

300.๗12

พ 4647

ร. 3

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์
กับการสอนตามคู่มือครู

28 ต.ค. 2539

ปริญญานิพนธ์
ของ
นางอนงค์ สัมฤทธิ์ธารณ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

พฤษภาคม 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. 16850

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์
กับการสอนตามคู่มือครู

บทคัดย่อ
ของ
นางอณงค์ สัมฤทธิ์ยากรณ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา
พฤศจิกายน 2538

การศึกษาคั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึก จากสถานการณ์กับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 72 คน แบ่ง
เป็นกลุ่มทดลอง 36 คน และกลุ่มควบคุม 36 คน กลุ่มทดลองสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์
กลุ่มควบคุมสอนโดยการสอนตามคู่มือครู ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองกลุ่มละ 14 คาบ
คาบละ 50 นาที โดยทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เนื้อหาเดียวกัน คือเรื่องการเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์
และพัฒนาสภาพแวดล้อม ในการดำเนินการทดลองครั้งนี้ใช้แผนการวิจัยแบบ Randomized
Control-Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น .79 และแบบสอบถาม
วัดพฤติกรรมประชาธิปไตย มีค่าความเชื่อมั่น .84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF SOCIAL STUDIES ACHIEVEMENT AND DEMOCRATIC BEHAVIOR
ATTAINED BY MATHAYOM SUKSA 1 STUDENTS TAUGHT BY UTILIZING
SITUATIONAL PRACTICING PACKAGES AND BY THE
TEACHER'S MANUAL

AN ABSTRACT
BY
NARTANONG SAMRITYAKORN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

November 1995

The purpose of this study was to compare Mathayom Suksa I student's achievement and Democratic Behavior in learning Social Studies taught by utilizing situational Practicing Packages and by the teacher's manual.

The sample in this study consisted of Mathayom Suksa I students studying in the first semester of 1995 academic year at Bunluawitthayanusorn School, Muang District, Nakhon Ratchasima Province. Thirty-six Students were randomly divided into the experimental and control groups. The experimental group was instructed by utilizing situational Practicing Packages and the control group was taught through the teacher's manual. It took 14 period of experimentation, 50 minutes each. The same contents taught in both groups were the Environmental Conservation, Development and Changes. The randomized control group Pretest-Posttest design was used in the study. The research instruments were the achievement test in Social Studies, with a reliability of 0.79 and the inventory check-list on Democratic Behavior, with a reliability of 0.84 The t-test was used for data analysis.

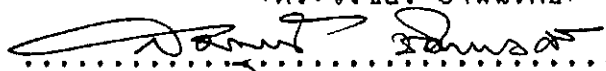
The results of this study revealed that the achievement in learning Social Studies of the experimental and control groups were significantly different at the .01 level.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....  ประธาน

(ดร. วิเชียร อำพันรักษ์)

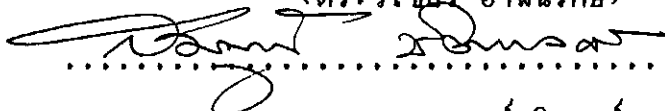
.....  กรรมการ

(รศ.ดร. สมบูรณ์ ชิตพงศ์)

คณะกรรมการสอบ

.....  ประธาน

(ดร. วิเชียร อำพันรักษ์)

.....  กรรมการ

(รศ.ดร. สมบูรณ์ ชิตพงศ์)

.....  กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ. นิภา ศรีไพโรจน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ได้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....  คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. คิริฎา พูลสุวรรณ)

วันที่ 27 ... เดือน ... พฤษภาคม ... พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา แนะนำ และการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งเพื่อความสมบูรณ์ของปริญญานิพนธ์ จากอาจารย์ ดร.วิเชียร อำนรักษ์ รศ.ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์ รศ.นิภา ศรีไพโรจน์ รศ.ดร.ณัฐพงษ์ เจริญนิทย์ ผศ.สมจิต ลวชนไพบูลย์ ผศ.วดี ชาทิอุทิศ ผศ.จำรัส น้อยแสงศรี อาจารย์เปรมจิตร ญุสาธ อาจารย์สมปรารถนา วงศ์บุญหนัก อาจารย์อนุสรณ์ สุชาติานนท์ อาจารย์เรวดี อินทสระ อาจารย์จำนงค์ จันทฤกษ์ อาจารย์มยุรี หิรัญศรี ถ้าปราศจากการช่วยเหลือจากท่านเหล่านั้นแล้ว งานวิจัยคงไม่สามารถสำเร็จลงได้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและสำนึกถึงพระคุณเป็นอย่างยิ่งจึงกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณะครูอาจารย์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณผู้เขียนหนังสือ เอกสารตำรา ที่ผู้วิจัยนำข้อมูลมาใช้ในการอ้างอิง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนร่วมในการทำให้ปริญญานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา-มารดา ครู-อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นางอนงค์ สัมฤทธิยากรณ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารเกี่ยวกับชุดฝึกจากสถานการณ์	11
เอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย	19
เอกสารเกี่ยวกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์	
กรมสามัญศึกษา	30
งานวิจัยเกี่ยวกับชุดฝึก	36
งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย	37
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	39
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	40
การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	41
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	41
แบบแผนการวิจัย	47
วิธีดำเนินการทดลอง	48
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	57
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	57
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	57
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	59
	อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	59
	ข้อเสนอแนะ	65
	บรรณานุกรม	67
	ภาคผนวก	77
	ภาคผนวก ก	78
	ภาคผนวก ข	80
	ภาคผนวก ค	87
	ภาคผนวก ง	109
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	301

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการวิจัย	47
2	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	55
3	การเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	56
4	แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา	81
5	แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย....	82
6	แสดงคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของ กลุ่มตัวอย่าง	83
8	แสดงคะแนนแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่าง.....	85

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา 34
- 2 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือการสอนของ
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ 35

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้รับการกล่าวขาน และเป็นที่ยอมรับจากนานาชาติว่าประเทศไทยเป็นการปกครองที่ดีที่สุทธบริบทหนึ่งเท่าที่มนุษย์เราได้คิดค้นขึ้นมา แม้ว่าจะไม่ใช่ระบอบการปกครองที่ดีที่สมบูรณ์พร้อมที่สุดก็ตาม ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ยึดหลักการว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ทั้งยังเป็นการปกครองที่ยกย่องคุณค่า และเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ ตลอดจนเชิดชูหลักความเสมอภาคและเสรีภาพของประชาชนอีกด้วย (พัชรีย์ นิมพ์ภักย์. 2535 : 59)

ประเทศไทยได้นำการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมาใช้เป็นเวลากว่า 60 ปีแล้ว โดยเริ่มมาตั้งแต่คณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ. 2475 แต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยก่อนปีพุทธศักราช 2529 ก็ไม่ราบรื่นเท่าที่ควร เพราะมีการรัฐประหารอยู่เป็นประจำเสมอมา ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย ในส่วนของประชาชนเองก็ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ มีค่านิยม และทัศนคติที่ขัดต่อการพัฒนาประชาธิปไตย โดยคนส่วนใหญ่เข้าใจว่าประชาธิปไตย คือ ความต้องการของคนส่วนใหญ่ บางคนก็เข้าใจว่า ประชาธิปไตยคือ การลงคะแนนเสียงกัน บางคนก็เข้าใจว่าประชาธิปไตยคือ ทุกคนมีเสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้ โดยไม่มีขอบเขต ฯลฯ ความคิดที่ต่างกันอย่างนี้เองทำให้พฤติกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป (ชัยยงค์ ชูรัตน์. 2532 : 1) การที่ประชาชนจะเข้าใจ และซาบซึ้งในระบอบประชาธิปไตยได้จะต้องมีการอบรมสั่งสอน และทำตัวอย่างที่เหมาะสมให้เกิดขึ้นตั้งแต่บุคคลเหล่านั้นยังเยาว์ คือ หน้าที่เป็นนักเรียน เมื่อโตขึ้นจะได้เป็นพลเมืองที่เหมาะสมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย (สาร สารทัศนันทน์. 2521 : 24) ซึ่งสอดคล้องกับวิท (วิท. 1963 : 16) ที่กล่าวว่า รากฐานประชาธิปไตยที่แท้จริงเกิดจาก

ระบบโรงเรียน เพราะโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการสร้างบุคลิกภาพ และค่านิยมต่าง ๆ ให้เกิดในตัวนักเรียน และสายสมร อินทรวิมล ก็ได้กล่าวสนับสนุนในทำนองเดียวกันว่า ระบบการศึกษาในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเตรียมประชากรให้มีชีวิตอยู่ในสังคมแบบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี เพราะโรงเรียนสามารถจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ให้นักเรียนเข้าใจระบบการเมือง การปกครองและวิถีดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย (สายสมร อินทรวิมล. 2526 : 1) ในการสอนให้นักเรียนรู้จักประชาธิปไตย จะต้องสอนให้ถูกต้องทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพราะประชาธิปไตยเป็นนามธรรม คือเอ่ยถึงได้แต่มองไม่เห็น จำต้องไม่ได้อย่างสิ่งที่เป็นรูปธรรม จึงยากแก่การเข้าใจ วิธีสอนประชาธิปไตยแบบให้ท่องเป็นนกแก้ว นกขุนทองนั้น น่าจะพินาศม้วยเสียแล้ว เพราะไม่ได้ผล (เทือกกุลมา ณ อยุธยา. 2517 : 39) และการสอนที่ครูบอกให้จดให้ทำโดยที่เด็กไม่มีโอกาสแสดงออก หรือจัดกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความต้องการของนักเรียนนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นประชาธิปไตยอยู่มากทีเดียว (ลวิสดี จงกล. 2517 : 11) และจากการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการ (2533 : 10) พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2531 ของโรงเรียนทุกสังกัดทั่วประเทศ ได้คะแนนพอใช้ร้อยละ 59.92 นักเรียนผ่านเกณฑ์ 50% ค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วอยู่ในระดับควรปรับปรุง

กระทรวงศึกษาธิการเห็นความจำเป็นของการปรับปรุงหลักสูตร โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักพัฒนางานด้วยกระบวนการต่าง ๆ โดยเฉพาะเป้าหมายของหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ที่เน้นการเตรียมคนให้เป็นพลเมืองดี มุ่งพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านความรู้ ความคิด เจตคติ ค่านิยม ทักษะกระบวนการ และการมีส่วนร่วมในสังคม (หน่วยศึกษานิเทศก์. 2533 : 2-15) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะที่ 7 ปี 2535 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าส่วนตน มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม

มีระเบียบวินัย ความมุ่งมั่นให้ประพฤติดำรงกรอบที่ดำรง เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น มีเจตคติที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมายชีวิตที่สร้างสรรค์แก่สังคม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้จะมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันก็ตาม แต่การจัดการศึกษาของไทยในรอบสิบปีที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของสังคมได้เต็มที่ กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นเนื้อหาและความจำมากกว่าเน้นกระบวนการ หรือหลักการทางวิทยาศาสตร์ ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ ไม่อาจตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผลที่ดีเพียงพอ ฉะนั้นเพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาของชาติบรรลุเป้าหมายในแนวทางเดียวกับการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้ประสานงาน และผู้อำนวยความสะดวก โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความคิดและการตัดสินใจอย่างมีระบบ เช่น กระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่ม เพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล การใฝ่หาความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตน สร้างงาน พัฒนาอาชีพและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังมุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ให้เป็นผู้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการจัดการ และใช้เทคโนโลยีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รักการอ่าน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีจิตมุ่งอนาคต มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในตนเอง และทำงานเป็นหมู่คณะได้ (กองวิจัยทางการศึกษา. 2536 : 1-56)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนารูปแบบไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนย่อมแตกต่างกันตามสภาพและลักษณะของเนื้อหาวิชา กล่าวคือ ไม่มีวิธีการสอนใดดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดสำหรับทุกวิชา (สมจิต สวชนโพบูลย์. 2535 : 24) ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2532 : 2) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนควรดัดแปลงใช้รูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับบทเรียน ชุดฝึก เป็นนวัตกรรมทางการศึกษารูปแบบหนึ่งที่ดีไว้สำหรับผู้เรียนโดยเฉพาะ เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งเพิ่มพูนความคล่องแคล่วให้กับนักเรียน ทำให้

นักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้น โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเรียนจากคำแนะนำที่ปรากฏอยู่ในชุดฝึกไปตามลำดับด้วยตนเอง (พัชรา จิตรเพ็ชร. 2537 : 4) ซึ่งนอกจากจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว ยังช่วยแบ่งเบาภาระของครูที่ต้องสอนเด็กจำนวนมากด้วย (พัชรา จิตรเพ็ชร. 2537 : 104) และจากการวิเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพระดับมัธยมศึกษาของกองวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ (2535 : 86) พบว่า ชุดฝึก ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ ความสนใจ และเจตคติสูงขึ้นกว่าการสอนปกติ

จากแนวคิดดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างชุดฝึกจากสถานการณ์นำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการเปรียบเทียบกับการสอนตามคู่มือครู ในวิชาสังคมศึกษา ส 101 (ประเทศของเรา) ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางแก่ครูในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนในการนำชุดฝึกจากสถานการณ์ไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ของนักเรียน อีกทั้งทำให้การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 12 ห้องเรียน มีนักเรียน 460 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 72 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 สุ่มห้อง 2 ห้อง จาก 12 ห้องเรียน โดยการจับฉลาก

2.2 นำกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มาคละกันแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 36 คน

กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนตามคู่มือครู

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 โดยใช้เวลาดทดลองกลุ่มละ 14 คาบ ๆ ละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 คาบ

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอน 2 แบบ คือ

4.1.1 การสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

4.1.2 การสอนตามคู่มือครู

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

4.2.2 พฤติกรรมประชาธิปไตย

5. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาเรื่องการเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์ และพัฒนาสภาพแวดล้อม ในหนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 (ประเทศของเรา 1) ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดฝึกจากสถานการณ์ หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้ดีขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เปลี่ยนพฤติกรรม จนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 ชื่อชุดฝึก
- 1.2 คำแนะนำในการใช้ชุดฝึก
- 1.3 ความคิดรวบยอด
- 1.4 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 1.5 เวลาที่ใช้
- 1.6 แบบประเมินผลตนเอง
- 1.7 สถานการณ์
- 1.8 เนื้อหา
- 1.9 แบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์
- 1.10 แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเอง
- 1.11 แบบประเมินผลการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
- 1.12 ข้อมูลย้อนกลับ

2. การสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษา ที่ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมจากชุดฝึกจากสถานการณ์ ดังนี้

2.1 ขั้นเตรียม

แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน แล้วแจกชุดฝึกให้กับนักเรียน

ทุกคน

2.2 การใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดฝึก

2.3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปบทเรียนในชุดฝึกที่นักเรียนได้ศึกษาไป

ทั้งหมด

2.4 ขั้นวัดผลและประเมินผล

2.4.1 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลการทำงานของตนเองจากแบบ

ประเมิน และช่วยกันสรุปผลการประเมินของกลุ่ม

2.4.2 ครูประเมินผลการทำงานของกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับ

3. การสอนตามคู่มือครู หมายถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 โดยมีลำดับขั้นในการสอน ดังนี้

3.1 ขั้นสร้างความสนใจ เพื่อให้ นักเรียนมีความพร้อม ตั้งใจจดจ่อที่จะเรียน โดยการสนทนา ชักถาม หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

3.2 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ เป็นการทำให้ผู้เรียนทราบเป้าหมายของการเรียน การสอนว่า ผู้เรียนจะเรียนเรื่องอะไร และเมื่อเรียนไปแล้วจะสามารถนำไปทำอะไรได้บ้าง

3.3 ขั้นทบทวนความรู้เดิม เป็นขั้นที่ครูใช้วิธีสนทนาหรือชักถามเกี่ยวกับ ประสบการณ์พื้นฐานของผู้เรียน ที่เคยได้เรียนไปแล้วว่ามีมากน้อยเพียงใด เพื่อให้เข้าใจ ก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่ต่อไป

3.4 ขั้นเสนอบทเรียนใหม่ เป็นขั้นที่เริ่มกิจกรรมของบทเรียนใหม่ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน

3.5 ขึ้นให้แนวในการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ครูบอกแนวทางให้แก่ผู้เรียน เพื่อสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น แนะนำวิธีการทำกิจกรรมกลุ่ม แนะนำหนังสือประกอบการเรียน

3.6 ขึ้นทำให้เกิดพฤติกรรม เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ครูตั้งไว้

3.7 ขึ้นแจ้งผลการปฏิบัติการให้ผู้เรียนรู้ผลการทำกิจกรรมทันที เพื่อแก้ไขปรับปรุง

3.8 ขึ้นประเมินผลการปฏิบัติ โดยสังเกตจากการทดสอบย่อย การทำแบบฝึกหัด การรายงาน การอภิปราย การตอบคำถาม หรือการประเมินผลงานที่ผู้เรียนทำว่า ได้รับผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียนนั้น หรือไม่เพียงใด

3.9 ขึ้นส่งเสริมความแม่นยำ และการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยการสรุปบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมา ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่แม่นยำขึ้น โดยครูอาจให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด ทำรายงาน หรือทดสอบหลังเรียน

4. พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง การแสดงออกที่สอดคล้องกับการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสังเกตได้จาก การกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น การให้ความเคารพนับถือบุคคลอื่นเทียบเท่าตน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวม และการรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง พฤติกรรมที่บ่งชี้ความเป็นผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตย แบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านการระแวดระวัง ด้านสามัคคีธรรม และด้านมนุษยธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การระแวดระวัง คือ การแสดงความเคารพต่อบุคคลอื่นทั้งทางกาย วาจา เคารพต่อสถาบัน กฎเกณฑ์และระเบียบของสังคม รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม การแสดงออกซึ่งแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการระแวดระวัง ได้แก่

4.1.1 แสดงความเคารพครู-อาจารย์ทุกครั้งที่พบ

4.1.2 การยิ้ม ทักทายให้การต้อนรับ โดยการกล่าวคำสวัสดิกับเพื่อน เมื่อพบกันครั้งแรกในแต่ละวัน

4.1.3 เคารพผู้ฟังและผู้พูด ด้วยการตั้งใจฟังทุกครั้งที่มีผู้อื่นพูดแสดงความคิดเห็น โดยไม่พูดแทรก หรือพูดขึ้นลอย ๆ ก่อนได้รับอนุญาต และยกมือขออนุญาตจากประธานกลุ่มทุกครั้งก่อนจะพูด ถ้าผู้อื่นพูดหรืออภิปรายไม่ตรงกับความคิดเห็นของตนเองจะต้องทนฟังจนจบ และไตร่ตรองให้รอบคอบก่อน จึงจะลงความเห็นโต้แย้ง

4.1.4 พูดแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล ด้วยคำพูดที่สุภาพเหมาะสมตามฐานะและกาลเทศะ ไม่พูดก้าวร้าว ไม่พูดให้ผู้อื่นเดือดร้อน และไม่เปิดเผยความลับของผู้อื่น

4.1.5 ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือข้อตกลงของกลุ่มของห้องเรียน และของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด เช่น ไม่ทำเสียงดังในขณะที่เพื่อน ๆ กำลังทำงาน ไม่เกลไถลเมื่อได้รับอนุญาตให้ไปห้องสุขา ไม่ชวนเพื่อนคุยออกนอกเรื่องในขณะเรียน ไม่นำงานวิชาอื่นขึ้นมาทำในขณะเรียน และไม่มาโรงเรียนสายโดยไม่จำเป็น

4.1.6 ไม่ล่วงล้ำสิทธิอาณาเขตของบุคคลอื่น

4.1.7 ไม่ละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การหยิบของเพื่อนไปใช้ก่อนได้รับอนุญาต

4.1.8 ไม่แสดงความเป็นเจ้าของสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นของสาธารณะ

4.1.9 เข้าแถวรับสิ่งของ หรือรับบริการตามลำดับก่อนหลัง

4.1.10 ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน รำคาญ อับอายหรือบาดเจ็บ และรู้จักการกล่าวคำ "ขอโทษ" "ขออภัย" เมื่อรู้ว่าตนเองทำผิด รู้จักการกล่าวคำ "ขอบคุณ" เมื่อได้รับบริการหรือได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น

4.1.11 ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของประเทศชาติ และปฏิบัติอยู่ในขอบเขตของกฎหมายของประเทศ หรือกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น เคารพธงชาติในวันสำคัญ ยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่มีการเชิญธง ละเว้นการประทุษร้ายต่อชีวิตในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน ถวายความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

4.2 สามัคคีธรรม เป็นการร่วมมือร่วมใจกันในการเรียนหรือทำงาน ในกรณีที่มีผู้ร่วมงานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งได้แก่

4.2.1 ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนและร่วมกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ โดยไม่เอาเปรียบหรือหลีกเลี่ยงงาน

4.2.2 รู้จักเสียสละความสละส่วนตัวหรือหมู่คณะ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

4.2.3 ทำงานด้วยกันอย่างสันติวิธี รู้จักประนีประนอม

4.2.4 ร่วมรับผิดชอบในผลงานของกลุ่ม และร่วมปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

4.3 ปัญญาธรรม คือ การรู้จักใช้เหตุผลในการทำงานร่วมกัน และการตัดสินใจที่เกิดจากการเรียน และการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งได้แก่

4.3.1 อธิบายเหตุผลได้เมื่อต้องมีการตัดสินใจหรือซักถามโต้ตอบ

4.3.2 การใช้ข้อเท็จจริงและเหตุผลเป็นหลักในการทำงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ

4.3.3 การรู้จักแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริงด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้

4.3.4 ยอมรับฟังข้อบกพร่องของตนเอง กลุ่มและพยายามปรับปรุงแก้ไข

4.3.5 การไม่เชื่อถือโซ่กลาง หรือการทำนายทายทัก ที่ไม่ใช่วิธีการทางวิทยาศาสตร์

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ในเนื้อหาเรื่อง การเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมจากแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 (ประเทศของเรา 1) ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา ซึ่งวัดเพียงเฉพาะด้านความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และการวิเคราะห์เท่านั้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

เอกสารเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า

1. เอกสารเกี่ยวกับชุดฝึกจากสถานการณ์
2. เอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย
3. เอกสารเกี่ยวกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1. งานวิจัยเกี่ยวกับชุดฝึก
2. งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

1. เอกสารเกี่ยวกับชุดฝึกจากสถานการณ์

การฝึกเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียนการสอน มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการฝึกไว้ คือ

ชาญชัย ถาวรสังขมา และเชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์ (2523 : 114) ได้กล่าวว่า การฝึก หมายถึง การจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้ฝึกเปลี่ยนพฤติกรรม จนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การฝึกโดยไม่ลงมือปฏิบัติงาน (Off The Job Training) หมายถึง การฝึกที่ไม่ต้องลงมือปฏิบัติงานจริง ซึ่งมีประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 การฝึกโดยไม่ต้องลงมือปฏิบัติงาน ที่พิจารณาวิธีการให้ข้อมูลเป็นเกณฑ์ เช่น วิธีบรรยาย ให้อ่านคู่มือปฏิบัติการ อภิปรายหรือประชุมอภิปราย ศึกษาจากสื่อทัศนอุปกรณ์ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เป็นต้น

1.2 การฝึกโดยไม่ต้องลงมือปฏิบัติงาน ที่พิจารณาด้านพฤติกรรม เช่น การแสดงบทบาทสมมติ ศึกษาโดยจำลองแบบของจริง ฝึกอบรมในห้องทดลอง

2. การฝึกโดยลงมือปฏิบัติงาน (On The Job Training) ได้แก่ วิธีการที่ให้ผู้รับการฝึกได้มีโอกาสเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง ภายใต้สภาพแวดล้อมของบรรยากาศและเงื่อนไขตรงกับความเป็นจริง

3. วิธีผสมระหว่างการให้ข้อมูลและ/หรือการแสดงผลพฤติกรรม แล้วลงมือปฏิบัติงาน ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ตรงกับความเป็นจริง

ในการสร้างชุดฝึกจะต้องคำนึงถึงหลักการสร้าง จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับชุดฝึก ลักษณะของชุดฝึกที่ดี ประโยชน์ของชุดฝึก และหลักในการนำชุดฝึกไปใช้ในการเรียนการสอน

หลักในการสร้างชุดฝึก

วรนาถ พ่วงสุวรรณ (2518 : 34-37) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างชุดฝึก ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา
3. ขั้นตอนในการสร้างชุดฝึก
 - 3.1 ศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน
 - 3.2 ศึกษาจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและจิตวิทยานักพัฒนาการ
 - 3.3 ศึกษาเนื้อหาวิชา
 - 3.4 ศึกษาลักษณะของชุดฝึก
 - 3.5 วางโครงเรื่องและกำหนดรูปแบบของการฝึกให้สัมพันธ์กับโครงเรื่อง
 - 3.6 เลือกเนื้อหาต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุในชุดฝึกให้ครบตามที่กำหนดไว้

บัทท์ส (สุธรรม อ่อนคำ. 2534 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Butts. 1974 : 85) ได้เสนอหลักการสร้างชุดฝึก ดังนี้

1. ก่อนที่จะสร้างชุดฝึกจะต้องกำหนดโครงร่างไว้คร่าว ๆ ก่อนว่าจะเขียนชุดฝึกเกี่ยวกับเรื่องอะไร และมีจุดประสงค์อย่างไร
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำ
3. เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาให้สอดคล้องกัน
4. แจกจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อยโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้ที่จะเรียน และเรียงกิจกรรมหรืองานที่นักเรียนต้องปฏิบัติจากง่ายไปหายาก
5. กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในแต่ละตอนให้เหมาะสมกับชุดฝึก
6. กำหนดเวลาที่จะใช้ในชุดฝึกแต่ละตอนให้เหมาะสม

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2524 : 20) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการสร้างชุดฝึกว่า สร้างชุดฝึกสั้น ๆ แต่หลาย ๆ แบบ เพื่อฝึกทักษะในเรื่องเดียวกันจะช่วยให้นักเรียนไม่เบื่อ และมีความแม่นยำในเรื่องที่ฝึก ฝึกในสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน โดยใช้เกมต่าง ๆ

โสภา พรหมรักษ์ (2526 : 20-23) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างชุดฝึกไว้ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร
2. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาที่จะสร้างชุดฝึกจากแบบเรียน คู่มือครู ตำราต่าง ๆ ตามหัวข้อที่ปรากฏในคำอธิบายรายวิชา
3. ศึกษาลักษณะของชุดฝึกที่ดี แนวทาง เทคนิค ข้อควรคำนึง ข้อเสนอแนะในการสร้างและใช้ชุดฝึก ตลอดจนจิตวิทยาการเรียนรู้
4. ตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและความคิดรวบยอดของชุดฝึกแต่ละชุด
5. สร้างชุดฝึกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ลักษณะของชุดฝึกที่ดี และจิตวิทยาการเรียนรู้
6. นำชุดฝึกไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

7. นำชุดฝึกที่ผ่านการตรวจปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วไปหาประสิทธิภาพจนได้ชุดฝึกที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

พรสวรรค์ คำบุญ (2534 : 19) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างชุดฝึกไว้ว่า การสร้างชุดฝึกควรคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของนักเรียน ดังนั้นชุดฝึกจึงต้องมีเนื้อหาไม่ยากเกินไป มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าจะฝึกด้านใด มีการกำหนดเวลาในการทำชุดฝึกที่เหมาะสม และมีรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น การใช้ภาพการ์ตูนประกอบ เป็นต้น

ไพรัตน์ อนุพันธ์ (2535 : 29) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างชุดฝึกไว้ว่า การสร้างชุดฝึกให้มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ครูต้องคำนึงถึงตัวนักเรียนเป็นสำคัญ โดยดูความพร้อม ระดับสติปัญญา ความเหมาะสมในการใช้ภาษา ตลอดจนเนื้อหาและระยะเวลาในการทำชุดฝึก

บาร์เนตต์ และคนอื่น ๆ (นิตยา กิจโร. 2530 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Barnett and others. 1969 : 11) ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างชุดฝึกว่า ชุดฝึกที่ดีควรมีข้อแนะนำการใช้ ควรให้มีตัวเลือกทั้งแบบตอบจำกัดและแบบตอบเสรี คำสั่ง หรือตัวอย่างที่ยกมาเป็นข้อความที่ไม่ยาวเกินไปหรือยากแก่การเข้าใจ ถ้าต้องการให้ศึกษาด้วยตนเอง ชุดฝึกนั้นควรมีหลายรูปแบบและให้ความหมายแก่ผู้ฝึกทำ

จากหลักในการสร้างชุดฝึกดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า ในการสร้างชุดฝึกนั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายในการฝึกที่ชัดเจน มีวิธีการฝึกที่เหมาะสม และสร้างชุดฝึกให้มีรูปแบบที่น่าสนใจ ครูจะต้องคำนึงถึงตัวนักเรียนเป็นสำคัญ โดยดูความพร้อม ระดับสติปัญญา ความเหมาะสมในการใช้ภาษา ตลอดจนเนื้อหาและระยะเวลาในการทำชุดฝึก

หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับชุดฝึก

ในการสร้างชุดฝึก สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย (2522 : 52-62) กล่าวว่าต้องยึดตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึกหัด ซึ่งกล่าวว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่อง สามารถทำได้ดี ในทางตรงข้ามสิ่งใดที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือทอดทิ้งไปนานแล้วย่อมจะทำไม่ได้ดี

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างชุดฝึกจึงควรพิจารณา ถึงความเหมาะสม คือไม่ง่ายและไม่ยากเกินไป และควรมีหลาย ๆ แบบ

3. การจูงใจผู้เรียน โดยการจัดชุดฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจ ของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยยั่วยุให้ติดตามต่อไป

4. ใช้ชุดฝึกสั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

พรณี ข. เจนจิต (2528 : 167-168) ได้กล่าวถึงจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง กับการสร้างชุดฝึก สรุปได้ว่า การสร้างชุดฝึกต้องคำนึงถึงการเสริมแรง เพราะการเสริมแรง ทำให้เกิดการเรียนรู้ การกระทำใด ๆ หากได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มให้เกิด การกระทำนั้นอีก การเรียนรู้จึงเกิดผลดีเมื่อมีการเสริมแรงหลาย ๆ ครั้งให้สัมพันธ์กัน การให้แรงเสริมด้วยการให้นักเรียนได้รู้ผลคำตอบหรือการกระทำของตนเองทันที ทำให้นักเรียน อยากรเรียนต่อไปอย่างไม่เบื่อหน่าย การจูงใจก็เป็นสิ่งสำคัญในการเรียน เพราะจะกระตุ้น ให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือ ความแตกต่างระหว่างบุคคล คนเราจะแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ การจัดการเรียน การสอนจึงต้องสอดคล้องกับสิ่งนี้ด้วย เช่น การแบ่งกลุ่มนักเรียนตามวัย ความสามารถ และ ระดับสติปัญญา และเรื่องของการฝึกหัดก็มีส่วนช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ทำให้จำ ได้คงทน ประการสุดท้ายที่ต้องคำนึงถึง คือ ความพร้อม ซึ่งทำให้นักเรียนเรียนได้ผลดี เพราะเกิดความพอใจ ครูช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมโดยจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับ พัฒนาการของนักเรียน รวมทั้งการจัดสื่อการสอนที่น่าสนใจ

จากหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับชุดฝึกดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ชุดฝึกที่ดีต้องช่วย กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดให้ ไม่ยากและไม่ง่ายเกินไป ช่วยให้นักเรียนได้ทราบผลการฝึกย้อนกลับ ช่วยเสริมแรงให้ นักเรียนมีกำลังใจ มีความตั้งใจและพยายามที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ

ลักษณะของชุดฝึกที่ดี

ศศิธร สุทธิแพทย์ (2517 : 72) ได้ศึกษาพบว่า ชุดฝึกที่นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะทำเป็นชุดฝึกที่มีลักษณะ ดังนี้ คือ ใช้หลักจิตวิทยา สำนวนภาษาง่าย ให้ความหมายต่อชีวิต คิดได้เร็วและสนุก ปลูกความสนใจ เหมาะกับวัยและความสามารถ อาจศึกษาด้วยตนเองได้

วิไลลักษณ์ บุญประเสริฐ (2531 : 13) ได้กล่าวถึง ลักษณะของชุดฝึกที่ดีว่า ลักษณะของชุดฝึกที่ดีนั้น ต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมกับนักเรียน ตลอดจนคำนึงถึงจิตวิทยาเกี่ยวกับสิ่งเร้าและการตอบสนอง พัฒนาการของเด็ก และลำดับขั้นของการเรียน นอกจากนั้น จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของเด็ก ซึ่งชุดฝึกจะต้องประกอบด้วยคำชี้แจง และตัวอย่างสั้น ๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าใจง่าย ใช้เวลาเหมาะสม นอกจากนี้ชุดฝึกควรมีหลายแบบ เพื่อสร้างความสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

✓ ฮาร์เลสส์ (สมบุรณ์ ทินกร. 2535 : 32-35 ; อ้างอิงมาจาก Harless. n.d. : 93-94) ได้กล่าวถึง ลักษณะของชุดฝึกไว้ว่า การสร้างชุดฝึกต้องเน้นใจในการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยใช้ชุดฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ สามารถแยกออกมาพิจารณาได้ว่า แต่ละแบบแต่ละข้อต้องการให้ทำอะไร และนักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากบทเรียนมาตอบในชุดฝึกให้ตรงเป้าหมายที่สุด

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ลักษณะของชุดฝึกที่ดี ควรสั้น และไม่ควรมายากแก่การเข้าใจ มีคำสั่งหรือคำอธิบายเสนอแนะวิธีใช้ชัดเจน มีรูปแบบน่าสนใจ ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับระดับและวัยของนักเรียน ตลอดจนคำนึงถึงจิตวิทยาเกี่ยวกับสิ่งเร้าและการตอบสนอง พัฒนาการของเด็ก และลำดับขั้นของการเรียน นอกจากนี้ชุดฝึกควรมีหลายแบบ เพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ สามารถแยกออกมาพิจารณาได้ว่า แต่ละแบบแต่ละข้อต้องการให้ทำอะไร และนักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากบทเรียนมาตอบในชุดฝึกให้ตรงเป้าหมายที่สุด

ประโยชน์ของชุดฝึก

เชาวนิ เกิดเพทางค์ (2524 : 17) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดฝึกว่า ชุดฝึกเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และช่วยให้ครูทราบผลการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

วิระ ไทยพาณิชย์ (2528 : 11) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดฝึกว่า ชุดฝึกเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำจริง เป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายแน่นอน ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดี และนำการเรียนรู้นั้นไปใช้ในสถานการณ์เช่นเดียวกันได้

เพตตี (พัชรา จิตรเพ็ชร. 2537 : 33 ; อ้างอิงมาจาก Petty. 1963 : 469-472) กล่าวถึงประโยชน์ของชุดฝึกไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นส่วนที่เพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียน เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะชุดฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับการดูแลและเอาใจใส่จากครูด้วย
3. ชุดฝึกที่สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จะเป็นการช่วยให้เด็กประสบผลสำเร็จด้านจิตใจมากขึ้น
4. ชุดฝึกจะช่วยเสริมทักษะให้คงทนอยู่นาน
5. การให้นักเรียนทำกิจกรรมในชุดฝึก ช่วยให้ครูเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้ง

จากประโยชน์ของชุดฝึกที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่า ชุดฝึกที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ จะเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะอย่างเต็มที่ และตรงจุดที่ต้องการฝึก ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดี นักเรียนได้ทราบความก้าวหน้าของตนทุกขั้นตอน และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และนำการเรียนรู้นั้นไปใช้ในสถานการณ์เช่นเดียวกันได้

หลักในการนำชุดฝึกไปใช้ในการเรียนการสอน

บัณฑิตย์ (พัชรา จิตรเพ็ชร. 2537 : 33-34 : อ้างอิงมาจาก Butts.

1974 : 2) ได้เสนอแนะหลักในการนำชุดฝึกไปใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

1. อ่านและศึกษาวัตถุประสงค์ให้เข้าใจก่อน
2. ลองทำกิจกรรมในชุดฝึกดูว่าทำได้หรือไม่
3. พิจารณาเนื้อหาและกิจกรรมของชุดฝึกว่าสอดคล้องกันหรือไม่
4. พิจารณาวัตถุประสงค์ของชุดฝึกและกิจกรรมการเรียนการสอนว่าสอดคล้องกันหรือไม่

5. ชุดฝึกนั้นเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่

6. เตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในชุดฝึกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม

7. พิจารณาเวลาที่ใช้ในการฝึกว่าเหมาะสมกันหรือไม่

8. อภิปรายร่วมกับนักเรียนหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมในชุดฝึกแล้ว เพื่อศึกษาถึงปฏิกิริยาตอบสนองของนักเรียนว่าเข้าใจหรือไม่

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดฝึก ผู้วิจัยได้นำแนวการสร้างชุดฝึกของ บัณฑิตย์และโสภา พรหมรักษ์ มาปรับปรุงเป็นลำดับขั้นในการสร้างชุดฝึกสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ส 101 (ประเทศของเรา 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะนำมาสร้างชุดฝึกจากคู่มือครู และแบบเรียน สังคมศึกษา รายวิชา ส 101 (ประเทศของเรา 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เอกสารงานวิจัย และหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ศึกษาลักษณะของชุดฝึกที่ดี แนวทาง เทคนิค ข้อควรคำนึง ข้อเสนอแนะในการสร้างและใช้ชุดฝึก ตลอดจนจิตวิทยาการเรียนรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ

4. จากคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์และกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และความคิดรวบยอดของชุดฝึกแต่ละชุด
5. แจกจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้ที่จะเรียน และเรียงกิจกรรมหรืองานที่นักเรียนต้องปฏิบัติจากง่ายไปยาก
6. จัดสภาพการณ์การเรียนการสอน การปฏิบัติของครูและนักเรียน สื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ลักษณะของชุดฝึกที่ดี และจิตวิทยาการเรียนรู้
7. นำชุดฝึกไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง
8. นำชุดฝึกที่ผ่านการตรวจปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วไปหาประสิทธิภาพจนได้ชุดฝึกที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

2. เอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

ความหมายของประชาธิปไตย

คณะกรรมการอุดมการณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ (2527 : 7) ได้กล่าวถึงความหมายของประชาธิปไตยว่า คำว่า "ประชาธิปไตย" นั้นเป็นคำสนธิมาจากคำว่า "ประชา" อันหมายถึง ประชาชนหรือปวงชน สนธิกับคำว่า "อธิปไตย" อันหมายถึง อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ ดังนั้น คำว่า "ประชาธิปไตย" จึงหมายถึง การที่อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน อันเป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่งซึ่งถือว่า ปวงชนเป็นผู้มีอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ มิใช่เป็นอำนาจของผู้ใดคนหนึ่ง หรือคณะใดคณะหนึ่ง

เคสเซล (Kessel. 1970 : 3-4) ได้แบ่งแยกประชาธิปไตยออกเป็นสองระดับตามลักษณะโครงสร้างและเนื้อหาของประชาธิปไตย คือ

1. ประชาธิปไตยในระดับมหภาค (Macro Democracy) เป็นประชาธิปไตยในระบบการเมืองการปกครอง รูปแบบของรัฐบาลและรัฐสภา การจัดตั้งองค์การและกฎหมายสำหรับใช้เป็นกติกาในการปกครองประเทศ

2. ประชาธิปไตยในระดับจุลภาค (Micro Democracy) เป็นประชาธิปไตยในระบบพฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในกลุ่มชนต่าง ๆ

ลาลกิ (Leski. 1967 : 84) ได้สรุปความหมายของประชาธิปไตยไว้ 3 ระบบด้วยกัน คือ

1. ประชาธิปไตยในระบบการเมืองการปกครอง (Political Democracy) เป็นประชาธิปไตยที่เน้นถึงรูปแบบของรัฐบาล ระบบการปกครอง การกำหนดให้มีรัฐธรรมนูญ รัฐสภา ตลอดจนการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ตามปรัชญาของประชาธิปไตย

2. ประชาธิปไตยในระบบเศรษฐกิจ (Economic Democracy) เป็นเรื่องของ การจัดระบบเศรษฐกิจแบบสังคมเสรีนิยม คำนึงครองสิทธิและแรงงาน ประกันประสิทธิภาพ ในการประกอบอาชีพ การสร้างพลังต่อรอง (Bargaining Power) ในทางเศรษฐกิจและแรงงาน การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในทางเศรษฐกิจ

3. ประชาธิปไตยที่เป็นบุคลิกภาพ (Personality Democracy) หรือวิถีชีวิตของบุคคล เน้นถึงการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ เพราะถือว่า ประชาธิปไตยเป็นวิถีทางการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม เช่น การเคารพสิทธิของผู้อื่น การมีวินัยต่อตนเอง ต่อสังคม การรับผิดชอบในหน้าที่ ตลอดจนการใช้สิทธิของตนอย่างสมบูรณ์ภายในขอบเขตของกฎหมายและกติกาของสังคม การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

สาโรช บัวศรี (2520 : 66) และเชาวรัตน์ คันสยะวิชัย (2526 : 29-30) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้เป็น 3 แบบ คือ

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติหรือในรูปอุดมการณ์ หมายถึง การมีศรัทธาและความเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ มีความรู้สึกยอมรับในคุณค่าของประชาธิปไตยที่อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ของเสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ และยึดถือปฏิบัติอย่างมั่นคง

2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมืองหรือรูปแบบการปกครอง หมายถึงระบบการเมืองที่ถือว่าอำนาจเป็นของประชาชนหรือมาจากประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง รัฐบาลเป็นเพียงผู้ได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่ปกครองแทนประชาชนเท่านั้น และประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจแทนตนได้

3. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึงการปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน จะต้องเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง รู้จักใช้สิทธิที่มีอยู่อย่างถูกต้อง การอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งกายและวาจา ไม่ก้าวร้าวในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวม ตลอดจนการใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาทั้งมวล

สุรินทร์ สรสิริ (2517 : 43-50) ได้กล่าวถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยว่า ประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น มิใช่อยู่ที่รูปของการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย มิใช่ว่ามีลายลักษณ์อักษรที่แสดงว่าเป็นวิธีการประชาธิปไตยแล้วก็เป็นประชาธิปไตย ประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นอยู่ที่การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่บ่งว่าเป็นประชาธิปไตย ดังนี้ คือ

1. ยอมรับความสำคัญของแต่ละบุคคล เพราะแต่ละบุคคลย่อมมีบุคลิกภาพของตนเองที่ไม่ซ้ำแบบของใคร
2. นึกถึงสิทธิของผู้อื่นเสมอ
3. ร่วมมือกับผู้อื่น
4. ใช้ความสามารถของตนเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น และของตนเอง
5. ยอมรับว่าตนเองมีความบกพร่อง เมื่อรู้ว่าตนเองบกพร่องแล้วพยายามปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องนั้นถ้าสามารถทำได้
6. เป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ใช้ความสามารถของตนในอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่หมู่คณะ
7. รับผิดชอบตามคลองธรรมเสรีภาพแห่งระบอบประชาธิปไตย

8. แก้ไขหาด้วยการใช้ความคิดอย่างรอบคอบมากกว่าที่จะใช้การบังคับขู่เข็ญผู้อื่น หรือใช้อารมณ์ของตนให้ผู้อื่นยอมเห็นคล้อยตามตน

9. ปกครองตนเองเพื่อสวัสดิภาพของส่วนรวม

10. ยอมรับความคิดเห็นของคนหมู่มาก และในเวลาเดียวกันก็ยังยอมรับนับถือสิทธิของคนหมู่น้อยอีกด้วย

11. มีความอดทนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งกำลังเผชิญหน้าตนอยู่

12. คิด พูด และแสดงออกอย่างเสรี แต่ในเวลาเดียวกันต้องนึกถึงสิทธิของผู้อื่นด้วย

13. ปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมประชาธิปไตยเพื่อความดีงาม ของแต่ละบุคคลและส่วนรวม

14. พยายามเป็นเงื่อนไขในอันที่จะทำให้ถึงซึ่งสัมฤทธิผลในการอยู่ร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย

15. ใช้ตัวอย่างที่ดีในอันที่จะนำผู้อื่นให้อยู่ร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย

จากความหมายของประชาธิปไตยตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าว สรุปได้ว่า ประชาธิปไตยมีความหมาย 3 ลักษณะด้วยกัน คือ ลักษณะที่เป็นระบบการเมืองการปกครอง ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ถือว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ในรูปแบบของรัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ ลักษณะที่เป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ โดยประชาชนต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย มีอิสระเสรีภาพ ความเสมอภาคและภราดรภาพ และลักษณะที่เป็นวิถีชีวิตของบุคคลในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน

ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต

ดิวอี้ (Dewey. 1967 : 81-99) ได้กล่าวว่า ประชาธิปไตยแบ่งออกเป็น สองลักษณะ คือ แบบการปกครองและแบบวิถีชีวิต โดยกล่าวว่า แบบที่สองนี้มีความสำคัญกว่าแบบแรก เพราะแบบวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตนั้นจะส่งผลให้การปกครองสมบูรณ์ขึ้นและประสบผลสำเร็จ ดิวอี้ ยังได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิตว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ 3 ประการด้วยกัน คือ

ประการแรก การเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่ การเคารพในสิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกัน การเคารพในความคิดและการกระทำของผู้อื่น

ประการที่สอง การแบ่งปันกัน การร่วมมือและประสานงานกัน ได้แก่ การอาสาทำงานตามความสามารถ การมีความร่วมมือทำตามอัตรา การประสานงานกัน การทำตามมติของส่วนรวมที่ได้วางแผนกัน

ประการที่สาม การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ได้แก่ การทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ด้วยความรอบคอบ และการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์

ลาโรซ บัวศรี (2513 : 98-124) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย มีลักษณะ 3 ประการ คือ

1. เคารพซึ่งกันและกัน หรือการมี "คารวะธรรม" คือทุกคนต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน

2. มีการแบ่งปันกัน ร่วมงานกัน ประสานงานกัน เช่น การแบ่งงานกันทำ วางแผน ทำงานร่วมกัน ประสานในกิจการต่าง ๆ ซึ่งอาจเรียกว่า "สามัคคีธรรม"

3. มีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา อาจพูดเป็นคำศัพท์ว่า "ปัญญาธรรม" คือการทำอะไรต้องใช้ปัญญาเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง และเตือนสติให้ทำแต่สิ่งที่ดีมีคุณธรรม

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟ้า (2519 : 116) ได้กล่าวถึงคุณค่า และวิถีชีวิตที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม และสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยว่า แท้จริงประชาธิปไตยมิใช่เป็นเพียงลักษณะ รูปแบบของระบอบการปกครองเท่านั้น หากแต่เป็นลักษณะของการใช้ชีวิตของผู้คนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ในการคบเพื่อนฝูงหรือในการทำงานโดยยึดมั่นในคุณค่า และหลักการในการดำเนินชีวิต เช่น การใช้หลักเหตุผล เคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล มีความเป็นตัวของตัวเอง และรับผิดชอบต่อสังคม รักความเป็นธรรม มีระเบียบวินัยและมีความอดกลั้น

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523 : 23) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย โดยชี้ว่าวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยมีลักษณะพอสรุปได้ ดังนี้ คือ

1. มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ไม่นิยมการยอมตามความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากจะพิจารณาด้วยเหตุผลก่อนจึงจะเชื่อ

2. เป็นคนที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย
3. มีความรับผิดชอบและผูกพันในสิ่งที่ตนตัดสินใจกระทำลงไป
4. ไม่มีอคติต่อผู้ที่มีความแตกต่างจากตน เช่น ศาสนาอื่น เชื้อชาติอื่น
5. ไม่กล่าวหาใครง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล
6. มองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ มีศรัทธาและคาดหวังต่อชีวิต
7. ไม่ยอมก้มหัวให้กับผู้ใช้อำนาจบาตรใหญ่

วิสุทธิ โพนินทัน (2524 : 166-173) ได้กล่าวถึงลักษณะของชีวิตแบบ

ประชาธิปไตย ซึ่งสรุปได้ว่าวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยประกอบด้วย

1. การมีเหตุผล
2. การเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่
 - 2.1 เคารพในความเป็นมนุษย์
 - 2.2 เคารพในความสามารถของบุคคล
3. การตกลงในความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างสันติวิธี ด้วยการถกเถียง ประนีประนอมความคิดเห็น และมีความอดกลั้น
4. การดำเนินชีวิตอย่างเสรีภายใต้กฎหมายและไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐโดยไม่จำเป็น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปวิถีชีวิตประชาธิปไตยได้ว่า เป็นแบบของการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมแบบหนึ่ง ที่จะต้องยึดหลักเหตุผล มีความเคารพในความเสมอภาคของมนุษย์ เคารพในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน เคารพในความคิดและการกระทำของตนเองและผู้อื่น มีความร่วมมือในการทำงานและร่วมกันใช้สติปัญญาแก้ปัญหาต่าง ๆ ทำงานอย่างละเอียดรอบคอบ มีวินัย มีความอดทน และมีความรับผิดชอบ

พฤติกรรมประชาธิปไตย

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ และวิรัชช วิเชียรโชติ (2517 : 152-154) ได้ตั้งสูตรประชาธิปไตยสำหรับครูไว้ 6 ประการ เพื่อนำไปใช้ในการตรวจสอบพฤติกรรมของคนว่าเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ สูตรดังกล่าวมี ดังนี้

1. การวบรวม คือ การเคารพในสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน ทั้งทางกาย วาจาและใจ

2. สามัคคีธรรม คือ การร่วมมือประชุมปรึกษาหารือ วางแผนในการทำงานร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกัน

3. ปัญญาธรรม คือ การใช้ปัญญาในรูปของวิทยาศาสตร์พัฒนาแนวความคิด คิดแบบสังเคราะห์และสร้างสรรค์ รู้จักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

4. วินัยธรรม คือ รู้จักขอบเขต กติกา สำนึกในสิทธิและหน้าที่ ใช้เสรีภาพในขอบเขต การมีวินัยนั้นต้องมีวินัยทั้งต่อตนเอง ต่อกลุ่มและต่อสังคม

5. คุณธรรม ซึ่งได้แก่ การมีศีลธรรมประจำใจ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ปราศจากอคติต่อคนอื่น

6. สันติธรรม คือ การไม่หาสันติภาพในสังคม ไม่มุ่งทำลาย และเอาเปรียบคนอื่น มุ่งประสานประโยชน์ในสังคมให้มากที่สุด

กมล สมวิเชียร (2520 : 16-17) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยไว้ว่าต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นคนหนักแน่นไม่หวั่นไหว ไม่เชื่อเรื่องอะไรง่าย ๆ จะเชื่อหรือเห็นดีงามกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ต่อเมื่อเห็นด้วยตา หรือพิจารณาว่าด้วยหลักฐาน ด้วยเหตุผลที่ถ่องแท้แล้วเท่านั้น

2. การมีทัศนคติที่ดีต่อคนอื่น จะต้องตระหนักว่ามนุษย์ทุกคนนั้น มีทั้งดีและเลวปนกันไป คนที่ดีพร้อมเป็นอรหันต์นั้นไม่มีที่ไหน หากมนุษย์คอยดูความบกพร่องจับผิด และมีความคิดร้ายต่อกันแล้ว มนุษย์คงทำงานด้วยกันไม่ได้

3. การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น คนที่มีประชาธิปไตยในจิตใจต้องยอมรับความจริงที่ว่า ตนเป็นส่วนน้อยในบรรดาคนส่วนใหญ่

4. รู้แพ้รู้ชนะ คนที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยนั้น จะต้องรู้จักแพ้รู้จักชนะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกีฬา การเมืองหรือความคิดเห็นอื่น ๆ นอกจากรู้แพ้รู้ชนะแล้วยังต้องรู้จักอภัยอีกด้วย

จิราวุธ พลมณี (2530 : 8) ให้ความหมายของพฤติกรรมประชาธิปไตยว่า คือ ลักษณะการแสดงออกที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย คือ

1. การยอมรับ คือ การให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งกาย วาจาและใจ การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

2. สามัคคีธรรม คือ การแบ่งปันกัน ร่วมงานกันและประสานงานกัน ตระหนักในความสามัคคีในหมู่คณะ มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม โดยร่วมมือกันทำตามอัธยาศัยและประสานงานกันตามแผนที่ร่วมกันวางไว้

3. ปัญญาธรรม คือ การใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตด้วยวิธีการแห่งปัญญาและศีลธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่ศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ

กิตติ์ มุขชูวิทย์ (2533 : 27) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยว่า หมายถึง การแสดงออกที่สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสังเกตได้จากการกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น การให้ความเคารพนับถือบุคคลอื่นเทียบเท่าตน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม และการรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง พฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมของคนที่เหมาะสมกับระบบประชาธิปไตย

สุณีย์ ชั่วออก (2537 : 49-51) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยว่า เป็นความเคารพในความเสมอภาคของมนุษย์ เคารพในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน เคารพในความคิดและการกระทำของตนเอง และของผู้อื่น รู้จักให้ความร่วมมือช่วยเหลือวางแผนงาน ตลอดจนประสานงานซึ่งกันและกัน อาสารับทำงานตามความสามารถของตน ทำตามมติของส่วนรวม มีเหตุผลในการตัดสินใจปัญหาและการทำงานอย่างรอบคอบเสมอ ๆ

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

นาวิ รังสิวรารักษ์ (2525 : 71-72) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยไว้ว่า ครูจะต้องสอนให้เด็กเป็นคนมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ฝึกให้เด็กเป็นคนกล้าแสดงออกด้วยการซักถาม หรือแสดงความคิดเห็น

รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และเคารพในมติของเสียงส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ
 ความคิดเห็นของละเมียด ลิมอักษร (2517 : 6-16) ที่ว่า ครูจะต้องฝึกให้เด็กรู้จัก
 ค้นคว้าหาความรู้อย่างมีเหตุผล ไม่เชื่ออย่างงมงาย โดยส่งเสริมให้เด็กใช้แหล่งวิชาต่าง ๆ
 เช่น หนังสือ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ แผนที่ แผนภูมิ วิทยากร ฯลฯ
 นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกกระบวนการประชาธิปไตยในเรื่อง
 การให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแสดงความคิดเห็น
 การรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย และเกรียง กิริติกร (2517 : 25-26)
 ก็ได้เสนอว่า ควรพยายามสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ในโรงเรียนให้เป็นประชาธิปไตย
 ทั้งในแง่การสอน การปกครอง โดยใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น
 การเป็นคนมีเหตุผล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การค้นคว้าหาความรู้ โดยครูเปิดโอกาส
 ให้เด็กมีส่วนร่วมตลอดเวลา นอกจากนี้ สาร สารทัศนพันธ์ (2521 : 27) ยังได้ให้
 ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ครูจะต้องสอนให้เด็กเกิดค่านิยมในการปกครองตามระบอบ
 ประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศ อดทน เสียสละ รักการทำงาน รักความยุติธรรม
 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และกล้าแสดงความคิดเห็นในทางที่ถูกที่ควร มิใช่สอนให้เขา
 เชื่อฟัง อยู่ในโอวาท อยู่ในคำสั่งหรือสงบเสงี่ยม ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างการสอน
 แบบเก่า ๆ ที่ครูนักเรียนเคยปฏิบัติกันมาแต่สมัยก่อน ๆ

กลีน สระทองเนียม (2534 : 22-23) ได้เสนอรูปแบบการปลูกฝังประชาธิปไตย
 ให้กับนักเรียน ดังนี้ คือ

ครูต้องสอนให้นักเรียนทราบว่า วิถีชีวิตประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น นักเรียนต้องรู้
 และฝึกใน 3 เรื่อง ด้วยกัน

เรื่องแรก คือ การเคารพซึ่งกันและกัน ทั้งทางกาย วาจา เคารพในสิทธิของผู้อื่น
 และเคารพต่อกฎระเบียบของสังคม วัฒนธรรม ประเพณี เราเรียกว่า มีคารวะธรรม ครูคง
 ต้องเน้นให้นักเรียนรู้ว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเคารพใน
 สิทธิของผู้อื่น นับถือคนอื่น ให้เกียรติคนอื่นตลอดเวลาด้วย เพราะในขณะที่เรามีสิทธิ คนอื่น

เขาก็มีสิทธิเช่นเดียวกัน ดังนั้น ทุกคนจึงมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่จะทำอะไร เพื่อส่วนรวมได้ ซึ่งในความคิดเห็นนั้น ในบางครั้งอาจจะไม่ตรงกัน เราก็จำเป็นต้อง ยอมรับ และเคารพในความคิดเห็นของเขา ไม่ใช่คิดว่าความคิดของตนเองถูกที่สุด ดีที่สุด ทุกคนต้องปฏิบัติตาม อย่างนี้คงไม่ใช่ประชาธิปไตย ในเรื่องของคารวะธรรมนี้ ครูสามารถ ที่จะปลูกฝังให้กับนักเรียน ตั้งแต่ทำกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เป็นภารกิจที่นักเรียนต้องปฏิบัติ ทุกวัน อาทิ การให้รู้จักเข้าคิวเมื่อมีการรับของ การขออนุญาตต่อครูหรือกลุ่มทุกครั้งก่อนที่จะพูด การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างข้อตกลงในห้องเรียน ให้นักเรียนได้ควบคุมกันเอง

เรื่องที่สอง สามัคคีธรรม เป็นการร่วมมือกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเรียน การทำงาน ครูต้องปลูกฝังให้นักเรียนได้มีความสมัครสมาน สามัคคี กลมเกลียวกัน โดยนำ กระบวนการกลุ่มมาใช้ในการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน การอยู่ร่วมกัน คงต้องสอนให้ นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในการรวมกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องของ ประชาธิปไตย เพราะว่าประชาธิปไตยนั้น เราต้องอยู่ร่วมกัน แสดงความคิดเห็น และทำงาน ร่วมกันหลาย ๆ คน ซึ่งการที่ช่วยกันทำ ช่วยกันคิดหลาย ๆ คน คงจะดีกว่าที่เราจะคิด หรือทำเพียงคนเดียวหรือสองคน ส่วนนี้เราคงต้องเน้นให้นักเรียนเชื่อมั่นในคนหมู่มาก พลังของคนส่วนใหญ่ แต่ในขณะเดียวกัน การกระทำ การแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นนั้น ๆ จะต้องเป็นข้อคิดเห็นที่เกิดจากความบริสุทธิ์ใจ มีเหตุผล มีความรักใคร่กลมเกลียวกันในกลุ่ม ไม่ใช่ลักษณะการกลั่นแกล้ง เห็นแก่ประโยชน์ตนเองอะไรทำนองนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อที่จะ ฝึกให้นักเรียนมีความสามัคคีได้นั้น ครูควรต้องเน้นกระบวนการกลุ่มเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็น การจัดชั้นเรียน การทำกิจกรรม การทำงาน เมื่อมีการมอบหมายงานแล้วก็ควรให้มีประธาน หรือผู้นำรับผิดชอบในการประสานงานกับกลุ่ม รวมทั้งคอยดูแลให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกัน วางแผนการทำงาน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน

เรื่องสุดท้าย ัญญาธรรม เป็นการเน้นให้นักเรียนรู้จักการใช้เหตุผลในการทำงาน ร่วมกัน การตัดสินใจปัญหาที่เกิดจากการเรียน และการทำงานเป็นกลุ่ม ครูต้องสอนให้นักเรียน รู้ว่าชีวิตการทำงาน และการแก้ปัญหาที่จะให้เป็นประชาธิปไตยนั้น ทุกคนต้องใช้สติปัญญา ใช้ความรู้ความสามารถในทางที่ถูกต้องที่เหมาะสม ไม่ได้ใช้อำนาจ หรืออิทธิพลใด ๆ

เข้ามาเคลือบแฝง หรือเอาแต่เสียงส่วนมากมาใช้เป็นเครื่องตัดสิน การที่จะใช้เสียงส่วนมากมาเป็นเกณฑ์นั้น จะต้องเป็นเสียงส่วนมากที่เต็มไปด้วยเหตุผล และหลักวิชาความรู้และเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทำไปเพื่อหวังหรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมด้วยความจริงใจ ดังนั้น การที่จะสอนให้นักเรียนเกิดปัญญาธรรม ครูควรฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการใช้เหตุผลให้มากที่สุด โดยการสอดแทรกในขณะทีสอนในวิชาต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามแสดงความคิดเห็น การพูดจาโต้ตอบด้วยเหตุผลหลักวิชาความรู้ แม้ว่าบางครั้งในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนจะไม่สอดคล้องกับครูขึ้นมา ก็อย่าไปดุด่าว่าเด็ก เพราะจะกลายเป็นการบั่นทอนการกล้าแสดงออกในความคิดของเด็ก ซึ่งอาจจะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองไป ในส่วนนี้ครูคงจะต้องใช้วิจารณญาณให้รอบคอบในการควบคุมการแสดงออกทั้งทางกาย วาจาของนักเรียน ด้วยว่าความคิดเห็นเหล่านั้น หรือการแสดงออกเหล่านั้นออกไปนอกหลันอกทาง ออกไปจากกรอบวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทยไปหรือไม่ ถ้าการแสดงออกนั้นเป็นไปในทางถูกต้อง เขี้ยยดหยาม ก้าวร้าว หรือพูดจาหยาบคาย สิ่งเหล่านี้ครูคงต้องตักเตือนและสอนให้เขาอยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมประชาธิปไตย คือ การแสดงออกที่สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ด้านคารวะธรรม ซึ่งแสดงออกถึงความเคารพซึ่งกันและกัน ทั้งด้านร่างกาย วาจา ความคิดเห็น กฎเกณฑ์และสิทธิของผู้อื่น ประการที่ 2 ด้านสามัคคีธรรม เป็นการรู้จักการวางแผนการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประการที่ 3 ด้านปัญญาธรรม คือ การรู้จักใช้เหตุผลในการทำงานและการตัดสินใจหาเป็นกลุ่มร่วมกัน ซึ่งแต่ละด้านจะมีคุณลักษณะย่อยเป็นเกณฑ์ในการวัดพฤติกรรม นอกจากนี้พฤติกรรมดังกล่าวสามารถฝึกและสร้างเสริมได้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการอยู่ร่วมกัน อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ คารวะธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม โดยพิจารณาจากการกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น การให้ความเคารพนับถือบุคคลอื่นเทียบเท่าตน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ของส่วนรวม และการรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล และใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม พฤติกรรมประชาธิปไตยนี้ วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. เอกสารเกี่ยวกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ให้แนวการปฏิบัติการสอนโดยเน้นคุณสมบัติ 3 ประการคือ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ซึ่งเป็นคุณสมบัติตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และจุดหมายปลายทางของการศึกษา การที่จะสอนให้ตอบสนองสมรรถภาพของมนุษย์เป็นการสอนที่จะช่วยตอบสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรได้ หน่วยศึกษานิเทศก์ จึงได้จัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองสมรรถภาพของมนุษย์ โดยจัดทำเป็นคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา โดยยึดรูปแบบการเรียนรู้ของโรเบิร์ต เอ็ม กานเย่ (Robert M. Gagne) และลิสเชิลส์ เจ บริกส์ (Lisles J. Briggs) เป็นหลัก (หน่วยศึกษานิเทศก์. 2527 : บทนำ)

ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวทางกานเย่

ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวทางกานเย่ (Gagne. 1965 : 62-170) ได้แบ่งการเรียนรู้แบบพื้นฐานง่าย ๆ ไปจนถึงการเรียนรู้แบบยากและซับซ้อนดังนี้

1. การเรียนรู้เครื่องหมายและสัญญาณ (Signal Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองที่จะไม่ให้แสดงออกมาได้ การเรียนรู้ประเภทนี้ได้แก่ การเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขตามแบบของพาฟลอฟ (The Pavlovian Conditioned Response) ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึก

2. การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus Response Learning) เป็นการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ผู้เรียนมีความตั้งใจและรู้ตัวในการที่จะเชื่อมโยงการตอบสนองที่เหมาะสมต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ กัน เมื่อทำได้ถูกต้องและเหมาะสมจะได้รับรางวัลหรือการเสริมแรง

3. การเรียนรู้แบบลูกโซ่ (Chain Learning) เป็นการเรียนรู้การประกอบกิจกรรมต่อเนื่องตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ตั้งแต่ 2 คู่ขึ้นไป เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและทักษะต่าง ๆ ในการเคลื่อนไหว

4. การเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงด้วยถ้อยคำภาษา (Verbal Association) การเรียนรู้คล้ายกับแบบ 3 แต่ต่างกันที่สิ่งเร้าและการตอบสนองในแบบที่ 3 เป็นการใช้กลไกกล่อมเนื้อ ส่วนแบบที่ 4 เป็นเรื่องของการใช้ภาษา (Verbal) เน้นความสำคัญของภาวะภายในมากกว่าแบบที่ 3 เช่น การเชื่อมโยงชื่อของสิ่งของกับสิ่งของนั้น ๆ เป็นต้น

5. การเรียนรู้แบบจำแนกความแตกต่าง (Discrimination Learning) เน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นและแยกความแตกต่างระหว่างสิ่งเร้า เพื่อที่จะตอบสนองสิ่งเร้านั้นให้ถูกต้อง

6. การเรียนรู้โมโนติ (Concept Learning) เป็นการเรียนการตอบสนองร่วมกันต่อกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีความแตกต่างกัน ผู้เรียนต้องรู้สิ่งที่คล้ายกัน สามารถลงสรุปความเหมือนและแยกความแตกต่างของสิ่งเร้าได้

7. การเรียนรู้กฎและหลักการ (Principle Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือหรือเชื่อมโยงมโนคติตั้งแต่ 2 มโนคติขึ้นไปเข้าด้วยกัน และจากการที่สามารถตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นได้แล้วจะสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยวิธีการคล้ายคลึงกัน

8. การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ต้องการอาศัยการคิด โดยการรวมกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของการเรียนรู้ประเภทที่ 7 เข้าด้วยกัน และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

การจัดรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีของกานเย่

จากทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวทางกานเย่ สามารถจัดรูปแบบการเรียนการสอนซึ่งอาศัยสมมติฐานเบื้องต้น 5 ประการ คือ (อาคม จันทสุนทร. 2527 : 2-3)

1. การจัดรูปแบบการเรียนการสอน มุ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในแต่ละบุคคล การจัดรูปแบบการเรียนการสอนนี้ จึงไม่ได้มุ่งที่คนกลุ่มใหญ่ คือมิใช่ระบบกระจายเสียง ที่มุ่งให้ความรู้และทัศนคติแก่คนในสังคมรวม ๆ แต่จะมุ่งให้กับแต่ละบุคคลที่ร่วมกันอยู่ในสังคมนั้น ๆ

2. การจัดรูปแบบการเรียนการสอน ทำได้ทั้งระบบสั้นและระบบยาว คือ เป็นทั้งการจัดรูปแบบหรือวางแผนการสอนในแต่ละชั่วโมง และการวางแผนการจัดการเรียนการสอนโดยตลอดในบทเรียนหรือในรายวิชานั้นทั้งหมด ซึ่งอาจทำโดยครูแต่ละคน หรือครูช่วยกันทำเป็นคณะก็ได้

3. การจัดรูปแบบการเรียนการสอนถือว่า การจัดรูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีระบบ จะมีผลอย่างใหญ่หลวงต่อการพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน กล่าวคือ ถ้ามีการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ดีแล้ว คนจะเรียนรู้ได้ดีกว่าปล่อยให้เรียนเองตามธรรมชาติ

4. การจัดรูปแบบการเรียนการสอนควรจัดทำเชิงระบบ กล่าวคือ วิธีขึ้นต้นตั้งแต่การพิจารณาความจำเป็น เป้าหมาย และการดำเนินการเป็นขั้น ๆ ต่อเนื่องกันไปจนถึงขั้นที่นักเรียนทราบผลการปฏิบัติหรือประเมินวิธีการดำเนินงานว่าได้ผลตามเป้าหมายหรือไม่

5. การจัดรูปแบบการเรียนการสอนต้องอยู่บนรากฐานความรู้ที่ว่า มนุษย์เรามีการเรียนรู้อย่างไร คือต้องการรู้กระบวนการเรียนและสภาพการเรียนรู้ต่าง ๆ

จากสมมติฐานข้างต้น ก็คือ การวางแผนการเรียนการสอนที่เป็นระบบ เป็นการกำหนดภาพรวมที่จะดำเนินการให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งอาจจะเป็นระบบขนาดใหญ่ เช่น การจัดรายวิชาหรือในระบบย่อย ๆ เช่น ระดับการสอนในแต่ละชั่วโมง

การจัดเหตุการณ์ในการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์

การจัดการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับสมรรถภาพการเรียนรู้ในแต่ละสมรรถภาพ และการจัดเหตุการณ์ในการสอนก็ต้องสอดคล้องกับกระบวนการของการเกิดการเรียนรู้ในสมองของคนเรา ซึ่งมีลำดับขั้น ดังนี้ (มัลลิการ์ พงษ์ปริตร. 2527 : 140-143)

1. เราความสนใจ เป็นวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้เด็กสนใจ ตื่นตัว พร้อมที่จะเรียน อาจใช้วิธีการพูดคุย ชักถาม หรือใช้สื่อต่าง ๆ

2. แจ้งจุดประสงค์ คือการบอกให้เด็กทราบว่า จะได้เรียนเรื่องอะไร ทำอะไรบ้าง เป็นการวางแผนให้แก่วิธีสอนและผู้เรียน เพื่อไปสู่เป้าหมาย

3. ทบทวนความรู้เดิม เพื่อจะทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เก่าที่ดี อาจทำได้โดยการชักถาม บอกเล่า หรือทดสอบก่อนสอน

4. เสนอบทเรียนใหม่โดยใช้อุปกรณ์มาช่วย เพื่อให้บทเรียนใหม่น่าสนใจและน่าติดตาม

5. ครูให้แนวความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานที่นักเรียนจะฝึกปฏิบัติ โดยวิธีการที่สอดคล้องกับสมรรถภาพของมนุษย์ เป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ปลายทางของคาบนั้น

6. นักเรียนปฏิบัติ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และแสดงออกตามสภาพการณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนได้คิด สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

7. นักเรียนทราบบลปฏิบัติทันทีที่กำลังไป ช่อมทำให้นักเรียนแก้ไขข้อบกพร่อง ในขั้นนี้ครูอาจจะให้คำติชมแก้ไขด้วยตนเอง หรือนักเรียนประเมินตนเอง

8. ประเมินผลการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ในแต่ละคาบ เพื่อจะทำให้ผู้สอนทราบว่า การสอนของตนในคาบนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ อาจทำได้โดยครูทดสอบย่อย

9. เน้นให้เกิดความแม่นยำและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ โดยให้การบ้าน ทำรายงาน หาความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนไปแล้วในชั้นเรียน

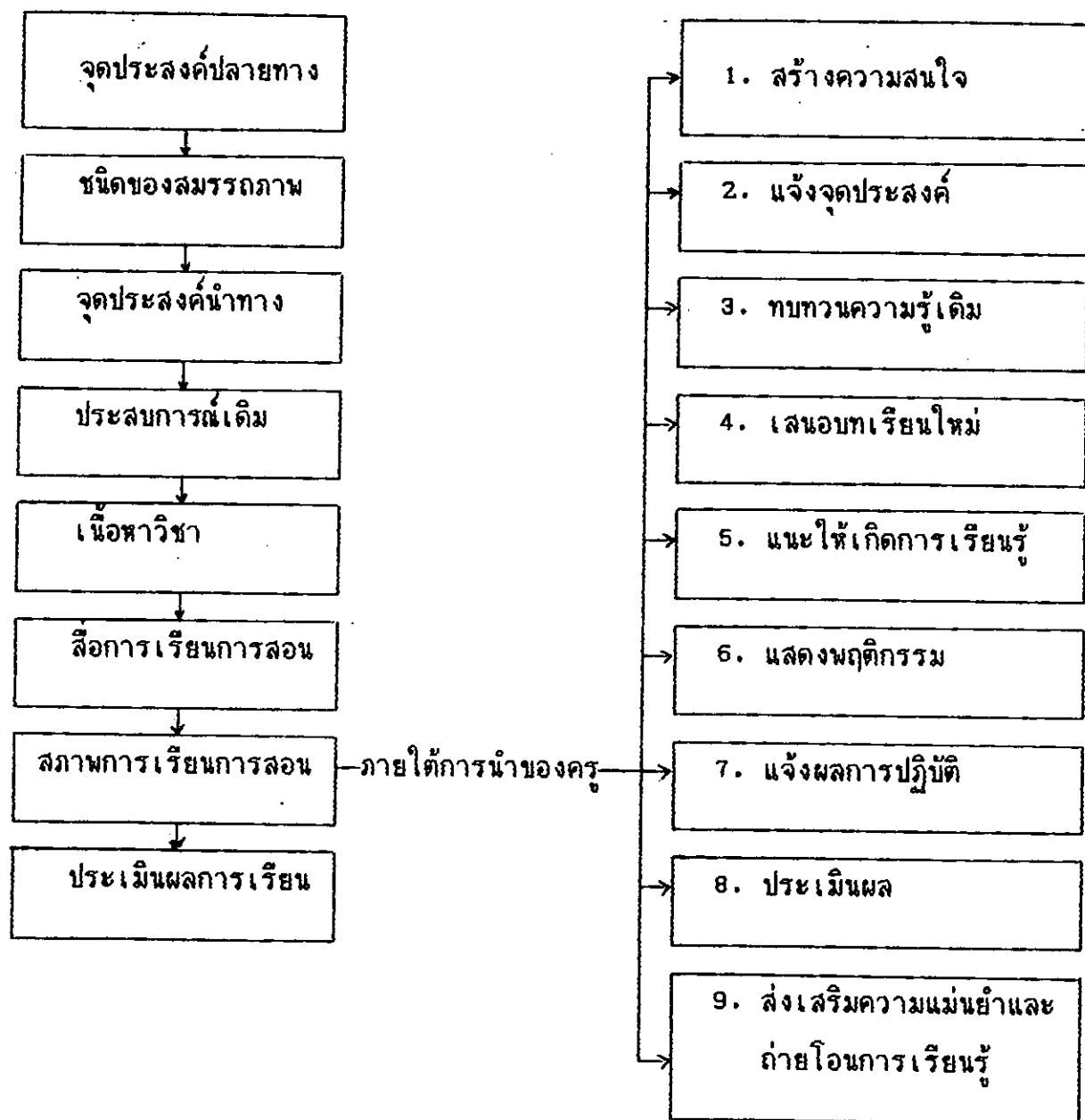
จากลำดับขั้นของเหตุการณ์การสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของมนุษย์ เมื่อนำมาจัดทำแผนการสอน สามารถจัดขั้นตอนได้ดังนี้ (สารทิ รัตนบุรี. 2523 : 208-209)

- ขั้นที่ 1 ขั้นเร้าความสนใจ
- ขั้นที่ 2 บอกให้นักเรียนทราบบลประสงค์ของบทเรียน
- ขั้นที่ 3 ทบทวนความรู้เดิมก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่ต่อไป
- ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์เข้าช่วย
- ขั้นที่ 5 การให้แนวทางในการเรียนรู้
- ขั้นที่ 6 ขั้นปฏิบัติ
- ขั้นที่ 7 การทราบบลการปฏิบัติ
- ขั้นที่ 8 ขั้นประเมินผลการสอนตามจุดประสงค์
- ขั้นที่ 9 ช่วยให้อ่านและถ่ายโอนการเรียนรู้

ลำดับขั้นของการสอนทั้ง 9 ขั้นนำมาจัดเป็นแผนภูมิแสดงขั้นตอนการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ดังนี้

รูปแบบการสอน

สภาพการเรียนรู้การสอน



ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

การสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษา นิเทศก์ กรมสามัญศึกษา	การสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์
1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 2. ชี้นำแจ้งจุดประสงค์ 3. ชี้นำทบทวนความรู้เดิม 4. ชี้นำเสนอบทเรียนใหม่ 5. ชี้นำให้เกิดการเรียนรู้ 6. ชี้นำแสดงพฤติกรรม 7. ชี้นำแจ้งผลการปฏิบัติ 8. ชี้นำประเมินผล 9. ชี้นำส่งเสริมความมั่นใจและถ่ายโอนการเรียนรู้	ขั้นเตรียม ครูแจกชุดฝึกจากสถานการณ์ให้กับนักเรียนทุกคน ขั้นสอน 1. ให้นักเรียนอ่านคำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ให้เข้าใจ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด 2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาและสถานการณ์ในชุดฝึก 3. ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ศึกษาไปแล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม 4. ให้นักเรียนตอบคำถามลงในชุดฝึกจากสถานการณ์ หลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอนต่าง ๆ แล้ว ขั้นสรุป ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดฝึกแล้ว ขั้นวัดผลและประเมินผล 1. นักเรียนประเมินผลการทำงานของตนเองและของกลุ่ม 2. ครูประเมินผลการทำงานของกลุ่ม

ภาพประกอบ 2 การเปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษา
นิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดฝึก

อุทัย หนูแดง (2526 : 107-110) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 ที่เรียนวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4 กับการสอนตามปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองซึ่งเรียนจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิรพรรณ แสงหล้า (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านกาดวิทยาคม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนร้อยละ 88.9 สามารถทำโครงงานวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 80 คะแนนขึ้นไป และผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ สูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุธรรม อ่อนคำ (2534 : 60) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เปรียบเทียบกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู

พัชรา จิตรเพชร (2537 : 95) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับการสอนตามแนวของ สสวท. พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่า การสอนตามแนวของ สสวท. และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่า สื่อการเรียนการสอนที่จัดให้นักเรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นชุดการสอนมินิคอร์ส ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือชุดฝึกการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ สามารถทำให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างชุดฝึกจากสถานการณ์ขึ้นมา

เพื่อใช้ในการเรียนการสอนเปรียบเทียบกับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งจะ เป็นแนวทางหนึ่ง ในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนสืบไป

๗๒

2. งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

งานวิจัยในต่างประเทศ

ไฟรด์แมน (Friedman. 1973 : 2717-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านประชาธิปไตย ศึกษาเฉพาะทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนที่อยู่ในสวีเดน โดยการทดลองใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่โตกว่าจะมีโอกาสรับรู้และเรียนรู้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่า และคิดว่าเด็กเล็กและพบว่าบ้าน และโรงเรียนจะมีส่วนในการสนับสนุนเด็กให้ร่วมมือทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้มาก

แพลตเนอร์ (Platner. 1977 : 4751-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมของนักเรียนอายุ 9-11 ปี ที่ได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่ได้รับการสอน และปกครองชั้นเรียนจากครูที่ได้รับการอบรมเทคนิคการสอน และการบริหารชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนเกรด 3 และ 4 โรงเรียนมิดเดิล ไอแลนด์ จำนวน 138 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สอนด้วยวิธีอัตราประชาธิปไตยและตามสบาย และกลุ่มทดลองซึ่งสอนด้วยวิธีประชาธิปไตย เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในประเทศ

สมพงษ์ พวงคำ . (2528 : 61-62) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนด้วยวิธีปกติ และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นไปในทางที่ดีมากกว่านักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรชาติ มานิตย์ (2530 : 103) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา และบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอน โดยการเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าบุคลิกภาพประชาธิปไตยของ นักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการแนะแนว ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่ง- ไกรสรพงษ์สงเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่ม ทดลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิมลวรรณ กลางมณี (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มี ต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน บ้านใจดี อำเภอบ้านธิ จังหวัดศรีสะเกษ ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ เทคนิคแม่แบบมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพัฒนาการของพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านคารวะธรรมของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนา พฤติกรรมประชาธิปไตย บุคลิกภาพประชาธิปไตย และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาควรจะมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝัง พฤติกรรมประชาธิปไตย ให้กับเยาวชน ซึ่งจะเป็นการฝึกฝนหรือเตรียมคนให้เป็นพลเมืองดี มีชีวิตอยู่ในสังคมแบบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดีในวันข้างหน้า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาว่าการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์สามารถพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยได้มากน้อยเพียงใด

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน
2. พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. แบบแผนการวิจัย
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
บุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538
จำนวน 12 ห้องเรียน มีนักเรียน 460 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
บุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2538 จำนวน 72 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สุ่มห้อง 2 ห้อง จาก 12 ห้องเรียน โดยการจับฉลาก
2. นำกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มาคลุกกันแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 36 คน
กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์
กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนตามคู่มือครู

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1. แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์
2. แผนการสอนตามคู่มือครู
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
4. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการเรียนวิชา

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

1.1 ศึกษาลักษณะของชุดฝึกที่ดี แนวทาง เทคนิค ข้อควรคำนึง ข้อเสนอแนะ ในการสร้างและใช้ชุดฝึก ตลอดจนจิตวิทยาการเรียนรู้ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ศึกษาหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ส 101 (ประเทศของเรา 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.3 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแผนการสอนจากคู่มือครู และแบบเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 101 (ประเทศของเรา 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เอกสารงานวิจัยและหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 จากคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์และกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และความคิดรวบยอดของชุดฝึกแต่ละชุด

1.5 แจกจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้ที่จะเรียนและเรียงกิจกรรมหรืองานที่นักเรียนต้องปฏิบัติจากง่ายไปยาก

1.6 จัดสภาพการณ์การเรียนการสอน การปฏิบัติของครู สื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเวลา แล้วสร้างแผนการสอนโดยใช้ชุดฝึก จำนวน 14 คาบ ซึ่งประกอบด้วย

1.6.1 ความคิดรวบยอด

1.6.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.6.3 หัวข้อที่ศึกษา

1.6.4 กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1.6.5 การวัดผลประเมินผล

1.6.6 สื่อการเรียนรู้การสอน

1.7 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปให้ ดร.วิเชียร อำนรักษ์ และ รศ.ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์ ตรวจสอบเพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุง แก้ไข เป็นการหาความเที่ยงตรงในเนื้อหา และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตลอดจนความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ ของแผนการสอน

1.8 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนกับเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละขั้นตอนของ การปฏิบัติกิจกรรม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริง

1.9 นำแผนการสอนโดยการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ไปสอนเพื่อการวิจัยต่อไป

2. แผนการสอนตามคู่มือครู ผู้วิจัยได้นำแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ที่ได้พิมพ์เผยแพร่เพื่อให้ครูสังคมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการสอนกับกลุ่มควบคุม

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือเทคนิคการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนสังคมศึกษาของ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2523 : 1-139) เทคนิคการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนสังคมศึกษา นิเวศน์ ชรรมรักษ์ (2530 : 1-238)

3.2 ทำการวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา ส 101 (ประเทศของเรา 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมตามลำดับดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยร่วมกับหัวหน้าหมวดสังคมศึกษา และอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งทำการสอนมานานกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน ร่วมทำการวิเคราะห์หลักสูตรจากเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัดตามหลักของเบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom)

3.2.2 จำแนกจุดมุ่งหมายการศึกษาออกเป็นพฤติกรรม โดยจำแนกจุดมุ่งหมายในรายวิชา ส 101 (ประเทศของเรา 1) ว่าประกอบด้วยพฤติกรรมอะไรบ้าง

3.2.3 ให้ความหมายของแต่ละพฤติกรรม พร้อมระบุลักษณะการกระทำ หรือการแสดงออกที่บุคคลมีพฤติกรรมนั้น ๆ

3.2.4 จำแนกเนื้อหาและระบุความคิดรวบยอดของแต่ละเนื้อหา

3.2.5 ให้ค่าน้ำหนัก ผู้ร่วมดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรกำหนดค่าน้ำหนักแสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหา และพฤติกรรมในช่องความคิดเห็นของแต่ละคน โดยอิสระ

3.2.6 สร้างตารางเฉลี่ยโดยนำคะแนนแต่ละช่องของแต่ละคนรวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนคนทั้งหมดที่ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.7 สร้างตารางนัยโดยเปลี่ยนตารางวิเคราะห์ให้ช่องรวมทั้งหมดเท่ากับ 1000 ซึ่งการเปลี่ยนนี้จะมีผลให้ต้องเปลี่ยนคะแนนในแต่ละช่องด้วยการปรับคะแนนให้ได้ตาราง 1000

3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเนื้อเรื่องที่ใช้ในการทดลอง โดยยึดเกณฑ์ตามผลการวิเคราะห์หลักสูตร แบบทดสอบที่สร้างเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่สอน จำนวน 115 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำรัส น้อยแสงศรี อาจารย์อนุสรณ์ สุชาติานนท์ อาจารย์เรวดี อินทสระระ อาจารย์เปรมจิตร ญูสาย

อาจารย์สมปรารถนา วงศ์บุญหนัก พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าตั้งแต่ .5 ขึ้นไป

3.5 นำแบบทดสอบที่สร้างตามเกณฑ์วิเคราะห์หลักสูตรไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 โรงเรียนฤทธิไกรวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 119 คน ที่เคยเรียนบทเรียนนี้มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.6 นำแบบทดสอบที่นักเรียนทำแล้วมาวิเคราะห์รายข้อโดยตรวจให้คะแนนข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบเกินกว่า 1 ตัวเลือกให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจและรวมคะแนนแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์เพื่อหาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบแต่ละข้อโดยใช้เทคนิค 27% ของจุง เทห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 186-188) โดยเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง .23-.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20-.71

3.7 นำแบบทดสอบที่มีความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกที่อยู่ในเกณฑ์ครอบคลุมเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวน 60 ข้อ ไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 80 คน ก่อนแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168-170)

4. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

4.2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของพฤติกรรมประชาธิปไตย

4.3 สร้างแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยปรับปรุงและดัดแปลงจากแบบสอบถามของธงชัย ลักคนสุวรรณ์ (2517 : 34-47) และรัตนา ถวิลวงษ์ (2534 : 191-195) โดยปรับปรุงภาษาให้เหมาะสมกับวัยของกลุ่มตัวอย่าง และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

4.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทั้งหมด 105 ข้อ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ ดร.วิเชียร อำพนรักษ์ รศ.ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และผศ.จำรัส น้อยแสงศรี ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยดูความสอดคล้องของคำถามกับนิยามศัพท์ และดูเนื้อหาครอบคลุมหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4.6 นำแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยที่นักเรียนทำแล้ว มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หลังจากตรวจให้คะแนนแล้ว นำคะแนนทุกข้อมารวมกัน และเรียงลำดับจากน้อยที่สุดไปหามากที่สุด คัดเอา 25% จากคะแนนสูงสุด และต่ำสุดมา เป็นกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ

4.7 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยวิธี แจกแจงที (t - distribution) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185) แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง โดยข้อความนั้นสามารถจำแนกกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำออกจากกันได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 2.25-7.20

4.8 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 4.7 ไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 77 คน ก่อนแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 171) ได้ค่าความเชื่อมั่น .84

4.9 ลักษณะของแบบสอบถามและการตรวจให้คะแนน

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อความที่เกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ทั้ง 3 ด้าน จำนวน 45 ข้อ ดังได้แสดงตัวอย่างข้อความในแบบสอบถามในหน้า 46

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการประชาสัมพันธ์

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเกี่ยวกับแนวทางการประพฤติปฏิบัติของท่าน โดยจะมีข้อความให้อ่านเพื่อพิจารณา และประเมินตัวเองว่า ท่านมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตรงกับข้อเท็จจริงในข้อความนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด ผลการประเมินตัวเองของท่านไม่เป็นคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติไม่เหมือนกัน
2. แบบสอบถามนี้จะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อ ท่านประเมินตัวท่านเองตรงตามสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด
3. แบบสอบถามนี้ไม่ต้องการทราบว่าใครคือ ผู้ตอบ ฉะนั้นคำตอบของท่านจึงไม่มีทางกระทบกระเทือนตัวท่าน หรือทำให้ตัวท่านด้วยคุณค่าในสายตาของผู้อื่นได้เลย ผลการประเมินผลตัวของท่าน จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยทางวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของคนไทยให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย โปรดอย่าประเมินตัวเองให้เด่นหรือด้อยกว่าสภาพความเป็นจริงของท่าน เพราะจะทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดซึ่งจะทำให้การวิจัยล้มเหลวโดยสิ้นเชิง
4. ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบถ้วนทุกข้อ เพราะถ้าท่านไม่ตอบข้อความใดข้อความหนึ่ง แบบสอบถามนี้จะใช้ไม่ได้
5. การตอบแบบสอบถามมีลักษณะดังนี้
ในแต่ละข้อความมีช่องให้ท่านเลือกตอบ 3 ช่อง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ เมื่อเห็นว่าสมควรจะตอบตรงช่องใด ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องนั้นในกระดาษคำตอบที่ให้ได้

ตัวอย่าง

	พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติบ้างแต่ไม่ สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
0	ข้าพเจ้าชอบฝากคนอื่นซื้อของใน ขณะที่คนอื่นเข้าแถวกัน			
00	ถึงแม้ข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับมติ ของที่ประชุม ข้าพเจ้าก็พร้อมจะ ปฏิบัติตาม			

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ในการตรวจให้คะแนนผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่แสดงถึงการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงได้ 3 คะแนน คำตอบที่แสดงถึงการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยปานกลาง ได้ 2 คะแนน คำตอบที่แสดงถึงการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำ ได้ 1 คะแนน เมื่อนำคะแนนจากแบบสอบถามแต่ละข้อมารวมกัน ก็จะเป็นคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของบุคคลนั้น ๆ ผู้ตอบคนใดได้คะแนนมากแสดงว่ามีพฤติกรรมประชาธิปไตยมาก ใครได้คะแนนน้อยแสดงว่ามีพฤติกรรมประชาธิปไตยน้อย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบกลุ่มก่อน-สอบหลัง (Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 216) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	-	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

- X แทน การจัดการกระทำ (Treatment)
- R แทน การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
- C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group)
- E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- T₁ แทน การสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
- T₂ แทน การสอบหลังการทดลอง (Posttest)

การดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง กระทำเป็นขั้นดังนี้

1. จัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการเรียน บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียนครั้งนี้ และวิธีประเมินผล การเรียน

2. ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ทั้งกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนการทดลอง

3. ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาในการสอนเท่ากัน คือ ใช้เวลากลุ่มละ 14 คาบ สำหรับวิธีสอนให้แตกต่างกัน คือ กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือครู

4. ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการประชาธิปไตย ซึ่งเป็นชุดเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง

5. ตรวจสอบผลจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการประชาธิปไตย นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้ $t - test$ ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 63)

$$s^2 = \frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาคูณภาพของเครื่องมือวัด

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คำนวณจากสูตร (สมบุรณ์ ชิตพงศ์. ม.ป.ป. : 2)

$$IC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ	IC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
	ΣR	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
สังคมศึกษา คำนวณจากสูตร KR - 20 ของ คูเตอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ. 2536 : 168-170)

$$r_{tt} = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน

N แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ คือ $1 - p$

S_t^2 แทน คະแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยวิธี
หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach) จากสูตร
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 171)

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

N แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

S_i^2 แทน คະแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_t^2 แทน คະแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2.4 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยใช้
วิธีการแจกแจงที (t - distribution) จากสูตรเอดวาร์ด (Edward) (ล้วน สายยศ
และอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}, \quad df = N_H + N_L - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	N_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	N_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

3. สถิติตรวจสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมประชาธิปไตย
ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม คำนวณโดยใช้ t - test แบบ Difference
Score จากสูตร (Edward. 1954 : 256)

$$t = \frac{\bar{X}_{D1} - \bar{X}_{D2}}{\sqrt{\frac{S_{D1}^2}{N_1} + \frac{S_{D2}^2}{N_2}}}, \quad df = \frac{\left[\frac{S_{D1}^2}{N_1} + \frac{S_{D2}^2}{N_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_{D1}^2}{N_1} \right]^2}{N_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_{D2}^2}{N_2} \right]^2}{N_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

$\bar{X}_{D1}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดลอง
หลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง

$\bar{X}_{D2}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดลอง
หลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม

S_{D1}^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการ
ทดลองหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง

S_{D2}^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน ความแตกต่างระหว่างการ
ทดลองหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม

N_1 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

N_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ดังนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน คະแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_{T1}$	แทน คະแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
$\bar{X}_{T2}$	แทน คະแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
$\bar{X}_D$	แทน คະแนนเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการทดลองกับ หลังการทดลอง
s_D^2	แทน ความแปรปรวนของคະแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อน การทดลองกับหลังการทดลอง
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t -distribution
df	แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
**	แทน ความมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

กลุ่มทดลอง แทน นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

กลุ่มควบคุม แทน นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติ t -test ในรูป Difference-Score ได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	$\bar{X}_D$	s_D^2	t
กลุ่มทดลอง	36	26.03	38.22	12.19	14.45	3.14**
กลุ่มควบคุม	36	27.97	37.08	9.11	20.10	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2.. เปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติ t -test ในรูป Difference-Score ได้ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	$\bar{X}_D$	S_D^2	t
กลุ่มทดลอง	36	107.19	116.31	9.11	24.84	3.66**
กลุ่มควบคุม	36	108.75	113.83	5.08	18.77	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน
2. พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 12 ห้องเรียน มีนักเรียน 460 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 72 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตามขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 สุ่มห้อง 2 ห้องจาก 12 ห้องเรียนโดยจับสลาก

1.2.2 นำกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มาคลุกกันแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 36 คน

กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนตามคู่มือครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการสอนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ เพื่อใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเนื้อหาเรื่องการเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

2.2 แผนการสอนตามคู่มือครู ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องการเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม ที่ผู้วิจัยสร้างเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .79 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .23-.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20-.71

2.4 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการประชาธิปไตยเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ มีสถานการณ์ 3 ด้าน คือ ด้านการระดม 23 ข้อ ด้านสามัคคีธรรม 10 ข้อ และด้านปัญญารธรรม 12 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .84 และมีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.25-7.20

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการประชาธิปไตย

3.2 ดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองเรียนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ และให้กลุ่มควบคุมเรียนโดยใช้การสอนตามคู่มือครู ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ทดลอง ทั้งสองกลุ่มใช้เวลาในการทดลองเท่ากัน คือ 14 คาบ คาบละ 50 นาที

3.3 ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแบบสอบถาม ทัศนคติกรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและพฤติกรรมประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แล้วทดสอบหาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t -test ในรูปของ Difference Score

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ได้ผลการวิจัยและอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธรรม อ่อนคำ (2534 : 60) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เปรียบเทียบกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธรา จิตรเพ็ชร (2537 : 95) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับการสอนตามแนวของ สสวท. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าการสอนตามแนวของ สสวท. นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทัย หนูแดง (2526 : 107-110) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนมินิคอร์สที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 ที่เรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4 กับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองซึ่งเรียนจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรพรรณ แสงหล้า (2532 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านกาดวิทยาคม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนร้อยละ 88.9 สามารถทำโครงงานวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 80 คะแนนขึ้นไป และผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งงานวิจัยดังกล่าว คือ ไม่ว่าจะเป็นชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชุดฝึกการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ชุดการสอนมินิคอร์ส หรือชุดกิจกรรมฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์ต่างก็เป็นสื่อการเรียนการสอนที่จัดให้นักเรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกฝนตนเอง เช่นเดียวกับชุดฝึกจากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

และจากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากเหตุผล ดังต่อไปนี้

1.1 การสร้างชุดฝึกจากสถานการณ์เป็นไปอย่างมีระบบ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้นำชุดฝึกที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของโครงสร้างตามคุณลักษณะของชุดฝึกที่ดี จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน เพื่อให้ได้ชุดฝึกที่มีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องกันตั้งแต่จุดมุ่งหมาย คือ กิจกรรมการเรียนการสอน เวลา และการประเมินผล

1.2 กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะให้ผู้เรียน เรียนรู้ไปตามลำดับจากง่ายไปสู่ยาก มีจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน ประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จัดไว้ เป็นการดึงดูดและสร้างความสนใจของนักเรียน จูงใจให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น กระตือรือร้นที่จะเรียน เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ในขณะที่นักเรียนศึกษาเป็นรายบุคคล จะทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ รู้จักคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ รู้จักแสวงหาความรู้และสามารถค้นพบข้อสรุปได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับคำกล่าวของ บลูม (Bloom, 1976 : 4) ที่ว่า วิธีการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่าการอธิบาย สาธิต กฎ สูตร และวิธีอื่นทั้งหมด และในขณะที่นักเรียนทำการศึกษาเป็นกลุ่ม นักเรียนจะได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนจะสามารถเปลี่ยนความคิดเห็นของตนได้ ถ้าผู้อื่นมีเหตุผลหรือข้อมูลที่ดีกว่า มีการสื่อความหมายด้วยประโยคที่เข้าใจง่าย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น มองเห็นปัญหาและวิธีการทำงาน วิธีการแก้ปัญหา ร่วมกันที่เหมาะสม และยังสามารถประเมินผลการเรียนรู้ ผลการทำงานของตนและของผู้อื่นได้ด้วย (เยาพา เดชะคุปต์. 2517 : 156) นอกจากนี้เด็กเก่งจะได้ช่วยเด็กอ่อน ทำให้เด็กที่เรียนอยู่ในกลุ่มเดียวกันได้รับความรู้พร้อม ๆ กัน และมีความรู้ใกล้เคียงกัน จัดเป็นกิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนทุกคนมีโอกาส

เข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งสถานการณ์เหล่านั้นเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงหรือถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ของ ธอร์นไดค์ ที่ว่า การเรียนการสอนจะต้องสอนในสิ่งที่คล้ายกับโลกแห่งความเป็นจริงที่นักเรียนจะออกไปเผชิญให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ในชั้นเรียนไปสู่สังคมภายนอกได้เป็นอย่างดี (ประสาธน์ อิศรปริดา. 2523 : 75) อันจะเป็นผลทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของรุ่งชีวา สุขดี (2531 : 70) ที่ว่า การที่นักเรียนได้มีโอกาสร่วมในกิจกรรมการเรียนมากเท่าใด นักเรียนก็จะเกิดความร่วมมือ มีความกระตือรือร้น ซึ่งสอดคล้องกับวัยและความต้องการของนักเรียนมากเท่านั้น

1.3 และเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม ก็จะมีการประเมินผลตนเอง และประเมินผลการทำงานกลุ่ม ซึ่งนักเรียนก็จะสามารถทราบผลได้ทันที โดยการตรวจผลงานของตนเองจากเฉลยที่ครูแจกให้ ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อเป็นแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติต่อไป ถ้าผลนั้นเป็นที่น่าพอใจ แต่ถ้าผลที่ได้ไม่ถูกต้อง นักเรียนก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องนั้น (ละดา ดอนหงษา. 2531 : 65) เพราะการทดสอบเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี เช่นเดียวกับเป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผล

2. จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิมลพรรณ กลางมณี (2536 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านใจดี อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ (2533 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสพวงษ์สงเคราะห์ จังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรชาติ มานิตย์ (2530 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยการเรียนเป็นทีม กับการสอนตามคู่มือครูผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ พวงคำ (2528 : 62) ที่ได้ทำการศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนด้วยวิธีปกติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยไปในทางที่ดีมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งงานวิจัยดังกล่าว คือ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ ใช้ชุด การแนะแนว ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หรือการเรียนเป็นทีม ต่างก็มีกระบวนการ การเรียนการสอนที่จัดให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมการเรียนเป็นกลุ่ม เช่นเดียวกับ กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

และจากผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน น่าจะ สืบเนื่องมาจากเหตุผล ดังต่อไปนี้

2.1 การเรียนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ จะเริ่มจากการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-6 คน ในแต่ละกลุ่มจะมีประธาน เลขานุการ และสมาชิก ซึ่ง สมาชิกแต่ละคนจะต้องศึกษาบทบาทและหน้าที่ของตนให้เข้าใจก่อน แล้วจึงแบ่งงานกันทำและ รับผิดชอบในผลงานร่วมกัน โดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ช่วยกันทำงาน ช่วยกันแก้ปัญหาและประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้ผลงานของกลุ่มออกมาดีที่สุดในที่สุด

จึงเป็นการนำเอาศักยภาพของสมาชิกแต่ละคนมาใช้แก้ปัญหาร่วมกัน นั้นแสดงว่าเป็นการจำลองเอาสถานการณ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยเข้ามาไว้ในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาเหล่านั้น ในสภาพความเป็นจริงของสังคม (ปริยวรรณ ทุมโฆสิต. 2532 : 100) ซึ่งจะทำให้เกิดความสัมพันธ์และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน (วิจิตร สิ้นศิริ. 2517 : 5)

2.2 จากการที่นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มนั้น นักเรียนจะได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถที่จะเข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักปัญหาและความต้องการของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เคารพกติกาในสังคม มีความเชื่อมั่นในวิถีทางแห่งปัญญา กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองและกล้าตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยขึ้นในตัวนักเรียนได้

2.3 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้จัดโต๊ะเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน นักเรียนในแต่ละกลุ่มจะนั่งหันหน้าเข้าหากัน แสดงความคิดเห็นและความสามารถร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในกลุ่ม นักเรียนจะไม่เกิดความอาย เมื่อเขาจะแสดงความคิดเห็น เพราะเขาได้อยู่ในกลุ่มเพื่อนสนิท ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้บรรยากาศในชั้นเรียนไม่ตึงเครียด ช่วยให้นักเรียนเกิดความพร้อม มีความกระตือรือร้นในการเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา ส่งผลให้เขาพัฒนาพฤติกรรมไปในทิศทางที่น่าพอใจ และช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น

2.4 การเรียนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ จะจัดให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม โดยการจับฉลาก ทำให้สมาชิกในกลุ่มของนักเรียนเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นักเรียนจึงมีโอกาสฟังความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกใหม่อย่างกว้างขวาง โดยสมาชิกของกลุ่มจะร่วมกันวางแผน ร่วมอภิปราย ร่วมระดมพลังสมอง ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีความเคารพในเหตุผลของผู้อื่น และยอมแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ยอมรับมติของกลุ่ม ซึ่งบรรยากาศเช่นนี้ส่งเสริมให้สมาชิกของกลุ่มได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ตรงต่อเวลา ลดการเห็นแก่ตัวและการใช้อารมณ์ มีความอดทนมากขึ้น มีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อน รู้สึกว่าตนเองมีค่า และมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นดีขึ้น (นิภา วิจิตรศิริ.

ข้อสังเกตที่ผู้วิจัยพบในขณะที่ทำการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

1. นักเรียนในกลุ่มทดลองจะมีความเครียดในระยะแรก เนื่องจากยังไม่เข้าใจวิธีการเรียน และไม่เคยชินกับการเรียนการสอนที่ต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง จะเห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร และการเข้ากลุ่มหรือทำกิจกรรมก็ค่อนข้างช้า แต่หลังจากการเรียนการสอนดำเนินไปประมาณ 2-3 ครั้ง นักเรียนก็จะเริ่มปรับตัวได้ จึงทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มได้ดี ทุกคนเริ่มเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนก็ต้องเป็นที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด

2. การสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ ผู้สอนจำเป็นต้องชี้แจงถึงวิธีการเรียน และทักษะบางอย่างให้แก่นักเรียนโดยใช้เวลาระยะหนึ่ง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ฝึกให้ผู้เรียนเพียง 2 คาบ เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา

3. ขณะที่การเรียนการสอนนักเรียนมักจะยึดเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นออกไป ทำให้ใช้เวลาในการเรียนการสอนมากเกินไป ผู้วิจัยแก้ไขปัญหานี้โดยการนำนาฬิกาตั้งโต๊ะมาตั้งไว้ที่หน้าชั้นเรียน แล้วเตือนให้นักเรียนทราบว่าในแต่ละกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัตินั้น ควรจะใช้เวลาเท่าใด และใกล้จะหมดเวลาหรือยัง พร้อมทั้งกล่าวคำชมเชยกลุ่มที่ทำงานได้เสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้

4. ในแง่ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกจากสถานการณ์ นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อชุดฝึกจากสถานการณ์โดยมีความเห็นว่าเป็นวิธีการเรียนที่น่าสนใจ ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ได้ง่าย ช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน ทำให้มีความตั้งใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น จดจำเนื้อหาได้แม่นยำ ชอบและมีความสุขกับการเรียนวิธีนี้ และอยากที่จะเรียนด้วยวิธีนี้กับวิชาอื่นอีก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเรียนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทำให้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนสูงขึ้น จึงควร

ส่งเสริมให้มีการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา และพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.2 ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรช่วยกันผลิตชุดฝึกจากสถานการณ์ ซึ่งเป็นนวัตกรรมในรูปแบบหนึ่ง ให้แพร่หลายมากขึ้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านอื่น ๆ

1.3 โรงเรียนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ ให้มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรเตรียมนักเรียนให้เคยชินกับการเรียนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ก่อน โดยปลูกฝังให้นักเรียนกล้าคิด กล้าเขียน และกล้าแสดงความคิดเห็น

1.4 บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมในการศึกษา โดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ ครูผู้สอนมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยครูจะต้องมีความเป็นกันเองกับนักเรียน ให้อิสระในการเรียนรู้ และคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหา

1.5 ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ จำเป็นต้องแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยเพื่อทำกิจกรรม ฉะนั้น ครูผู้สอนควรได้ชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจตั้งแต่ต้นว่า การเข้ากลุ่ม และการเปลี่ยนแปลงกลุ่มนั้น มีความสำคัญและเกิดประโยชน์มาก ผู้เรียนจะได้รู้จักการปฏิบัติตนในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องประสบในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับนักเรียนในระดับต่าง ๆ หรือศึกษาในรายวิชาหรือเนื้อหาที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผลการศึกษาค้นคว้ากว้างขวางขึ้น

2.2 ควรศึกษาผลของการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความมีวินัยในตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหา และความคงทนในการเรียนรู้ ฯลฯ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สมวิเชียร. ประชาธิปไตยกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- ก่อ สวัสดิทานิชย์. แนวการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา, 2524.
- กลั่น สระทองเนียม. "สอนประชาธิปไตยอย่างไรจึงจะไม่ถูกมองว่าตาบอดคลำช้าง," ประชาศึกษา. 42(2) : 22-23 ; พฤศจิกายน 2534.
- กิตติม ญูชูวิทย์. บุคลิกภาพกับพฤติกรรมการเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533. อัดสำเนา.
- เกรียง กิริติกร. ประชาธิปไตยกับการเมือง. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.
- คณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ. ความรู้เรื่องประชาธิปไตยสำหรับประชาชน. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2527.
- จิรพรรณ แสงหล้า. การศึกษาลักษณะนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านลาดวิทยาเขต อำเภอสนป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน, 2532. อัดสำเนา.
- จิราวุธ พลมณี. พฤติกรรมการเป็นประชาธิปไตยของครูและนักเรียนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2530. อัดสำเนา.
- ชัยยงค์ จุฬารัตน์. บทบาทของครูผู้สอนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.
- ชัยอนันต์ สมทวนิช. ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ กับการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.

- ชาญชัย ถิตรีงลิมา และเชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์. การพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.
- เชาวนิ เกิดเพทางค์. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้แบบฝึกและ
ไม่ใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524. อัดสำเนา.
- เชาวรัตน์ คันสยะวิชัย. "ประชาธิปไตย," วิทยจารย์. 81(1) : 28-33 ;
มกราคม - มีนาคม 2526.
- เทือก กุสุมา ณ อยู่ธยา. "สอนประชาธิปไตยที่โรงเรียนอย่างไร," วิทยสาร.
25(14) : 39 ; 8 เมษายน 2517.
- ธงชัย ลักคนสุวรรณ. การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตย. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2517. อัดสำเนา.
- นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ และวิรัช วิเชียรโชติ. อารยประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ :
บริษัทประชาชน จำกัด, 2517.
- นาวิ รังสิวรารักษ์. "ครุภัณฑ์บทบาทการสร้างสรรค์ประชาธิปไตย," ครุปรักคณ. หน้า
71-72. กุมภาพันธ์ 2525.
- นิตยา กิจโร. การศึกษาผลการฝึกทักษะการตั้งคำถามของนักเรียนในการสอนวิชา
วิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์
ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- นิภา วิจิตรศิริ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนหนองแคสภากิจนิเทศ จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- นิเวศน์ ชรรณรักษ์. เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา.
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530.

- ประสาธ อิศรปริดา. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กราฟิคอาร์ต, 2523.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง. "สังคมวิทยาการเมือง : ประชาธิปไตยในแง่สังคมวิทยา," การเมืองและสังคม. หน้า 109-117. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ. ผลการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสรวงษ์สงเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- ปรียาวรรณ ทุมโฆสิต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและทัศนคติต่อคุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคควิซี้กับการสอนตามคู่มือครูการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- พรสวรรค์ คำบุญ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนคำยาก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้และไม่ใช้แบบฝึก โรงเรียนรุ่งคำ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534. อัดสำเนา.
- พรรณี ช. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- พัชรา จิตรเพ็ชร. การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามแนวของ สสวท. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- พัชรีย์ พิมพ์ภาคย์. "วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย," พัฒนาชุมชน. หน้า 59. กุมภาพันธ์ 2535.

- ไพรัตน์ อนุพันธ์. การใช้แบบฝึกพัฒนาการเขียนคำพ้องเสียง สำหรับนักเรียนที่พูดสองภาษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535. อัดสำเนา.
- มัลลิการ์ พงษ์ปริตร. การสอนเพื่อตอบสนองสมรรถภาพมนุษย์. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษา
นิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2527.
- เยาวพา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- รัตนา ถวิลวงษ์. การเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษและ
บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วย
แบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- รุ่งริ้ว สุกดี. การศึกษาผลการฝึกออกแบบการทดลองในการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3.
 กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2536.
- ละดา ดอนหงษา. ผลของการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนโดยเกมฝึกทักษะและโดยแบบฝึกทักษะ. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
 อัดสำเนา.
- ละเมียด ลิมอักษร. "ประชาธิปไตยในโรงเรียน," ประชาศึกษา. 25(11) : 6-
16 ; 2517.
- วรรณถ พ่วงสุวรรณ. การสร้างแบบฝึกการผันวรรณยุกต์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.

- วิจัยทางการศึกษา กอง กรมวิชาการ. การวิเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ระดับมัธยมศึกษา. 2535.
- _____. รายงานการวิจัยเรื่องโครงการการศึกษาความเป็นไปได้ของแนวการจัด การศึกษาระดับประถม มัธยม และอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษ 1990. 2536.
- วิจิตร สิ้นสิริ. "ตัวอย่างเรื่องนวัตกรรม การสอน การวัดผลและอุปกรณ์การสอน สังคมศึกษา," นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุนทรการพิมพ์, 2517.
- วิชาการ กรม. "การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตร หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524," วารสารวิจัยทางการศึกษา. 2(9) : 28-40 ; เมษายน - มิถุนายน 2532.
- _____. รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร ปีการศึกษา 2533 ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2533.
- วิมลพรรณ กลางมณี. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้าน การระดมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านใจดี อำเภอบ้านธิ จังหวัดศรีสะเกษ. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- วิไลลักษณ์ บุญประเสริฐ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการฟังภาษาไทยโดยใช้แถบ บันทึกลีเสียงและไม่ใช้แถบบันทึกลีเสียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บ้านโนนสมบูรณ์ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531. อัดสำเนา.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. ประชาธิปไตย : แนวคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- วีระ ไทยพาณิชย์. โสตทัศนศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการ ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.

ศศิธร. สุธณีแพทย์. แบบฝึกหัดสำหรับสอนเรื่องวลีในภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2517. อัดสำเนา.

ศึกษานิเทศก์, หน่วย กรมสามัญศึกษา. "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ," วารสารวิจัยทางการศึกษา. 14 : 87 : มกราคม-มีนาคม 2527.

_____. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). ม.ป.ท., 2533.

สมจิต สวชนไพบูลย์. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการจัดชั้นเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสังเคราะห์งานวิจัย ปีการศึกษา 2518-2534. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

สมบูรณ์ ชิตพงศ์. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป. อัดสำเนา.

_____. เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

สมบูรณ์ ทินกร. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถและความซื่อสัตย์ในการเขียน สกอตคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสกอตคำกับการใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

- สมพงษ์ พวงคำ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และทัศนคติต่อคุณภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีปกติ และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- สวัสดิ์ จงกล. "ทัศนะหนึ่งที่มีต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน," ประชากรศึกษา. หน้า 11. กุมภาพันธ์ 2517.
- สายสมร อินทรวิมล. การสอนเพื่อพัฒนาแนวความคิดประชาธิปไตยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.
- สาร สารทัศนันทน์. "การสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน," คุรุสาร. 23(5) : 24 ; มกราคม 2521.
- สารภี รัตนบุรี. เอกสารประกอบการฝึกอบรมศึกษานิเทศก์ รุ่น 20,21. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2523.
- ลาโรช บัวศรี. "การปลูกฝังประชาธิปไตย," วิทยาคารย. หน้า 98-124. พฤษภาคม 2513.
- _____. "ความหมายของประชาธิปไตยในแง่ของการศึกษา," ใน พื้นฐานการเมืองและการปกครองของไทย. หน้า 66-68. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2520.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย. วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- สฤณี ช่วยออก. ความสำคัญต่อความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537. อัดสำเนา.

- สุธรรม อ่อนคำ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินทร์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- สุชาติ มานิตย์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยการเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินทร์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- สุรินทร์ สรสิริ. "ประชาธิปไตยในโรงเรียน," วิทยาจารย์. หน้า 43-50. กันยายน 2517.
- โสภา พรหมรักษ์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องจำนวนเชิงซ้อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5) โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกและไม่ใช้แบบฝึก. วิทยานิพนธ์ คค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.
- อาคม จันทสุนทร. การสอนเพื่อสนองสมรรถภาพของมนุษย์. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2527.
- อุทัย หนูแดง. การทดลองชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สกับนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีจระดับที่ 3 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4. ปรินญาณินทร์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- Bloom, Benjamin S. Human Characteristics and School Learning. New York : McGraw-Hill Book Company, 1976.
- Dewey, John. Democracy and Education. New York : The Macmillan Company, 1967.
- Edwards, Allen L. Statistical Methods for the Behavioral Science. New York : Rinehart and Co. Inc., 1954.

- Friedman, Robert S. "Participation in Democracy : A Theory of Democracy and Democratic Socialization," Dissertation Abstracts International. 34(1) : 2717-A ; November, 1973.
- Gagne, Robert M. The Condition of Learning. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1965.
- Kessel, John H. Micropolitics : Individual and Group Levels. New York : Holt Rinehart and Winston, 1970.
- Laski, Havold J. "Democracy," in Encyclopaedia of the Social Sciences V 5-6. p. 84. New York : The Macmillan Company, 1967.
- Platner, Marguerite Joyce Brady. The Effects of Democratic Classroom Procedures on The Behavior of 9-11 Year-old Children. 1977.
- Wit, Daniel. Comparative Political Institutes. New York : Holt-Rinehart and Winston, 1963.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือเพื่อทำปริญญานิพนธ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือเพื่อทำปริญญานิพนธ์

1. ดร.วิเชียร อำพันรักษ์
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
2. รศ.ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. ผศ.สมจิต สวชนไพบูลย์
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
4. ผศ.จำรัส น้อยแสงศรี
โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฝ่ายมัธยม
5. ผศ.วดี ชาทิอุทิศ
โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฝ่ายมัธยม
6. อาจารย์เรวดี อินทสระ
ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาเขตภาคใต้
7. อาจารย์เปรมจิตร บุญสาย
สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี
8. อาจารย์สมปรารถนา วงศ์บุญหนัก
อาจารย์โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา สมุทรปราการ
9. อาจารย์อนุสรณ์ สุขาทานนท์
อาจารย์โรงเรียนเทพศิลา กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

1. ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
2. ค่าอำนาจจำแนก (t -distribution) ของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย
3. คະแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. คະแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 5 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 (ประเทศของเรา 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	.24	.25	21	.45	.35	41	.26	.20
2	.72	.56	22	.71	.26	42	.43	.32
3	.39	.46	23	.48	.40	43	.57	.45
4	.71	.26	24	.53	.44	44	.62	.55
5	.80	.48	25	.74	.53	45	.52	.53
6	.48	.40	26	.69	.36	46	.61	.58
7	.67	.55	27	.23	.22	47	.32	.25
8	.66	.42	28	.75	.43	48	.67	.55
9	.59	.26	29	.40	.67	49	.42	.29
10	.71	.33	30	.66	.57	50	.69	.53
11	.48	.54	31	.65	.51	51	.48	.46
12	.71	.40	32	.77	.38	52	.57	.56
13	.70	.43	33	.46	.37	53	.68	.46
14	.74	.35	34	.37	.71	54	.77	.61
15	.60	.39	35	.33	.36	55	.57	.68
16	.60	.46	36	.71	.33	56	.71	.68
17	.54	.29	37	.45	.23	57	.39	.46
18	.75	.43	38	.27	.23	58	.52	.47
19	.74	.35	39	.53	.44	59	.36	.41
20	.33	.58	40	.60	.66	60	.70	.60

ค่าความเชื่อมั่น .79

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.25	24	6.55
2	2.93	25	5.54
3	3.73	26	2.89
4	4.67	27	3.56
5	2.75	28	3.53
6	3.78	29	3.20
7	2.67	30	3.37
8	3.27	31	7.20
9	4.50	32	4.80
10	3.05	33	6.67
11	4.00	34	5.60
12	3.50	35	5.42
13	3.95	36	4.33
14	2.75	37	6.46
15	3.25	38	2.82
16	3.47	39	2.67
17	3.50	40	3.29
18	2.80	41	5.88
19	3.56	42	3.71
20	3.73	43	5.07
21	6.00	44	6.77
22	5.05	45	4.24
23	5.43		

ตาราง 7 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง			คนที่	กลุ่มควบคุม		
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง		ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง
1	17	31	14	1	24	30	6
2	27	41	14	2	20	30	10
3	21	34	13	3	19	39	20
4	15	30	15	4	36	42	6
5	26	38	12	5	22	39	17
6	16	30	14	6	16	30	14
7	26	34	8	7	37	46	9
8	29	42	13	8	34	38	4
9	14	30	16	9	30	38	8
10	30	40	10	10	24	32	8
11	40	47	7	11	29	31	2
12	35	45	10	12	46	51	5
13	19	35	16	13	27	34	7
14	20	30	10	14	13	30	17
15	22	30	8	15	25	37	12
16	14	36	22	16	31	35	4
17	30	43	13	17	38	48	10
18	23	35	12	18	19	30	11
19	33	41	8	19	25	33	8
20	33	41	8	20	40	46	6

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มทดลอง			คนที่	กลุ่มควบคุม		
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง		ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง
21	28	39	11	21	18	32	14
22	28	38	10	22	16	36	20
23	34	43	9	23	48	53	5
24	13	37	24	24	32	41	9
25	27	40	13	25	30	37	7
26	31	41	10	26	36	44	8
27	21	35	14	27	25	30	5
28	29	43	14	28	23	38	15
29	24	38	14	29	24	31	7
30	26	43	17	30	37	46	9
31	30	38	8	31	26	33	7
32	36	46	10	32	25	34	9
33	32	44	12	33	38	46	8
34	31	41	10	34	25	31	6
35	22	35	13	35	30	34	4
36	35	42	7	36	19	30	11

ตาราง 8 คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง			คนที่	กลุ่มควบคุม		
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง		ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง
1	101	117	16	1	91	101	10
2	87	101	14	2	115	126	11
3	98	111	13	3	107	109	2
4	106	117	11	4	120	124	4
5	87	89	2	5	114	115	1
6	102	103	1	6	103	112	9
7	102	112	10	7	117	124	7
8	119	122	3	8	101	101	0
9	90	102	12	9	110	113	3
10	104	111	7	10	102	116	14
11	114	122	8	11	106	106	0
12	95	100	5	12	110	110	0
13	103	112	9	13	96	96	0
14	98	114	16	14	98	112	14
15	110	117	7	15	111	116	5
16	106	115	9	16	112	115	3
17	104	111	7	17	124	124	0
18	106	114	8	18	111	119	8
19	116	130	14	19	112	112	0
20	124	128	4	20	115	117	2

ตาราง 8 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มทดลอง			คนที่	กลุ่มควบคุม		
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง		ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง
21	105	122	17	21	115	122	7
22	104	124	20	22	93	103	10
23	101	109	8	23	107	119	12
24	111	112	1	24	109	110	1
25	118	119	1	25	110	112	2
26	120	123	3	26	101	106	5
27	108	116	8	27	115	120	5
28	115	122	7	28	96	102	6
29	114	123	9	29	105	113	8
30	113	126	13	30	97	98	1
31	113	127	14	31	127	133	6
32	114	131	17	32	104	109	5
33	108	120	12	33	104	117	13
34	119	125	6	34	122	126	4
35	119	125	6	35	127	128	1
36	105	115	10	36	108	112	4

ภาคผนวก ค

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
- แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการประชาธิปไตย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 101)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีจำนวน 60 ข้อ ให้เวลา 50 นาที
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว จากตัวเลือก 1 2 3 4 5 แล้วตอบโดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงบนตัวเลือกนั้นในกระดาษคำตอบ

1. เหตุใดจึงจัดให้ดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ ป่าไม้ เป็นสิ่งแวดล้อม
 - 1) เพราะใช้ประโยชน์ได้
 - 2) เพราะอยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์
 - 3) เพราะจัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติ
 - 4) เพราะช่วยในการดำรงชีวิตมนุษย์
 - 5) เพราะมนุษย์มีอาจนำมาใช้ประโยชน์
2. กรณีใดคือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามกระบวนการธรรมชาติ
 - 1) น้ำในลำคลองเริ่มตื้นเขิน
 - 2) ปริมาณป่าไม้ลดลงอย่างมาก
 - 3) น้ำในคลองแสนแสบส่งกลิ่นเหม็น
 - 4) ปลาในแม่น้ำแม่กลองตายเกือบหมด
 - 5) อากาศตามท้องถนนในเมืองใหญ่ ๆ ไม่บริสุทธิ์
3. กรณีใดเป็นปัญหาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อชาวชนบทน้อยที่สุด
 - 1) อากาศเสีย
 - 2) ป่าไม้ถูกทำลาย
 - 3) สัตว์ป่าถูกทำลาย
 - 4) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
 - 5) การขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้

4. กรณีใดเป็นปัญหาภัยธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์
 - 1) วาตภัย
 - 2) อุทกภัย
 - 3) หิมะถล่ม
 - 4) แผ่นดินไหว
 - 5) ภูเขาไฟระเบิด
5. กรณีใด ไม่ถือว่า เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 1) การเผาป่าและหญ้า
 - 2) การไถพรวนหน้าดิน
 - 3) การล่าสัตว์ป่าที่ดุร้าย
 - 4) การทิ้งขยะลงในคูคลอง
 - 5) การถางป่าทำไร่เลื่อนลอย
6. ลักษณะใดต่อไปนี้ กล่าวผิด เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน
 - 1) เกิดการขาดแคลนน้ำบริโภคขึ้นหลายจังหวัด
 - 2) ความชื้นในอากาศมีน้อย ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
 - 3) หลายจังหวัดแห้งแล้งเพิ่มขึ้น ยกเว้น ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด
 - 4) เมืองใหญ่ ๆ มีความชื้นเพิ่มมากขึ้น ลอยอยู่ในอากาศและเป็นตัวกักเก็บความร้อน
 - 5) อากาศร้อนเพิ่มขึ้นกว่า 30 ปีที่แล้ว และมีแนวโน้มว่าจะร้อนขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต
7. สาเหตุทางประชากรใดที่สำคัญที่สุดที่ทำให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลง
 - 1) การเพิ่มจำนวน
 - 2) การกระจายตัว
 - 3) การอพยพย้ายถิ่น
 - 4) คุณภาพของประชากร
 - 5) โครงสร้างทางอายุและเพศ

8. ในสภาวะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมรุนแรงมากทักษะความรู้ด้านใดที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้แก่ประชาชน
 - 1) การทหาร
 - 2) การแพทย์
 - 3) การเกษตร
 - 4) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - 5) สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่
9. ทรัพยากรชนิดใดที่ใช้แล้วหมดไปและไม่สามารถสร้างทดแทนได้
 - 1) ดิน
 - 2) น้ำ
 - 3) ป่าไม้
 - 4) สัตว์ป่า
 - 5) แร่ธาตุ
10. ทรัพยากรธรรมชาติที่ช่วยรักษาธรรมชาติให้คงอยู่
 - 1) ดิน
 - 2) น้ำ
 - 3) ป่าไม้
 - 4) สัตว์ป่า
 - 5) แร่ธาตุ
11. ลักษณะใดเปรียบเสมือนภูเขาที่มีป่าปกคลุม
 - 1) ฝายกั้นน้ำ
 - 2) เขื่อนกั้นน้ำ
 - 3) แอ่งน้ำให้น้ำขัง
 - 4) ฟองน้ำคอยดูดซับน้ำฝน
 - 5) หลังคาบ้านให้น้ำไหลสะดวก

12. ปัจจุบันสินค้าประเภทของปามีน้อยแสดงให้เห็นว่าอย่างไร
 - 1) คนที่ขีวปาน้อยลง
 - 2) ปาไม้มีจำนวนลดลง
 - 3) คนนิยมของปามากขึ้น
 - 4) คนนิยมของปาน้อยลง
 - 5) มาตรการคุ้มครองปาไม้เข้มงวดขึ้น
13. การกระทำเช่นไรที่ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ
 - 1) เผาตอพืช
 - 2) ปลุกพืชแบบขึ้นบันได
 - 3) ไถกลบหน้าดินเสมอ
 - 4) ปลุกพืชสลับกันหลายชนิด
 - 5) ปลุกพืชชนิดเดียวกันตลอดปี
14. กรณีใดเป็นการใช้ทรัพยากรไม่เหมาะสม
 - 1) ปลุกพืชแบบขึ้นบันได
 - 2) ตัดถนนผ่านท้องไร่ท้องนา
 - 3) ปลุกพืชคลุมดินในเขตที่ลาดชัน
 - 4) ปลุกข้าวนาปรังในท้องที่นาเดิม
 - 5) ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม
15. พืชชนิดใดที่ปลุกซ้ำ ๆ หลายครั้ง จะทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ
 - 1) ถั่ว ปอ
 - 2) ยาสุม ผ้าย
 - 3) อ้อย สับปะรด
 - 4) ข้าวโพด ผักสวนครัว
 - 5) ข้าวโพด มันสำปะหลัง

16. สาเหตุใดที่กระทบกระเทือนต่อการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากน้ำมาก
 - 1) แหล่งน้ำมีน้อย
 - 2) มีการใช้พลังงานนิวเคลียร์
 - 3) มีการใช้พลังงานจากแรงลมกันมากขึ้น
 - 4) มีการใช้พลังงานสิ้นเปลืองกว่าวิธีอื่น ๆ
 - 5) มีการใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์กันมากขึ้น
17. คนไทยใช้น้ำเพื่อการใดมากที่สุด
 - 1) การทำป่าไม้
 - 2) การเพาะปลูก
 - 3) การเลี้ยงสัตว์
 - 4) การทำเหมืองแร่
 - 5) การอุตสาหกรรม
18. ปัญหาสัตว์ป่าในประเทศไทยถ้าไม่รีบแก้ไขจะเกิดผลอย่างไร
 - 1) คีตบุรุษจะเกิดขึ้น
 - 2) มนุษย์จะขาดแคลนอาหาร
 - 3) สัตว์ป่าหลายชนิดจะสูญพันธุ์
 - 4) ฝูงสัตว์จะย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น
 - 5) ความสวยงามของสิ่งมีชีวิตในป่าจะหมดไป
19. แร่สามารถหมดไปจากโลกได้เพราะเหตุใด
 - 1) ความเจริญทางการศึกษา
 - 2) ความจำเป็นสำหรับการครองชีพ
 - 3) ความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม
 - 4) การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมือง
 - 5) ความจำเป็นในการเพิ่มผลผลิตการเกษตร

20. วิธีการใดเป็นประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติคุ้มค่าที่สุด
- 1) ปลุกถั่วหลังการทำนา
 - 2) ใช้ใบตองแทนพลาสติก
 - 3) ใช้เหล็กก่อสร้างแทนไม้
 - 4) นำเศษไม้และขี้เลื่อยมาทำไม้อัด
 - 5) ปลุกพืชแบบขึ้นบันไดตามพื้นที่เชิงเขา
21. การเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว และความต้องการความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดปัญหาใดมากที่สุด
- 1) ที่อยู่อาศัย
 - 2) การขาดแคลนอาหาร
 - 3) การว่างงานของประชากร
 - 4) สุขภาพอนามัยของประชากร
 - 5) ทรัพยากรร่อยหรอและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
22. ปัญหาใด ไม่ใช่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง
- 1) ขยะตกค้าง
 - 2) การจราจรติดขัด
 - 3) อากาศและน้ำเสีย
 - 4) ภูมิอากาศแห้งแล้ง ขาดแคลนแหล่งน้ำ
 - 5) การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ไม่เหมาะสม
23. น้ำที่มีออกซิเจนละลายอยู่น้อยจะมีลักษณะอย่างไร
- 1) ขุ่น
 - 2) เสีย
 - 3) มีกลิ่น
 - 4) มีสีแดง
 - 5) ใสสะอาด

24. การเกิดมลพิษในน้ำอันเนื่องมาจากการเกษตร เกิดจากสาเหตุใด
- 1) สิ่งเหลือจากผลิตผล
 - 2) การชะล้างดินปะปนลงในน้ำ
 - 3) การใช้ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช
 - 4) การเน่าเสียของซากพืชและสัตว์ในน้ำ
 - จ. ของเสียจากยาและอาหารสัตว์ปนลงน้ำ
25. รัฐบาลส่งเสริมการปลูกต้นไม้ใหญ่ตามถนนในเมืองใหญ่ ๆ เพื่ออะไร
- 1) เพื่อความสวยงาม
 - 2) เพื่อใช้เป็นร่มเงา
 - 3) ป้องกันอากาศเป็นพิษ
 - 4) ผ่อนคลายความตึงเครียด
 - 5) ต้องการไม้มาใช้ประโยชน์
26. มลภาวะของอากาศในเมืองใหญ่เกิดจากสิ่งใดมากที่สุด
- 1) ก๊าซหุงต้ม
 - 2) ฝุ่นละอองตามท้องถนน
 - 3) ควันท่อไอเสียรถยนต์
 - 4) ฝุ่นและควันท่อโรงงานอุตสาหกรรม
 - 5) กลิ่นเหม็นจากขยะและน้ำเน่าในลำคลอง
27. การเปลี่ยนแปลงประชากร หมายถึงอย่างไร
- 1) การเพิ่มของประชากร
 - 2) การลดจำนวนประชากร
 - 3) การวางแผนเกี่ยวกับประชากร
 - 4) การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากร
 - 5) การเปลี่ยนแปลงขนาดของประชากร

28. ลักษณะใด ไม่ใช่ คุณสมบัติของประชากรที่มีคุณภาพ

- 1) มีอาชีพ
- 2) มีคุณธรรม
- 3) มีการศึกษาสูง
- 4) มีชาติกำเนิดสูง
- 5) มีสุขภาพอนามัยดี

29. ปัญหาประชากรจัดเป็นปัญหาระดับใด

- 1) ปัญหาธรรมดาของธรรมชาติที่สร้างมนุษย์ขึ้นมา
- 2) ปัญหาของแต่ละบุคคล เพราะไม่มีผลต่อสังคมแต่อย่างใด
- 3) ปัญหาแต่ละครอบครัว เพราะเป็นผู้ผลิตและเลี้ยงดูสมาชิกที่เพิ่มขึ้น
- 4) ปัญหาระดับโลก เพราะโลกเป็นสังคมด้วย เมื่อเกิดปัญหาย่อมส่งผลถึงกัน
- 5) ปัญหาธรรมดาของโลก เพราะมนุษย์ย่อมมีการสืบพันธุ์เพื่อคงไว้ในโลกต่อไป

30. ยี่งมีพลเมือง เพิ่มมาก ขึ้นเท่าใด ข้อความใดมีโอกา เป็นจริง

- 1) ชาติยิ่งเจริญ
- 2) ชาติไม่พัฒนา
- 3) คนในชาติอ่อนแอ
- 4) เป็นชาติมหาอำนาจ
- 5) ประชากรมีคุณภาพต่ำ

31. ในปัจจุบันถ้าคิดโดยเฉลี่ยแล้วจะเห็นได้ว่าประชากรมีอายุยืนยาวมากกว่าในสมัยก่อน เพราะเหตุใด

- 1) ความสมดุลทางธรรมชาติมีมากขึ้น
- 2) จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
- 3) ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น
- 4) ความเจริญของบ้านเมืองทำให้คนมีสุขภาพดีขึ้น
- 5) การสาธารณสุขและการแพทย์มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น

32. จังหวัดใดมีการเพิ่มประชากรมากที่สุด
- 1) สงขลา
 - 2) เชียงใหม่
 - 3) นครสวรรค์
 - 4) นครราชสีมา
 - 5) กรุงเทพมหานคร
33. การย้ายถิ่นฐานของคนไทยในชนบทเข้าสู่เมืองหลวง มาจากสาเหตุใดเป็นสำคัญ
- 1) การขาดแคลนที่อยู่อาศัย
 - 2) ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ
 - 3) ปัญหาประสบภัยทางธรรมชาติ
 - 4) การขาดแคลนสถานศึกษาในระดับสูง
 - 5) ปัญหาความไม่สงบทางการเมืองในท้องถิ่น
34. ปัญหาสังคมใดที่เกิดจากภาวะการว่างงานของประชากร
- 1) ราคาสินค้าแพงขึ้น
 - 2) อาชญากรรมต่าง ๆ
 - 3) มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น
 - 4) การเอาเปรียบกันในสังคมมีมากขึ้น
 - 5) การทำให้เกิดการขาดดุลการค้าเพิ่มมากขึ้น
35. ปัญหาอาชญากรรมส่วนใหญ่ในสังคมไทยมีสาเหตุสำคัญที่สุดจากอะไร
- 1) สภาพทางเศรษฐกิจ
 - 2) การขาดการศึกษาอบรม
 - 3) การขาดแคลนที่อยู่อาศัย
 - 4) ความไม่เป็นธรรมทางสังคม
 - 5) ความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว

36. นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีคุณภาพ
- 1) ติดตามข่าวสารเพื่อให้รู้ทันผู้อื่น
 - 2) แนะนำคนอื่นให้ไปทำงานต่างประเทศ
 - 3) ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระ
 - 4) สร้างงานใหม่เพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว
 - 5) ศึกษาเล่าเรียนเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม
37. ประเทศไทยเริ่มดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจังเมื่อใด
- 1) หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ใหม่ ๆ
 - 2) เมื่อมีการสร้างและพัฒนาการคมนาคม
 - 3) เมื่อมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ
 - 4) เมื่อมีการส่งเสริมการส่งออกอย่างจริงจัง
 - 5) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย
38. ทำไมอาชีพเกษตรกรรมจึงมีความสำคัญที่สุดในประเทศ
- 1) เป็นอาชีพที่ทำกันมานาน
 - 2) เป็นอาชีพที่ได้ผลตอบแทนสูง
 - 3) เป็นอาชีพของคนไทยส่วนใหญ่
 - 4) เป็นอาชีพที่คนไทยมีความถนัด
 - 5) เป็นอาชีพสุจริตและเหมาะสมกับนิสัยของคนไทย
39. ประเทศไทยควรพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไปในด้านใด เพราะอะไร
- 1) อุตสาหกรรม เพราะมีแร่ธาตุมาก
 - 2) อุตสาหกรรม เพราะมีแรงงานมาก
 - 3) เกษตรกรรม เพราะมีภูมิประเทศและภูมิอากาศเหมาะสม
 - 4) เกษตรกรรม เพราะคนไทยมีความชำนาญในการทำการเกษตร
 - 5) อุตสาหกรรมการเกษตร เพราะเป็นการเพิ่มมูลค่าของวัตถุดิบทางการเกษตรที่มีอยู่

40. ปัญหาใดที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ
- 1) การว่างงาน
 - 2) อาชญากรรม
 - 3) สุขภาพอนามัย
 - 4) ยาเสพติดให้โทษ
 - 5) การอพยพเข้าสู่เมืองใหญ่
41. สภาพการศึกษาไทย ไม่สอดคล้อง กับแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจในเรื่องใด
- 1) ศึกษาทางการค้าน้อย
 - 2) ระดับการศึกษาภาคบังคับต่ำ
 - 3) ศึกษาสาขาสังคมศาสตร์น้อย
 - 4) ศึกษาสาขาการเงินการธนาคารน้อย
 - 5) ศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีน้อย
42. จากการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยที่ผ่านมาแหล่งใดมีการพัฒนาเศรษฐกิจมากที่สุด
- 1) ใกล้แหล่งน้ำ
 - 2) ใกล้แหล่งพลังงาน
 - 3) ใกล้ศูนย์การคมนาคม
 - 4) ใกล้ตลาดสินค้าวัตถุดิบ
 - 5) ในตัวเมืองหรือใกล้เขตเมือง
43. การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยที่ผ่านมามีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะใด
- 1) นำทรัพยากรมาใช้ได้อย่างเต็มที่
 - 2) ปริมาณทรัพยากรลดลงจากเดิมมาก
 - 3) มีการสำรวจแหล่งทรัพยากรมากขึ้น
 - 4) มีการเพิ่มผลผลิตในด้านต่าง ๆ อย่างสูง
 - 5) มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติอยู่เสมอ

44. เพราะเหตุใดชาวชนบทจึงมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มากกว่าชาวเมือง
- 1) มีอาชีพเหมือน ๆ กัน
 - 2) ต้องพึ่งพาอาศัยกันมากกว่า
 - 3) ต้องช่วยเหลือตัวเองมากกว่า
 - 4) ไม่ต้องเร่งรีบหาเงินทองสะสมมาก
 - 5) มีการใช้กฎระเบียบเคร่งครัดน้อยกว่า
45. ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร
- 1) รวบรวมมากขึ้น
 - 2) ประณีตมากขึ้น
 - 3) เป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น
 - 4) เพื่อผลทางร่างกายมากขึ้น
 - 5) เพื่อประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น
46. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านใดของไทยที่เห็นชัดว่าวัฒนธรรมตะวันตกมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยมากขึ้น
- 1) ภาษา
 - 2) ศาสนา
 - 3) วรรณคดี
 - 4) การแต่งกาย
 - 5) สถาปัตยกรรม
47. พฤติกรรมใดของคนในสังคมเมืองกำลังจะหมดไป
- 1) ความสามัคคี
 - 2) การมีบุตรมาก
 - 3) ความเอื้อเฟื้อ
 - 4) ความสุภาพอ่อนโยน
 - 5) การเคารพผู้อาวุโส

48. ลักษณะใดแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของคนในสมัยปัจจุบันได้เด่นชัดที่สุด
- 1) การประหยัดไม่ฟุ้งเฟ้อ
 - 2) มีความสนใจในศาสนามากขึ้น
 - 3) มีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
 - 4) มีชีวิตที่เร่งรีบเนื่องจากการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ
 - 5) มีความซื่อสัตย์สุจริตรักษาสัจจะของส่วนรวม
49. การที่ประชาชนคลายความเชื่อไสยศาสตร์และสิ่งเหนือธรรมชาติลงมีผลดีในเรื่องใดมากที่สุด
- 1) ไม่ทำบุญเกินกำลัง
 - 2) ขยันหมั่นเพียรมากขึ้น
 - 3) การพนันและเล่ห์เหลี่ยมน้อยลง
 - 4) เชื่อและปฏิบัติตามหลักเหตุผลมากขึ้น
 - 5) การศึกษาทางวิทยาศาสตร์พัฒนามากขึ้น
50. การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมหมายความว่าอย่างไร
- 1) การเก็บรักษาไว้โดยไม่มีการนำมาใช้
 - 2) การใช้สิ่งอื่นทดแทนทรัพยากรธรรมชาติ
 - 3) การใช้ทรัพยากรที่ละน้อยและไม่มีการหาสิ่งอื่นมาทดแทน
 - 4) การนำของเก่ามาผลิตขึ้นใหม่เพื่อช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
 - 5) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดผลคุ้มค่า ป้องกันรักษาและปรับปรุงให้ดีขึ้น
51. เหตุใดจึงต้องอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- 1) ทุกคนมีสิทธิในทรัพยากรร่วมกัน
 - 2) ทุกคนต่างมีสิทธิที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี
 - 3) ทุกคนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ
 - 4) ทุกคนต้องเหลือทรัพยากรแก่คนรุ่นหลัง
 - 5) ทุกคนต่างทำให้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมร่อยหรอทรุดโทรม

52. กรณีใดเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด
 - 1) ออกกฎหมายที่ดีที่สุด
 - 2) จัดตั้งหน่วยงานอนุรักษ์
 - 3) จัดทำและวางแผนโครงการอนุรักษ์
 - 4) อบรมจริยธรรมและคุณธรรมแก่ประชาชน
 - 5) ร่วมมือระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในการอนุรักษ์
53. ถ้าช่วยกันอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมจะเกิดผลอย่างไร มากที่สุด
 - 1) ทุกคนมีสุขภาพดี
 - 2) สภาพเป็นอยู่โดยทั่วไปจะดีขึ้น
 - 3) ภัยวิบัติทางธรรมชาติจะไม่เกิดขึ้น
 - 4) ประชาชนจะปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ
 - 5) คงความสมดุลทางธรรมชาติได้นาน
54. ผู้ใดได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม มากที่สุด
 - 1) รัฐบาล
 - 2) ประชาชน
 - 3) กรมป่าไม้
 - 4) โรงเลื่อยไม้
 - 5) กรมชลประทาน
55. กรณีใดสอดคล้องกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมมากที่สุด
 - 1) ตัดถนนเข้าไปในป่าที่สมบูรณ์
 - 2) ถมที่นาเพื่อทำเป็นสนามกอล์ฟ
 - 3) ถางป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก
 - 4) สร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่แห้งแล้ง
 - 5) สร้างรีสอร์ตในเขตอุทยานแห่งชาติ

56. ลักษณะใดเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 1) ปลุกพืชผักสวนครัวที่ว่างหลังบ้าน
 - 2) ไปตั้งเตนท์พักแรมในเขตป่าสงวน
 - 3) นำขยะทิ้งลงน้ำเพื่อให้เป็นอาหารปลา
 - 4) นำกล้วยไม้ป่าที่หายากมาปลูกเป็นไม้ประดับที่บ้าน
 - 5) นำสัตว์ป่าที่หายากมาเพาะเลี้ยงเพื่อขยายพันธุ์ให้มากขึ้น
57. "การรักษาป่าไม้ ทำให้มีน้ำอุดมสมบูรณ์ ดินดีและอากาศบริสุทธิ์" จากคำกล่าวนี้นี้ หมายความว่าอย่างไร
- 1) ป่าไม้ป้องกันความแห้งแล้ง
 - 2) ป่าไม้ช่วยให้เกิดความชุ่มชื้น
 - 3) ป่าไม้มีประโยชน์ต่อมนุษย์มาก
 - 4) ป่าไม้มีประโยชน์ต่อการเพาะปลูก
 - 5) ป่าไม้รักษาสีเขียวให้เหมาะสม
58. ลักษณะใดเป็นผลเนื่องมาจากการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
- 1) น้ำไม่ท่วม
 - 2) มีสัตว์คนสวยงาม
 - 3) ฝนตกต้องตามฤดูกาล
 - 4) มีสัตว์ป่าเหลืออยู่มากมาย
 - 5) ไม่เกิดการพังทลายของดิน
59. เหตุใดการสร้างเขื่อนจึงเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
- 1) เพราะป้องกันน้ำท่วม
 - 2) เพราะมีอ่างกักเก็บน้ำ
 - 3) เพราะมีคลองระบายน้ำ
 - 4) เพราะป้องกันน้ำไหลแรง
 - 5) เพราะสามารถควบคุมน้ำได้

60. วิธีการใดทำให้ดินอุดมสมบูรณ์

- 1) ทำลายสัตว์ที่อาศัยอยู่ในดิน
- 2) ปลุกพืชชนิดเดียวกันตลอดทั้งปี
- 3) เฝ้าหังข้าวเมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว
- 4) นำซากพืชและสัตว์ที่เน่าเปื่อยฝังมาใส่ดิน
- 5) ไม่ต้องปลุกพืชอะไรเลย ดินจะได้ไม่สูญเสียธาตุอาหาร

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเกี่ยวกับแนวทางการประพฤติปฏิบัติของท่าน โดยจะมีข้อความให้อ่านเพื่อพิจารณา และประเมินตัวเองว่า ท่านมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติตรงกับข้อเท็จจริงในข้อความนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด ผลการประเมินตัวเองของท่านไม่เป็นคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติไม่เหมือนกัน
2. แบบสอบถามนี้จะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อ ท่านประเมินตัวท่านเองตรงตามสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด
3. แบบสอบถามนี้ไม่ต้องการทราบว่าใครคือ ผู้ตอบ ฉะนั้นคำตอบของท่านจึงไม่มีทางกระทบกระเทือนตัวท่าน หรือทำให้ตัวท่านด้อยคุณค่าในสายตาของผู้อื่นได้เลย ผลการประเมินผลตัวของท่าน จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยทางวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของคนไทยให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย โปรดอย่าประเมินตัวเองให้เด่นหรือด้อยกว่าสภาพความเป็นจริงของท่าน เพราะจะทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดซึ่งจะทำให้การวิจัยล้มเหลวโดยสิ้นเชิง
4. ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบถ้วนทุกข้อ เพราะถ้าท่านไม่ตอบข้อความใดข้อความหนึ่ง แบบสอบถามนี้จะใช้ไม่ได้
5. การตอบแบบสอบถามมีลักษณะดังนี้

ในแต่ละข้อความมีช่องให้ท่านเลือกตอบ 3 ช่อง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ
เมื่อเห็นว่าสมควรจะตอบตรงช่องใด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้นในกระดาษคำตอบ
ที่ให้ไว้

ตัวอย่าง

	พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
0	ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ มาตลอด			
00	ถ้าข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับมติของ ที่ประชุม ข้าพเจ้าจะไม่ปฏิบัติตาม			

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

การวิเคราะห์

1. เมื่อมีเรื่องที่เป็นความลับ ข้าพเจ้ารักษาความลับของเพื่อนได้
2. ถึงแม้ข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับมติของที่ประชุม ข้าพเจ้าก็พร้อมที่จะปฏิบัติตาม
3. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่มีความหมาย หากรู้ว่าผู้ที่เราต้องการเลือกแพ้คะแนน
4. การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยนั้น พลเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่
5. ข้าพเจ้ามีสิทธิเป็นเจ้าของในสิ่งที่ข้าพเจ้าเก็บได้
6. ข้าพเจ้าชอบขีดเขียนข้อความลงบนโต๊ะเรียน ผังชั้นเรียนหรือในห้องน้ำ
7. ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้ากลุ่มหรือผู้ร่วมงาน ข้าพเจ้าก็จะทำงานอย่างเต็มความสามารถเสมอ
8. เมื่อได้รับมอบหมายงานชิ้นใดมา ข้าพเจ้าทำงานชิ้นนั้นเสร็จสิ้นไปด้วยดีทุกครั้ง โดยไม่ละเลยหรือเพิกเฉยให้งานนั้นเนิ่นช้า
9. แม้ว่าจะเป็นเรื่องผิดกฎหมาย แต่คนอื่นยังทำได้ ข้าพเจ้าน่าจะทำได้ด้วย
10. ข้าพเจ้าคิดว่าผู้ที่ประกอบอาชีพโดยใช้แรงงานและสติปัญญา มีศักดิ์ศรีไม่ด้อยกว่ากัน
11. "ไม่มีความยากจนในหมู่ชนที่ยั่งยืน" เป็นสิ่งที่ทุกคนควรยึดถือปฏิบัติ
12. การทำสิ่งที่ถูกต้อง ไม่เป็นสิ่งที่น่าอาย
13. การรักษาสาธารณสมบัติ เป็นหน้าที่ของทุก ๆ คน
14. ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทำอย่างถูกต้องและครบถ้วน (หน้าที่ดังกล่าว เช่น หน้าที่ที่จะต้องศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น)
15. ข้าพเจ้ามักจะทิ้งขยะลงบนถนนหรือทางเท้า เพราะมีเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดอยู่แล้ว
16. สิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติ ไม่ใช่ทรัพย์สินของใครคนใดคนหนึ่ง ใครจะทำอะไรก็ได้ไม่เดือดร้อนกับเรา
17. ข้าพเจ้ามักทำความเคารพครูที่เดินสวนผ่านข้าพเจ้า ทั้งที่สอนและไม่ได้สอนข้าพเจ้า
18. เมื่อเดินหรือขี่จักรยาน ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎระเบียบเสมอ
19. การขึ้นลงรถประจำทาง ควรรอให้ผู้โดยสารลงจากรถเสียก่อนแล้วจึงขึ้น

20. นักเรียนควรประพฤติตนสุภาพทั้งต่อหน้าและลับหลังอาจารย์
21. ถ้าข้าพเจ้าเกลียดหน้าใคร ข้าพเจ้าจะหาทางกลั่นแกล้งเขา โดยไม่ให้เขารู้ตัว
22. ถ้าเก็บของตกได้ ข้าพเจ้ารีบมอบให้ครูเพื่อประกาศหาเจ้าของ
23. ข้าพเจ้ากับเพื่อน ๆ รู้สึกสนุกสนานที่ได้มอบเก็บผลไม้ในสวนข้าง ๆ โรงเรียน

สามัคคีธรรม

24. ข้าพเจ้าช่วยเพื่อนหาวิธีที่จะทำให้กิจการของกลุ่มเจริญก้าวหน้าขึ้น
25. ในความคิดเห็นของข้าพเจ้า ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกันทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดก็ตาม
26. เมื่อข้าพเจ้ารับผิดชอบในการแก้ปัญหาของกลุ่ม ข้าพเจ้ามักจะให้มีการเปิดการอภิปรายผลดี ผลเสียของวิธีแก้ปัญหานั้น ๆ มีการโต้แย้งเพื่อหาเหตุผลที่ดีกว่า โดยยึดหลักของการประนีประนอม เมื่อตกลงกันไม่ได้ ก็ให้มีการลงมติเพื่อตัดสินใจรับข้อยุติตามเสียงข้างมาก และเมื่อปฏิบัติตามข้อยุติของเสียงข้างมาก ก็ไม่ละเลยเหตุผลเสียงข้างน้อยเลยทีเดียว
27. เมื่อเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ข้าพเจ้ายอมให้ผู้อื่นมีโอกาสที่จะได้ผลประโยชน์นั้น ๆ เท่าเทียมกับข้าพเจ้า
28. ในการทำงานกับเพื่อน ๆ เมื่อมีงานอื่นที่น่าสนใจกว่า ข้าพเจ้าอาจไปทำงานนั้น โดยคิดว่า "ขาดเราไปสักคนคงไม่เป็นไร"
29. ข้าพเจ้าคิดว่าการได้ร่วมงานกับคนหลายคน ดีกว่าทำงานตามลำพังคนเดียว
30. แม้ว่าจะไม่ถูกกับเพื่อนร่วมงานบางคนในเรื่องส่วนตัว แต่ข้าพเจ้าก็ทำงานร่วมกับเขาได้
31. ข้าพเจ้ามักจะอุทิศสิ่งต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้ามี เช่น แรงกาย กำลังเงิน หรือสติปัญญาอย่างเต็มที่ เพื่อมิให้งานของกลุ่ม ที่ข้าพเจ้าร่วมงานอยู่ด้วยต้องล้มเหลว
32. ข้าพเจ้าสนใจในปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้ที่อยู่ในแวดวงของชีวิตของข้าพเจ้าเสมอ
33. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม

ไวยาธรรม

34. ข้าพเจ้าเพิ่มพูนความสามารถที่จะพัฒนาทักษะในการแสดงความคิดเห็นที่แจ่มชัดอยู่เสมอ
35. เมื่อความคิดเห็นของข้าพเจ้ามีประโยชน์ต่อส่วนรวม ข้าพเจ้าจะลุกขึ้นแสดงความคิดเห็นอันนั้นทุกครั้ง โดยไม่เคยหวั่นต่อสิ่งใดทั้งสิ้น
36. เมื่อข้าพเจ้าตั้งใจจะทำสิ่งใด มีความคิดอย่างไร หรือเชื่อในสิ่งใด ข้าพเจ้าก็ทำในสิ่งนั้น มีความคิดอย่างนั้น หรือเชื่อมั่นในสิ่งนั้น โดยไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ ถ้าไม่มีเหตุผลที่ดีกว่าจริง
37. ไม่ว่าจะพบกับเหตุการณ์แบบใด ข้าพเจ้าจะพิจารณาเหตุการณ์นั้นอย่างรอบคอบ
38. ความคิดทุกความคิดที่ข้าพเจ้าแสดงออกมา เป็นความคิดที่ข้าพเจ้าได้กลั่นกรองขึ้นด้วยตนเอง มิใช่เป็นความคิดที่แสดงออกมารายใจอิทธิพลของผู้ใดทั้งสิ้น
39. การแก้ปัญหาที่ดีนั้นต้องอาศัยเหตุผลและความคิดเห็นจากสมาชิกหลายคน
40. ความผิดพลาดหรือล้มเหลวในการทำงานของข้าพเจ้ามักเกิดจากผู้อื่น
41. ข้าพเจ้ายอมพูดเท็จ เพื่อให้เพื่อนพ้นโทษ
42. เมื่อข้าพเจ้าทำสิ่งใดผิด ข้าพเจ้าตั้งใจว่า "ต่อไปจะไม่ทำผิดอีก"
43. ข้าพเจ้าคิดว่า การกล้ายอมรับผิดเมื่อทำผิดเป็นคุณสมบัติที่ดี
44. ข้าพเจ้ากล้าตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล
45. ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับผลการกระทำผิดพลาดนั้น

ภาคผนวก ง

แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่ไม่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากธรรมชาติจะเป็นตัวการทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป มนุษย์เองก็เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถสรุปสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้
2. นักเรียนสามารถระบุลักษณะของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปได้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของตนเองได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียม

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยการจับฉลาก ให้ผู้ที่จับฉลากได้หมายเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่มอย่างละ 1 คน (สมาชิกของกลุ่มจะเปลี่ยนไปทุกครั้ง เมื่อเริ่มบทเรียนใหม่)
2. ครูแจกชุดฝึกจากสถานการณ์ให้กับนักเรียนทุกคน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนทุกคนอ่านคำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนเรียน
3. ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์และเนื้อหาในชุดฝึกและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ศึกษาไปแล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
4. ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามลงในชุดฝึกจากสถานการณ์
5. ให้นักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินที่จัดเตรียมไว้ให้
6. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองหลังเรียน แล้วไปปรับแบบคำเฉลยจากครูเพื่อตรวจคำตอบ
7. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดฝึกเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขั้นวัดผลและประเมินผล

1. นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน
2. นักเรียนประเมินผลการทำงานของกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของตนเอง
3. ครูประเมินผลการทำงานของกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สื่อการเรียนการสอน

ชุดฝึกจากสถานการณ์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ถ้ามนุษย์นำมาใช้อย่างขาดความระมัดระวัง ก็จะทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นร่อยหรอลงไป ซึ่งก็จะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนความสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถสรุปสาเหตุสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอลงได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอที่ส่งผลถึงสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของมนุษย์ได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. สาเหตุของการร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติ
2. ผลกระทบของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอที่ส่งผลถึงสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของมนุษย์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นเตรียม

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยการจับฉลาก ให้ผู้ที่จับฉลากได้หมายเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่มอย่างละ 1 คน (สมาชิกของกลุ่มจะเปลี่ยนไปทุกครั้ง เมื่อเริ่มบทเรียนใหม่)

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนทุกคนอ่านคำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนเรียน
3. ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์และเนื้อหาในชุดฝึกและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ศึกษาไปแล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
4. ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามลงในชุดฝึกจากสถานการณ์
5. ให้นักเรียนประเมินผลการทำงานของกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินที่จัดเตรียมไว้ให้
6. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองหลังเรียน แล้วไปรับแบบคำเฉลยจากครูเพื่อตรวจคำตอบ
7. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดฝึกเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขั้นวัดผลและประเมินผล

1. นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน
2. นักเรียนประเมินผลการทำงานของกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเอง
3. ครูประเมินผลการทำงานของกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สื่อการเรียนการสอน

ชุดฝึกจากสถานการณ์เรื่อง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ

แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ)

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ อันก่อให้เกิดผลเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาระดับประเทศที่จำเป็นต้องรีบเร่งแก้ไข เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและจำแนกประเภทของมลภาวะได้
2. นักเรียนสามารถระบุลักษณะของสภาพปัญหามลภาวะที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของนักเรียนได้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหามลภาวะได้
4. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหามลภาวะได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. ความหมายและประเภทของมลภาวะ
2. สาเหตุของปัญหามลภาวะ
3. แนวทางในการแก้ไขปัญหามลภาวะ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียม

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยการจับฉลาก ให้ผู้ที่จับฉลากได้หมายเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่มอย่างละ 1 คน (สมาชิกของกลุ่มจะเปลี่ยนไปทุกครั้ง เมื่อเริ่มบทเรียนใหม่)
2. ครูแจกชุดฝึกจากสถานการณ์ให้กับนักเรียนทุกคน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนทุกคนอ่านคำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนเรียน
3. ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์และเนื้อหาในชุดฝึกและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ศึกษาไปแล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
4. ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามลงในชุดฝึกจากสถานการณ์
5. ให้นักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินที่จัดเตรียมไว้ให้
6. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองหลังเรียน แล้วไปรับแบบคำเฉลยจากครูเพื่อตรวจคำตอบ
7. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดฝึกเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขั้นวัดผลและประเมินผล

1. นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน
2. นักเรียนประเมินผลการทำงานของกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของตนเอง
3. ครูประเมินผลการทำงานของกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สื่อการเรียนการสอน

ชุดฝึกจากสถานการณ์เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ)

แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองมั่นคงหรือเสื่อมโทรมนั้นขึ้นอยู่กับสภาพของประชากรในชาติเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากมีจำนวนประชากรเหมาะสมและคุณภาพดี ย่อมนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศในทุกด้าน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถสรุปสาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงประชากรของไทยได้
2. นักเรียนสามารถบอกถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงประชากร และปัญหาของประชากรไทยได้
3. นักเรียนสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาประชากรไทยได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. การเปลี่ยนแปลงประชากร
2. สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประชากร
3. ปัญหาประชากรของประเทศไทยและแนวทางแก้ไข

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียม

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยการจับฉลาก ให้ผู้ที่จับฉลากได้หมายเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่มอย่างละ 1 คน (สมาชิกของกลุ่มจะเปลี่ยนไปทุกครั้ง เมื่อเริ่มบทเรียนใหม่)
2. ครูแจกชุดฝึกจากสถานการณ์ให้กับนักเรียนทุกคน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนทุกคนอ่านคำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนเรียน
3. ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์และเนื้อหาในชุดฝึกและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ศึกษาไปแล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
4. ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามลงในชุดฝึกจากสถานการณ์
5. ให้นักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินที่จัดเตรียมไว้ให้
6. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองหลังเรียน แล้วไปปรับแบบคำเฉลยจากครูเพื่อตรวจคำตอบ
7. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดฝึกเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขั้นวัดผลและประเมินผล

1. นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน
2. นักเรียนประเมินผลการทำงานของกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย

ของตนเอง

3. ครูประเมินผลการทำงานของกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สื่อการเรียนการสอน

ชุดฝึกจากสถานการณ์เรื่อง ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต

แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศไทยจากอดีตถึงปัจจุบันมักจะสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรไทยทั้งในทางบวกและทางลบ การปรับชีวิตและการทำมาหากินให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมักจะนำไปสู่ผลสำเร็จของการดำรงชีพในสังคมสมัยใหม่

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงลักษณะเศรษฐกิจของประเทศไทยได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายถึงผลกระทบของระบบเศรษฐกิจแนวใหม่ต่ออาชีพและวิถีชีวิตของคนไทยได้
3. นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการปรับตัวเข้ากับสภาพเศรษฐกิจแนวใหม่ได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีต
2. สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน
3. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย
4. แนวโน้มสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต
5. แนวทางการปรับตัวเพื่อพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียม

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยการจับฉลาก ให้ผู้ที่จับฉลากได้หมายเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่มอย่างละ 1 คน (สมาชิกของกลุ่มจะเปลี่ยนไปทุกครั้ง เมื่อเริ่มบทเรียนใหม่)
2. ครูแจกชุดฝึกจากสถานการณ์ให้กับนักเรียนทุกคน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนทุกคนอ่านคำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนเรียน
3. ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์และเนื้อหาในชุดฝึกและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ศึกษาไปแล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
4. ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามลงในชุดฝึกจากสถานการณ์
5. ให้นักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินที่จัดเตรียมไว้ให้
6. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองหลังเรียน แล้วไปรับแบบคำเฉลยจากครูเพื่อตรวจคำตอบ
7. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดฝึกเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขั้นวัดผลและประเมินผล

1. นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน
2. นักเรียนประเมินผลการทำงานของกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของตนเอง
3. ครูประเมินผลการทำงานของกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สื่อการเรียนการสอน

ชุดฝึกจากสถานการณ์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

สังคมไทยกำลังเข้าสู่ยุคหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม จากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม จากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมือง จากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยว เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางที่ดีและไม่ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายสภาพและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ของสังคมไทยได้
2. นักเรียนสามารถสรุปสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
4. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
3. ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
4. แนวทางการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียม

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยการจับฉลาก ให้ผู้ที่จับฉลากได้หมายเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่มอย่างละ 1 คน (สมาชิกของกลุ่มจะเปลี่ยนไปทุกครั้ง เมื่อเริ่มบทเรียนใหม่)
2. ครูแจกชุดฝึกจากสถานการณ์ให้กับนักเรียนทุกคน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนทุกคนอ่านคำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนเรียน
3. ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์และเนื้อหาในชุดฝึกและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ศึกษาไปแล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
4. ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามลงในชุดฝึกจากสถานการณ์
5. ให้นักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินที่จัดเตรียมไว้ให้
6. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองหลังเรียน แล้วไปปรับแก้คำเฉลยจากครูเพื่อตรวจคำตอบ
7. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดฝึกเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขั้นวัดผลและประเมินผล

1. นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน
2. นักเรียนประเมินผลการทำงานของกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย

ของตนเอง

3. ครูประเมินผลการทำงานของกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สื่อการเรียนการสอน

ชุดฝึกจากสถานการณ์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

แผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ปัจจุบันสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของไทยกำลังถูกทำลายอย่างน่าเป็นห่วง และเริ่มส่งผลกระทบต่อสภาพดินฟ้าอากาศและชีวิตของประชากรบ้างแล้ว การช่วยกันอนุรักษ์และพัฒนาเป็นหนทางเดียวเท่านั้นที่จะสามารถหยุดยั้งการทำลายสภาพแวดล้อมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและบอกถึงความจำเป็นที่ต้องมีการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมได้
2. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. ความหมายและความจำเป็นของการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม
2. แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียม

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยการจับฉลาก ให้ผู้ที่จับฉลากได้หมายเลขเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่มอย่างละ 1 คน (สมาชิกของกลุ่มจะเปลี่ยนไปทุกครั้ง เมื่อเริ่มบทเรียนใหม่)
2. ครูแจกชุดฝึกจากสถานการณ์ให้กับนักเรียนทุกคน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนทุกคนอ่านคำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์ให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนเรียน
3. ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์และเนื้อหาในชุดฝึกและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ศึกษาไปแล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
4. ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามลงในชุดฝึกจากสถานการณ์
5. ให้นักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินที่จัดเตรียมไว้ให้
6. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองหลังเรียน แล้วไปรับแบบคำเฉลยจากครูเพื่อตรวจคำตอบ
7. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดฝึกเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขั้นวัดผลและประเมินผล

1. นักเรียนประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน
2. นักเรียนประเมินผลการทำงานของกลุ่มและประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของตนเอง
3. ครูประเมินผลการทำงานของกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สื่อการเรียนการสอน

ชุดฝึกจากสถานการณ์เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่ 1

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

นางอเนงค์ สัมฤทธิ์ยากรณ์

คำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

- o ชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชา ส 101 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
- o ในการศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ ขอให้นักเรียนพิจารณาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้จากเอกสารหมายเลข 1 ก่อน แล้วจึงลงมือปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ
 1. ประเมินผลตนเองก่อนเรียน จากเอกสารหมายเลข 2 ด้วยการอ่านคำถามให้เข้าใจ แล้วเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 3 ที่จัดเตรียมไว้ให้ (โดยเขียนเพียง อักษร ก ข ค ง หรือ จ เท่านั้น)
 2. เริ่มศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 เนื้อหาสาระจากเอกสารหมายเลข 6 และทำกิจกรรมให้ครบถ้วน ขณะทำกิจกรรมให้นักเรียนปรึกษารื้อกับเพื่อนได้ แต่ระวังอย่าให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น
 3. ประเมินผลการทำงานของกลุ่มในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 9 และประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 10
 4. ประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งจากเอกสารหมายเลข 2 แล้วไปรับคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครูเพื่อตรวจคำตอบ
 5. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง
 6. ส่งชุดฝึกคืนครู หลังจากร่วมอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว
- o เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นนี้แล้ว คาดว่านักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารหมายเลข 1

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่ไม่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากธรรมชาติจะเป็นตัวการทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป มนุษย์ก็เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้จบแล้ว นักเรียนควรจะสามารถดังนี้

1. สรุปสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้
2. ระบุลักษณะของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปได้
3. วิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของตนเองได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

แบบประเมินผลตนเอง

เอกสารหมายเลข 2

เวลา 8 นาที

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน โดยเลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบ เอกสารหมายเลข 3
2. อย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในตัวชุดฝึกโดยเด็ดขาด
3. ให้นักเรียนกลับมาทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งหลังจากทำกิจกรรมในตอนที่ 3 เสร็จเรียบร้อยแล้ว

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

- | | |
|---|--|
| <p>1. ข้อใดให้ความหมายของคำว่า "สภาพแวดล้อม" ถูกต้องที่สุด</p> <p>ก. สิ่งที่อยู่บนพื้นโลก</p> <p>ข. สิ่งที่มีตัวตนจับต้องได้</p> <p>ค. สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ</p> <p>ง. สิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา</p> <p>จ. สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา และมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตมนุษย์</p> | <p>3. ที่กล่าวว่า "มนุษย์เป็นสิ่งแวดล้อม" นั้นผู้พูดอาศัยหลักการใด</p> <p>ก. มนุษย์เป็นสัตว์ประเภทหนึ่ง</p> <p>ข. มนุษย์มีตัวตนและมีความรู้สึก</p> <p>ค. มนุษย์อาศัยอยู่ท่ามกลางมนุษย์ด้วยกัน</p> <p>ง. มนุษย์เป็นผู้ที่ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม</p> <p>จ. มนุษย์เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม</p> |
| <p>2. เพราะเหตุใดจึงจัดให้ ดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ ป่าไม้ เป็นสิ่งแวดล้อม</p> <p>ก. เพราะใช้ประโยชน์ได้</p> <p>ข. เพราะอยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์</p> <p>ค. เพราะจัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>ง. เพราะช่วยในการดำรงชีวิตมนุษย์</p> <p>จ. เพราะมนุษย์มีอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยตรง</p> | <p>4. ลักษณะใดเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น</p> <p>ก. แม่น้ำ ป่าไม้</p> <p>ข. มนุษย์ อากาศ</p> <p>ค. รถยนต์ ลัทธิปา</p> <p>ง. ภูเขา เครื่องบิน</p> <p>จ. กฎหมาย ศาสนา</p> |

5. ข้อใดเป็นสิ่งแวดล้อมประดิษฐ์
 - ก. หินแร่
 - ข. ป่าไม้
 - ค. แม่น้ำ
 - ง. เชื้ออณู
 - จ. จอมปลวก
6. สาเหตุใดที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมากที่สุด
 - ก. การเพิ่มของประชากร
 - ข. การผันแปรของธรรมชาติ
 - ค. การใช้เทคโนโลยีไม่ถูกวิธี
 - ง. การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ
 - จ. ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการ
7. การกระทำเช่นไร ที่แสดงว่ามนุษย์เป็นต้นเหตุของการทำลายสิ่งแวดล้อม
 - ก. ถางหญ้าแล้วเผา
 - ข. ขยายที่ดินจัดสรร
 - ค. ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง
 - ง. บ้วนน้ำลายลงบนถนน
 - จ. ซื้อเฟอร์นิเจอร์ไม้มาใช้
8. กรณีใดคือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามกระบวนการธรรมชาติ
 - ก. ปลาในแม่น้ำแม่กลองตายเกือบหมด
 - ข. น้ำในคลองแสนแสบส่งกลิ่นเหม็น
 - ค. อากาศตามท้องถนนในเมืองใหญ่ ๆ ไม่บริสุทธิ์
 - ง. น้ำในลำตะคองเริ่มต้นขึ้น
 - จ. ประชาชนย่านสลัมคลองเตยอยู่กันอย่างแออัด
9. ปัญหาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติข้อใดที่ส่งผลกระทบต่อชาวชนบทน้อยที่สุด
 - ก. อากาศเสีย
 - ข. ป่าไม้ถูกทำลาย
 - ค. การขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้
 - ง. สัตว์ป่าถูกทำลาย
 - จ. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
10. ปัญหาภัยธรรมชาติใดที่อาจมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์
 - ก. วาตภัย
 - ข. อุทกภัย
 - ค. หิมะถล่ม
 - ง. แผ่นดินไหว
 - จ. ภูเขาไฟระเบิด
11. การกระทำใดที่ไม่ถือว่าเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - ก. การไถพรวนหน้าดิน
 - ข. การเผาป่าและหญ้า
 - ค. การล่าสัตว์ป่าที่ดุร้าย
 - ง. การทิ้งขยะลงในคูคลอง
 - จ. การถางป่าทำไร่เลื่อนลอย
12. สภาวะเรือนกระจก (Greenhouse Effect) เกิดจากสาเหตุใด
 - ก. ภัยธรรมชาติ
 - ข. มลภาวะทางน้ำ
 - ค. มลภาวะทางเสียง
 - ง. มลภาวะทางอากาศ
 - จ. การตัดไม้ทำลายป่า

13. ลักษณะใดกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทยในปัจจุบัน ผิดจากความเป็นจริง
- เกิดการขาดแคลนน้ำบริเวณขึ้นหลายจังหวัด
 - ความชื้นในอากาศมีน้อย ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
 - หลายจังหวัดแห้งแล้งเพิ่มขึ้น ยกเว้นชัยภูมิ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด
 - เมืองใหญ่ ๆ มีความชื้นเพิ่มมากขึ้น ลอยอยู่ในอากาศและเป็นตัวกักเก็บความร้อน
 - อากาศร้อนเพิ่มขึ้นกว่า 30 ปีที่แล้ว และมีแนวโน้มร้อนขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต
14. สาเหตุทางประชากรที่สำคัญที่สุดที่ทำให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลงคือข้อใด
- การเพิ่มจำนวน
 - การอพยพย้ายถิ่น
 - การกระจายตัว
 - คุณภาพของประชากร
 - โครงสร้างทางอายุและเพศ
15. ทักษะความรู้ใดที่จำเป็นต้องปลูกฝังแก่ประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตในสภาพที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมรุนแรงมาก
- ด้านการทหาร
 - ด้านการแพทย์
 - ด้านการเกษตร
 - ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - ด้านสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่
16. การแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม ควรแก้ที่บุคคลใดมากที่สุด
- ตนเอง
 - พ่อค้า-นายทุน
 - คณะรัฐบาล
 - นักท่องเที่ยว
 - ผู้รักษากฎหมาย
- o ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้
 - o เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปปรับเปลี่ยนเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูก ข้อละ 1 คะแนน
 - o เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารหมายเลข 4

ตอนที่ 1

เวลา 15 นาที

งานกลุ่ม

ตั๋ยเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขณะที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ครูให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าและทำรายงานเรื่องประเพณีไทย โดยกำหนดให้ทำงานเป็นกลุ่ม มีสมาชิกกลุ่มละ 7 คน และให้เวลาทำ 7 วัน ตั๋ยได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่ม จึงได้ประชุมและแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันรับผิดชอบ และนัดให้ทุกคนนำมาส่งหลังจากรับงานไปแล้ว 5 วัน เหลือเวลาอีก 2 วันไว้ช่วยกันเรียบเรียงเข้าเล่มส่งครู เมื่อครบกำหนดส่งมีสมาชิกนำมาส่ง 6 คน เหลือ 1 คน คือนั้นยังไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มเลย ตั๋ยจึงถามสมาชิกในกลุ่มว่า กลุ่มจะรับงานของนนั้นช่วยกันทำต่อ หรือปล่อยให้มันทำต่อให้เสร็จ

สิ่งที่ควรอภิปราย

1. นนั้นเป็นคนอย่างไร มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่หรือไม่
2. ถ้ากลุ่มรับงานของนนั้นมาช่วยกันทำต่อ จะมีผลดีผลเสียต่อกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มอย่างไรบ้าง
3. ถ้ากลุ่มปล่อยให้มันทำงานที่ได้รับมอบหมายต่อให้เสร็จจะมีผลดีและผลเสียต่อกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มอย่างไรบ้าง
4. ถ้านักเรียนเป็นนนั้น นักเรียนคิดว่าคนอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เขาจะมีความรู้สึกอย่างไร

เมื่ออภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้บันทึกผลการอภิปรายของกลุ่มลงในเอกสารหมายเลข 5 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 2

เอกสารหมายเลข 6

เวลา 15 นาที

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หมายถึง การที่สรรพสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติรอบตัวเรามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในอดีตเราเคยมีทรัพยากรธรรมชาติอย่างอุดมสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ ดิน น้ำ แต่ปัจจุบันทรัพยากรเหล่านี้ได้ร่อยหรอลงไป ทำให้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของไทยเปลี่ยนแปลงไปด้วย

สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. เกิดจากการกระทำของมนุษย์ มนุษย์เป็นตัวการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

การเปลี่ยนแปลงทางตรง เช่น การเปลี่ยนสภาพพื้นที่ป่าเป็นที่ทำกิน การสร้างเขื่อน การขุดคลอง อ่างเก็บน้ำ การลอกคลอง การสร้างหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม การสร้างสถานที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว

การเปลี่ยนแปลงทางอ้อม เป็นผลกระทบที่ตามมาจากการกระทำโดยตรงของมนุษย์ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้งจากการตัดไม้ทำลายป่า ขยะมูลฝอย เศษสิ่งปฏิกูล จากการบริโภคของมนุษย์

2. เกิดจากการกระทำของธรรมชาติ เช่น น้ำ กระแสนลม และคลื่น เป็นตัวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นไปใน 2 ลักษณะ คือ

2.1 เปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ หรือแบบค่อยเป็นค่อยไป เช่น การเกิดสึนามิ ปากแม่น้ำ การสึกกร่อนของภูเขา เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล การตื้นเขินของแม่น้ำ ทะเลสาบ การเกิดถ้ำ หินงอก หินย้อย หรือหุบเหว เป็นต้น

2.2 เปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหัน เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใด มักเกิดจากสภาพแวดล้อมขาดความสมดุล หรือเป็นอุบัติเหตุตามปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น เกิดแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ฟ้าผ่า ไฟไหม้ป่า พายุ น้ำท่วม เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลง 2 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิศาสตร์ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิประเทศ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิอากาศ

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิประเทศ ปกติจะเป็นไปอย่างช้า ๆ เช่น การเกิดสันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา เพราะกระแสน้ำพัดพาเอาตะกอนดินมาทับถมไว้ การกัดเซาะตลิ่งของแม่น้ำโขงที่จังหวัดอุบลราชธานีทำให้ตลิ่งพัง แผ่นดินหดหายไปจากแผ่นดินใหม่ที่ฝั่งประเทศลาว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิประเทศ ที่ค่อนข้างรุนแรงและรวดเร็ว ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ คือ วิกฤตภัยครั้งใหญ่ที่จังหวัดนครราชสีมาและชุมพร เป็นเหตุให้สภาพภูมิประเทศเปลี่ยนไปทันที เช่น สภาพป่าไม้ สวนไม้ยืนต้นเปลี่ยนมาเป็นที่ราบโล่งมีลำธารไหลผ่าน แม่น้ำหรือแอ่งน้ำกลายมาเป็นที่ราบ ภูเขาพังทลายถล่ม

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิอากาศ ปัจจุบันอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทย สูงขึ้นกว่าเมื่อ 30 ปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต ทั้งนี้เพราะพื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่ถูกทำลายทำให้ความชุ่มชื้นในอากาศลดลง มลพิษที่ลอยอยู่ในอากาศซึ่งเป็นตัวกักเก็บความร้อนสะสมมากขึ้นกลายเป็นหมอกควันลอยปกคลุมพื้นผิวโลกเสมือนลักษณะของเรือนกระจก (Greenhouse Effect) และพื้นที่หลายแห่งมีอากาศร้อนแห้งแล้งมากขึ้นเรื่อย ๆ แทบทุกภาคของประเทศ

2. การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่

2.1 การเปลี่ยนแปลงของดิน เนื่องมาจากสาเหตุ 3 ประการ คือ

(1) เกษตรกรใช้ดินไม่ถูกวิธี เช่น ปลูกพืชที่ดูดแร่ธาตุในดินเร็ว ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ไม่มีการใส่ปุ๋ย พักดิน ปลูกพืชหมุนเวียน พืชคลุมดิน เป็นต้น

(2) การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เป็นเหตุให้หน้าดินพังทลาย ถูกชะล้างขาดความอุดมสมบูรณ์ไป

(3) การใช้ดินโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม เช่น บริเวณที่ราบภาคกลางในปัจจุบันซึ่งถือเป็นเขตที่ดิน อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก ถูกใช้เป็นแหล่งจัดสรรหมู่บ้านหรือโรงงานอุตสาหกรรมเสียเป็นส่วนใหญ่ อันได้แก่ พื้นที่กรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล

2.2 การเปลี่ยนแปลงของน้ำ เนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

(1) การตัดไม้ทำลายป่า เป็นเหตุให้ปริมาณน้ำแต่ละช่วงฤดูกาลไม่เหมาะสมและไม่สม่ำเสมอ กล่าวคือฤดูฝนมากเกินความต้องการจนเกิดน้ำท่วมเสียหาย ฤดูแล้งแห้งแล้งอย่างหนักจนไม่มีน้ำบริโภคอุปโภคหรือทำการเพาะปลูกจนได้รับความเสียหายอีกเช่นเดียวกัน

(2) ไม่มีระบบการกักน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ เป็นเหตุให้น้ำเน่าเสียไม่สามารถนำไปใช้อุปโภคบริโภคได้ และยังเป็นเหตุให้กลายเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคตลอดจนเป็นการทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำอีกด้วย

2.3 การเปลี่ยนแปลงของอากาศ เนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

(1) การตัดไม้ทำลายป่า เป็นเหตุให้อากาศขาดความชุ่มชื้นและออกซิเจน และฝุ่นละอองในอากาศจะมีมากขึ้น

(2) การปล่อยควันพิษจากยานพาหนะและโรงงานอุตสาหกรรม เป็นเหตุให้อากาศสกปรกเต็มไปด้วยฝุ่น และก๊าซพิษ เช่น คาร์บอนมอนนอกไซด์ สารตะกั่ว เป็นต้น

2.4 การเปลี่ยนแปลงของแร่ธาตุ ในอดีตประเทศไทยเคยมีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ประเทศหนึ่ง แต่ปัจจุบันมีการขุดขึ้นมาใช้มากเกินไป ปัจจุบันจึงต้องสั่งนำเข้าแร่ธาตุบางชนิดจากต่างประเทศ โดยเฉพาะแร่เหล็ก

2.5 การเปลี่ยนแปลงของป่าไม้ ในอดีตประเทศไทยเคยมีชื่อเสียงด้านการทำป่าไม้มากและไม้ที่เป็นที่รู้จักของต่างประเทศคือ ไม้สัก แต่ปัจจุบันนี้ป่าไม้ถูกทำลาย

ไปมากเมื่อเทียบกับพื้นที่ของประเทศเหลืออยู่ประมาณ ร้อยละ 25 เท่านั้น ทุกภาคของประเทศมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าทั้งสิ้น แต่ภาคที่มีการทำลายมากได้แก่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.6 การเปลี่ยนแปลงของสัตว์ป่า ในอดีตประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็น ประเทศหนึ่งที่มีสัตว์ป่ามากมายหลายชนิด แต่ปัจจุบันได้ถูกล่าเกือบหมดสิ้น นอกจากนั้นผลกระทบจากการทำลายป่าไม้สัตว์ป่าขาดที่อยู่และแหล่งอาหารจึงล้มตายไป และสัตว์บางชนิดก็ได้รับผลกระทบจากการใช้สารเคมีของเกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย

ผลของการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรดิน ดินเสื่อมคุณภาพส่งผลให้ผลผลิตลดน้อยลงรายได้ของเกษตรกรที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศลดลง รายได้ของประเทศจึงลดลงด้วย
2. ทรัพยากรน้ำ ปัญหาขาดแคลนน้ำเนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล การปล่อยน้ำเสียจากบ้านและโรงงานอุตสาหกรรมสู่น้ำทำให้น้ำในแม่น้ำที่จะใช้อุปโภคบริโภคเน่า เกิดมลพิษทางน้ำ ทำให้สัตว์น้ำตาย
3. ทรัพยากรป่าไม้ การตัดไม้ทำลายป่า เป็นบ่อเกิดของการขาดแคลนน้ำ เพราะการทำลายต้นน้ำลำธาร ไม่มีป่าไม้ช่วยอุ้มซับน้ำ ทำให้น้ำไหลหลากในฤดูฝนเกิดน้ำท่วมเสียหาย
4. ทรัพยากรแร่ธาตุ การใช้ทรัพยากรแร่ธาตุเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือยทำให้เหลือในปริมาณที่น้อยจนเกิดภาวะขาดแคลนในที่สุด
5. ทรัพยากรสัตว์ป่า การลดจำนวนลงของปริมาณสัตว์ป่าก่อให้เกิดภาวะการเสียสมดุลในระบบนิเวศวิทยา สัตว์ป่าเป็นเสมือนหนึ่งเครื่องประดับที่ทำให้ป่าดูมีชีวิตชีวามากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในประเทศไทยเกือบทั้งหมดเกิดจากการกระทำของมนุษย์

ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญดังต่อไปนี้

1. จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นรวดเร็วเกินไป ทรัพยากรจึงถูกทำลายเพื่อนำมาสนองตอบความต้องการในการดำรงชีวิตของมนุษย์
2. คุณภาพของประชากร ประชากรไทยค่อนข้างมีการศึกษาต่ำ และขาดคุณธรรมในการดำรงชีวิตหลายอย่าง เช่น ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เห็นแก่ตัว มักง่าย ฯ จึงมักทำการต่าง ๆ เพื่อความสะดวกสบายของตนเองเป็นสำคัญจนกลายเป็นปัญหา เช่น การทิ้งขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำลำคลอง ถนน หรือ การบุกรุกป่าสงวน เป็นต้น
3. ความบกพร่องของระบบควบคุมสังคม หมายความว่าในสังคมไทยเรานั้นการวางแผนป้องกันแก้ไขหรือควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมถูกละเลยไม่เอาใจใส่กันอย่างจริงจัง
4. ความเจริญทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีนโยบายสนับสนุนการลงทุนและการส่งออก อาชีพบางอย่างจึงได้รับการส่งเสริมมากเป็นพิเศษ เช่น การเลี้ยงกุ้ง ซึ่งเป็นสาเหตุให้ป่าชายเลนถูกทำลาย เป็นต้น
5. ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เป็นตัวการสำคัญที่ช่วยให้อำนาจการทำลายทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เช่น การสร้างเขื่อนย้อมทำลายป่าไม้ และสัตว์ป่า การผลิตรถยนต์มาใช้มาก ๆ ย้อมทำให้อากาศเสีย การใช้พลาสติก ย้อมยากในการทำลาย เป็นต้น

เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ช่วยกันทำแบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์จากเอกสารหมายเลข 7 ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 3

เอกสารหมายเลข 7

เวลา 15 นาที

แบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์ ชุดที่ 1

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

1. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หมายถึง.....
.....
2. สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มี 2 ประการใหญ่ ๆ คือ
.....
.....
3. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลง 2 ด้าน
ใหญ่ ๆ คือ.....
.....
4. ผลของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติ มีดังนี้ คือ.....
.....
.....
5. เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทยแล้ว จะ
เห็นว่าสาเหตุเกือบทั้งหมดมาจากมนุษย์มากกว่าธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะเหตุใด.....
.....
.....

- o ทำเป็นกลุ่ม ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้
- o เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นำแนวคำตอบจากหน้า 141-145

ตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 10

แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในตารางด้านซ้ายมือ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตาราง
ด้านขวามือ ตามความเป็นจริง

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่มที่.....

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
1. ข้าพเจ้าคิดว่าการได้ร่วมทำงานกับคนหลายคน ดีกว่าทำงาน ตามลำพังคนเดียว			
2. ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้ากลุ่มหรือผู้ร่วมงานข้าพเจ้าก็จะทำงาน อย่างเต็มความสามารถเสมอ			
3. ในการทำงานเป็นกลุ่ม ทุกคนควรหาเวลาร่วมทำงาน จนเสร็จ แม้ว่าจะใช้เวลาส่วนตัวบ้างก็ตาม			
4. แม้ว่าจะไม่ถูกกับเพื่อนร่วมงานบางคนในเรื่องส่วนตัว แต่ข้าพเจ้าก็ทำงานร่วมกับเขาได้			
5. ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตั้งแต่เริ่มวางแผน จนถึงการดำเนินงานและตลอดจนการประเมินผลกิจกรรม ต่าง ๆ ทุกครั้งที่ทำงานร่วมกัน และแม้ว่าจะมีการ เปลี่ยนแปลงแผน ก็ยังคงทำงานต่อไปโดยไม่บ่นหรือ ชวนวิวาท			
6. เมื่อได้รับมอบหมายงานชิ้นใดมา ข้าพเจ้าทำงานชิ้นนั้น เสร็จสิ้นไปด้วยดีทุกครั้ง โดยไม่ละเลยหรือเพิกเฉยให้งาน นั้นเนิ่นช้า			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
7. ในการทำงานไม่ควรรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นเพราะจะทำให้ไขว้เขว 8. ข้าพเจ้าประเมินผลงานของตัวเอง และคนอื่นอยู่เสมอ เพื่อแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานครั้งต่อไป 9. เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในการทำงานควรจะศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความผิดพลาดนั้น เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป 10. เมื่อมีผู้ที่พยายามจะรับผิดชอบงานต่าง ๆ เพียงผู้เดียว หรือพยายามออกคำสั่งให้คนอื่นปฏิบัติตามโดยไม่มีข้อโต้แย้ง ข้าพเจ้าก็พยายามต่อต้านหรือขัดขวางอย่างเต็มที่ 11. เมื่อมีการขัดแย้งหรือการทะเลาะเบาะแว้ง หรือมีการข่มขู่หรือมีการเอาไรต์เอาเปรียบเกิดขึ้นในกลุ่มของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้พยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำให้มีการประนีประนอม และระงับหรือจัดเหตุการณ์เหล่านี้ให้หมดไป 12. ข้าพเจ้าไม่เคยต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ (เช่น การเปลี่ยนแปลง ค่านิยม แฟชั่น การเก็บภาษี โครงสร้างของสังคม แบบแผนการดำเนินชีวิต หรือความเชื่อต่าง ๆ เป็นต้น) จนกว่าจะรู้แน่ชัดว่า การเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ทำให้สิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เลวลง			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
13. ความคิดใดเป็นความคิดที่ใหม่ แปลกแต่มีเหตุผล แนวทาง แก้ปัญหาใดที่เป็นแนวทางที่แตกต่างไปจากแนวคิดเดิม แต่แก้ปัญหาได้ผลเหมือนกัน ข้าพเจ้าไม่เคยปฏิเสธ ขัดขวางหรือเพิกเฉยต่อความคิดหรือแนวทางการแก้ปัญหา นั้น ๆ เลย ไม่ว่ามันจะมีผลกระทบกระเทือนตัวข้าพเจ้า หรือไม่ 14. ข้าพเจ้ามักจะอุทิศสิ่งต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้ามี เช่น แรงกาย กำลังเงิน หรือสติปัญญาอย่างเต็มที่เพื่อมิให้งานของกลุ่ม ที่ข้าพเจ้าร่วมงานอยู่ด้วยต้องล้มเหลว 15. ข้าพเจ้าคิดว่าการพูดกับเพื่อนไม่จำเป็นต้องเป็นคำสุภาพ เสมอไป เพราะสนิทสนมกัน			
รวม			

อย่าลืม กลับไปทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนจากเอกสารหมายเลข 2

กระดาษคำตอบ ทำเป็นรายบุคคล

เอกสารหมายเลข 3

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่จำนวน.....ข้อ
เรื่อง.....
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

<u>ประเมินผลก่อนเรียน</u>		<u>ประเมินผลหลังเรียน</u>	
1	11	1	11
2	12	2	12
3	13	3	13
4	14	4	14
5	15	5	15
6	16	6	16
7	17	7	17
8	18	8	18
9	19	9	19
10	20	10	20

- เมื่อให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนเสร็จแล้วให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

- หลังจากนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูกข้อละ 1 คะแนน

- เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

$$\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน} = \text{คะแนนความก้าวหน้า}$$

กระดาษคำตอบแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....เวลา.....นาทื

ข้อ	เคยปฏิบัติสม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

เอกสารหมายเลข 5

ผลการอภิปรายตอนที่ 1 ชุดที่กลุ่มที่.....

เรื่อง.....

รายชื่อสมาชิก	1.	4.
	2.	5.
	3.	6.

เมื่อบันทึกผลการอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระ
จากเอกสารหมายเลข 6

เอกสารหมายเลข 8

กระดาษคำตอบแบบเสริมสร้างประสบการณ์

ชุดที่.... เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่มที่.... 1. 4.

2. 5.

3. 6.

เสร็จแล้วให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม ในเอกสารหมายเลข 9

เอกสารหมายเลข 9

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
3. สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการทำงานครั้งนี้
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
4. สมาชิกในกลุ่มมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
5. สมาชิกในกลุ่มสามารถทำงานกลุ่มเสร็จทันเวลาหรือไม่
☐ ทันเวลา ☐ ก่อนเวลา ☐ ไม่ทันเวลา
6. การทำงานกลุ่มครั้งนี้มีปัญหาหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี
ถ้ามี ปัญหาคือ.....
.....
นักเรียนคิดว่ามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร.....
.....
7. ท่านพอใจในการทำงานกลุ่มครั้งนี้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
8. ในการทำงานครั้งต่อไปควรทำงานเป็นกลุ่มอีก
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

9. การทำงานกลุ่มในครั้งนี พหุติกรรมการทำงานโดยสรุปเป็นอย่างไร

☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ ปานกลาง ☐ ต้องปรับปรุง

.....ผู้ประเมิน

เมื่อนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนประเมินพฤติกรรม
ประชาธิปไตยของตนเอง จากเอกสารหมายเลข 10 ในตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 11

เฉลยคำตอบชุดฝึกจากสถานการณ์

ชุดที่ 1 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

- 1) จ
- 2) ข
- 3) จ
- 4) จ
- 5) ง
- 6) ก
- 7) ค
- 8) ง
- 9) ก
- 10) ข
- 11) ก
- 12) ง
- 13) ค
- 14) ก
- 15) ง
- 16) ก

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่มสำหรับครู กลุ่มที่....

1. ประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม
4. สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
5. สมาชิกในกลุ่มรับฟังเพื่อนอธิบาย
6. สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น

รวม

ดี 3	พอใช้ 2	ปรับปรุง 1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1.

2.

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน.....

9. สรุป.....

.....

.....

.....

.....

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่ 2

ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ

นางอเนก สัมฤทธิ์ยากรณ์

คำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

- ๐ ชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชา ส 101 เรื่อง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ
- ๐ ในการศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ ขอให้นักเรียนพิจารณาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้จากเอกสารหมายเลข 1 ก่อน แล้วจึงลงมือปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอน
- ดังนี้ คือ
 1. ประเมินผลตนเองก่อนเรียน จากเอกสารหมายเลข 2 ด้วยการอ่านคำถามให้เข้าใจ แล้วเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 3 ที่จัดเตรียมไว้ให้ (โดยเขียนเพียง อักษร ก ข ค ง หรือ จ เท่านั้น)
 2. เริ่มศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 เนื้อหาสาระจากเอกสารหมายเลข 6 และทำกิจกรรมให้ครบถ้วน ขณะทำกิจกรรมให้นักเรียนปรึกษาหารือกับเพื่อนได้ แต่ระวังอย่าให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น
 3. ประเมินผลการทำงานของกลุ่มในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 9 และประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 10
 4. ประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งจากเอกสารหมายเลข 2 แล้วไปรับคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครูเพื่อตรวจคำตอบ
 5. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง
 6. ส่งชุดฝึกคืนครู หลังจากร่วมอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว
- ๐ เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นนี้แล้ว คาดว่านักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ เป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารหมายเลข 1

ปัญหาทฤษฎาการธรรมชาติร่อยหรอ

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ทฤษฎาการธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ถ้ามนุษย์นำมาใช้อย่างขาดความระมัดระวัง ก็จะทำให้ทฤษฎาการเหล่านั้นร่อยหรอลงไป ซึ่งก็จะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนความสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

ถ้านักเรียนศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้จบแล้ว นักเรียนควรมีความสามารถดังนี้

1. สรุปสาเหตุสำคัญที่ทำให้ทฤษฎาการธรรมชาติร่อยหรอลงได้
2. วิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัญหาทฤษฎาการธรรมชาติร่อยหรอที่ส่งผลถึงสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่มนุษย์ได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. สาเหตุของการร่อยหรอของทฤษฎาการธรรมชาติ
2. ผลกระทบของปัญหาทฤษฎาการธรรมชาติร่อยหรอที่ส่งผลถึงสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของมนุษย์

แบบประเมินผลตนเอง

เอกสารหมายเลข 2

เวลา 8 นาที

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน โดยเลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบ เอกสารหมายเลข 3
2. อย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในตัวชุดฝึกโดยเด็ดขาด
3. ให้นักเรียนกลับมาทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งหลังจากทำกิจกรรมในตอนที่ 3 เสร็จเรียบร้อยแล้ว

เรื่อง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ

- | | |
|---|---|
| 1. ทรัพยากรธรรมชาติมักถูกทำลายเพราะเหตุใดมากที่สุด | 3. ทรัพยากรธรรมชาติที่ช่วยรักษาธรรมชาติให้คงอยู่คืออะไร |
| ก. รู้เท่าไม่ถึงการณ์ | ก. น้ำ |
| ข. ภัยธรรมชาติ | ข. ดิน |
| ค. กฎหมายไม่คุ้มครอง | ค. ป่าไม้ |
| ง. ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ | ง. สัตว์ป่า |
| จ. สงคราม | จ. แร่ธาตุ |
| 2. ทรัพยากรชนิดใดที่ใช้แล้วหมดไปและไม่สามารถสร้างทดแทนได้ | 4. ลักษณะของป่าไม้ของไทยในปัจจุบันแตกต่างจากอดีตด้านใดมากที่สุด |
| ก. ดิน | ก. พันธุ์ไม้ |
| ข. น้ำ | ข. ความสวยงาม |
| ค. สัตว์ | ค. ปริมาณป่าไม้ |
| ง. แร่ธาตุ | ง. ความอุดมสมบูรณ์ |
| จ. ป่าไม้ | จ. การเจริญเติบโตของต้นไม้ |

5. คัตรุสำคัญของป่า คือ
 - ก. ไฟป่า
 - ข. มนุษย์
 - ค. แมลง
 - ง. สัตว์ป่า
 - จ. น้ำท่วม
6. ข้อใดเป็นคำกล่าวที่ผิด
 - ก. ป่าไม้ทำให้แม่น้ำตื้นเขิน
 - ข. ป่าไม้ฟอกอากาศให้บริสุทธิ์
 - ค. ป่าไม้เป็นแหล่งเก็บความชุ่มชื้น
 - ง. ป่าไม้เป็นแหล่งผลิตปุ๋ยธรรมชาติ
 - จ. ป่าไม้ช่วยปรับอุณหภูมิของบริเวณใกล้เคียง
7. ถ้าป่าไม้ถูกทำลายมากจะทำให้เกิดภัยธรรมชาติใด
 - ก. อุทกภัย
 - ข. วาตภัย
 - ค. อัคคีภัย
 - ง. โจรภัย
 - จ. อุบัติภัย
8. ภูเขาที่มีป่าปกคลุมเปรียบเหมือนลักษณะใด
 - ก. ฝายกั้นน้ำ
 - ข. เขื่อนกั้นน้ำ
 - ค. แอ่งน้ำให้น้ำขัง
 - ง. ฟองน้ำคอยดูดซับน้ำฝน
 - จ. หลังคาบ้านให้น้ำไหลสะดวก
9. ปัจจุบันสินค้าประเภทของปามีน้อย แสดงให้เห็นว่าอย่างไร
 - ก. ป่าไม้มีจำนวนลดลง
 - ข. คนเที่ยวป่าน้อยลง
 - ค. คนนิยมของปามากขึ้น
 - ง. คนนิยมของปาน้อยลง
 - จ. มาตรการคุ้มครองป่าเข้มงวดขึ้น
10. การกระทำเช่นไรที่ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ
 - ก. เผาตอพืช
 - ข. ปลูกพืชชนิดเดียวกันตลอดปี
 - ค. ปลูกพืชแบบขึ้นบันได
 - ง. ไถกลบหน้าดินเสมอ
 - จ. ปลูกพืชสลับกันหลายชนิด
11. กรณีใดเป็นการใช้ทรัพยากรดินไม่เหมาะสม
 - ก. การปลูกพืชแบบขึ้นบันได
 - ข. การตัดถนนผ่าท้องไร้ท้องนา
 - ค. การปลูกพืชคลุมดินในเขตที่ลาดชัน
 - ง. การปลูกข้าวนาปรังในท้องที่ดินเดิม
 - จ. การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่อุดมสมบูรณ์
12. พืชอะไรที่ปลูกซ้ำ ๆ หลายครั้งจะทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ
 - ก. ปอ ถั่ว
 - ข. ยาสูบ ฝ้าย
 - ค. สับปะรด อ้อย
 - ง. มันสำปะหลัง ผักสวนครัว
 - จ. ข้าวโพด มันสำปะหลัง

13. ปัจจุบันมีการกระทบกระเทือนการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากน้ำมากเพราะเหตุใด
- ก. แหล่งน้ำมีน้อยลง
 - ข. มีการใช้พลังงานนิวเคลียร์กันมากขึ้น
 - ค. มีการใช้พลังงานสิ้นเปลืองกว่าวิธีอื่นๆ
 - ง. มีการใช้พลังงานจากแรงลมกันมากขึ้น
 - จ. มีการใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์กันมากขึ้น
14. คนไทยใช้น้ำเพื่อการใดมากที่สุด
- ก. การทำป่าไม้
 - ข. การเพาะปลูก
 - ค. การเลี้ยงสัตว์
 - ง. การทำเหมืองแร่
 - จ. การอุตสาหกรรม
15. ปัญหาสัตว์ป่าในประเทศไทยถ้าไม่รีบแก้ไข จะเกิดผลอย่างไร
- ก. ศัตรูพืชจะเกิดมากขึ้น
 - ข. มนุษย์จะขาดแคลนอาหาร
 - ค. สัตว์ป่าหลายชนิดจะสูญพันธุ์
 - ง. ผึ้งสัตว์จะย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น
 - จ. ความสวยงามของสิ่งมีชีวิตของป่าจะหมดไป
16. ข้อเสนอแนะใดเหมาะสมในการแก้ปัญหาไม่ได้ สัตว์ป่าสูญพันธุ์
- ก. จับสัตว์ป่ามาเลี้ยงไว้ในสวนสัตว์
 - ข. ลักซื้อสัตว์ป่าจากต่างประเทศมาเพาะพันธุ์
 - ค. ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายมากที่สุด
 - ง. ออกกฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่าเฉพาะที่เกือบจะสูญพันธุ์ไม่ให้ถูกทำลาย
 - จ. ออกกฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่าและเขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่ารวมทั้งบำรุงขยายพันธุ์
17. แร่สามารถหมดไปจากโลกได้เพราะเหตุใด
- ก. ความก้าวหน้าทางการเมือง
 - ข. ความเจริญทางการศึกษา
 - ค. ความจำเป็นสำหรับการครองชีพ
 - ง. ความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม
 - จ. ความจำเป็นในการเพิ่มผลผลิตการเกษตร
18. ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยประเภทใด เมื่อขาดแคลนทั้งปริมาณและคุณภาพจะสร้างความเดือดร้อนโดยตรงแก่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมากที่สุด
- ก. สัตว์บกสัตว์น้ำ
 - ข. ทรัพยากรดินและน้ำ
 - ค. ทรัพยากรน้ำและป่าไม้
 - ง. ทรัพยากรป่าไม้และแร่ธาตุ
 - จ. ทรัพยากรป่าไม้และแหล่งนันทนาการ

19. วิธีการใดเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติคุ้มค่าที่สุด
- ใช้ใบตองแทนพลาสติก
 - ใช้เหล็กก่อสร้างแทนไม้
 - ปลูกถั่วหลังการทำนา
 - นำเศษไม้และขี้เลื่อยมาทำไม้อัด
 - ปลูกพืชแบบขึ้นบันไดตามพื้นที่เชิงเขา

20. การเพิ่มประชากรรวดเร็วและความต้องการความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดปัญหาใดมากที่สุด
- ปัญหาที่อยู่อาศัย
 - ปัญหาการขาดแคลนอาหาร
 - ปัญหาการว่างงานของประชากร
 - ปัญหาสุขภาพอนามัยของประชากร
 - ปัญหาทรัพยากรร่อยหรอ และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

- ๐ ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้
- ๐ เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูก ข้อละ 1 คะแนน
- ๐ เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารหมายเลข 4

ตอนที่ 1

เวลา 15 นาที

อาชีพพ่อ

ธงเป็นลูกชายคนโต เรียนหนังสืออยู่ชั้น ม.1 พ่อของธงมีอาชีพรับจ้างตัดไม้ในป่าให้โรงเลื่อย ธงเคยติดตามพ่อไปตัดไม้ในป่าเห็นพ่อและเพื่อน ๆ ของพ่อช่วยกันโค่นต้นไม้ใหญ่ในป่าทำให้เกิดความรู้สึกคับข้องใจ เพราะธงทราบดีว่าการตัดไม้ทำลายป่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย มีผลเสียต่อบ้านเมือง ฝนที่เคยตกตามฤดูกาลก็จะไม่ตก ทำให้เกิดความแห้งแล้ง ในท้องถิ่นตำบลที่มีการทำลายป่าจะมีปัญหาอื่นตามมาอีกมากมาย แต่ธงก็ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร เพราะพ่อของธงมีอาชีพนี้มานานเป็นเวลามากกว่า 10 ปี เงินที่ส่งเสียให้ธงและน้อง ๆ เรียนหนังสือ รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายจิปาถะภายในบ้านก็ล้วนเป็นรายได้จากการรับจ้างตัดไม้ทั้งสิ้น

สิ่งที่ควรอภิปราย

1. การประกอบอาชีพรับจ้างตัดไม้ของพ่อธงจะมีผลดี ผลเสียอะไรบ้างต่อตัวพ่อธงเองและต่อสังคม
2. ถ้านักเรียนเป็นธง นักเรียนต้องการให้พ่อประกอบอาชีพรับจ้างตัดไม้ในป่าต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. ถ้านักเรียนเป็นธง และพ่อไม่ยอมเปลี่ยนอาชีพรับจ้างตัดไม้ในป่า นักเรียนจะมีวิธีการอย่างใดบ้างที่ทำให้พ่อเปลี่ยนอาชีพ

4. ถ้านักเรียนเป็นชงและพ่อถูกเจ้าหน้าที่จับกุมในข้อหาตัดไม้ทำลายป่า นักเรียนจะมีความรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใดจึงมีความรู้สึกเช่นนั้น

เมื่ออภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้บันทึกผลการอภิปรายของกลุ่มลงในเอกสารหมายเลข 5 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 2

เอกสารหมายเลข 6

เวลา 15 นาที

ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ล้วนแต่ยังประโยชน์ให้แก่มนุษย์ทั้งสิ้น ประโยชน์ประการแรกที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดก็คือ เป็นปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ประการต่อมาก็คือ การนำเอามาเป็นวัตถุดิบในการคิดค้นหรือประดิษฐ์เครื่องทุ่นแรง เครื่องจักรกลต่าง ๆ ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์นอกจากนี้ยังเป็นตัวรักษาสมดุลแห่งธรรมชาติให้คงอยู่อย่างเหมาะสมและสมดุล ถ้าทรัพยากรใดเกิดการเปลี่ยนแปลง อาจจะมีมากเกินไปหรือลดน้อยลงอย่างรวดเร็วจะมีผลกระทบต่อทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ทำให้เสียสมดุลได้

จากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความต้องการใช้ทรัพยากรเพื่อนำมาเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต เป็นปัจจัยในการผลิต เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จึงทำให้เกิดมีการใช้ทรัพยากรมากขึ้น ซึ่งก็เท่ากับเป็นการทำลายทรัพยากรให้หมดไปอย่างรวดเร็ว

ในอดีตประเทศไทยเคยมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ จนส่งเป็นสินค้าออกไปขายยังต่างประเทศได้ แต่ปัจจุบันประเทศไทยเหลือพื้นที่ป่าไม้ไม่ถึง 25% และนับวันจะลดลงเรื่อย ๆ นั่นก็เพราะการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้ในการเกษตร เมื่อป่าไม้ถูกทำลายลง พื้นดินก็ปราศจากสิ่งปกคลุมผิวหน้าดิน ทำให้ถูกกัดเซาะพังทลายได้มากขึ้น เมื่อฝนตกลงมาก็เกิดน้ำท่วมอย่างฉับพลัน เพราะไม่มีป่าไม้คอยดูดซับน้ำไว้ และสภาพอากาศที่ร้อนระอุเพราะฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ก็เป็นผลมาจากการตัดไม้ทำลายป่าเช่นเดียวกัน

ดิน เป็นทรัพยากรสำคัญในการผลิตอาหาร เพราะการเพาะปลูกทุกชนิดต้องอาศัยดิน และดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก คือ ดินที่อุดมสมบูรณ์ แต่ถึงแม้ว่าดินจะอุดมสมบูรณ์เพียงใดก็ตาม ถ้าหากใช้ดินไม่ถูกวิธี ก็จะทำให้คุณภาพดินเสื่อมลงได้อย่างรวดเร็ว และทำให้แร่ธาตุในดินเสื่อมสูญไป

การที่ดินเสื่อมคุณภาพนั้น สาเหตุสำคัญ คือ การเพาะปลูกไม่ถูกวิธี โดยเฉพาะการปลูกพืชที่ไม่ช่วยในการคลุมดินหรือพืชที่ดูดแร่ธาตุในดินเร็ว เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย ข้าวยูสเมอโดยไม่มีการใส่ปุ๋ย นักดินหรือปลูกพืชอื่นที่คลุมดิน หมุนเวียน ซึ่งเป็นเหตุให้พื้นดินหลายแหล่งถูกกระแสน้ำและลมชะล้างผิวดินไป

น้ำ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะเป็นสิ่งจำเป็นมากต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สัตว์และพืช นอกจากเราจะใช้น้ำเพื่อการดื่ม อาบ ประกอบอาหารแล้ว เรายังใช้น้ำเพื่อชำระล้างสิ่งของต่าง ๆ ใช้น้ำเพื่อการสาธารณสุข เพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรม รวมทั้งน้ำที่ใช้ผลิตไฟฟ้าพลังน้ำด้วย

การตัดไม้ทำลายป่า เป็นเหตุให้ปริมาณน้ำแต่ละช่วงฤดูกาลไม่เหมาะสมและไม่สม่ำเสมอ กัน กล่าวคือ ฤดูฝน น้ำมากเกินไปเกินความต้องการ จนเกิดน้ำท่วมเสียหาย ฤดูแล้งแห้งแล้งอย่างหนักจนไม่มีน้ำบริโภค อุปโภค หรือทำการเพาะปลูกจนได้รับความเสียหายอีก เช่นเดียวกัน และการที่ไม่มีระบบกักเก็บน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ เป็นเหตุให้น้ำเน่าเสีย ไม่สามารถนำไปใช้อุปโภค บริโภคได้และยังเป็นเหตุให้กลายเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ตลอดจนเป็นการทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำอีกด้วย

สัตว์ป่า เป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศอย่างหนึ่งที่อำนวยความสะดวกในทางเศรษฐกิจ วิทยาการความรู้ ทั้งทางตรงทางอ้อม ประโยชน์ทางตรงคือสัตว์ป่าเป็นสิ่งที่ให้มูลค่าสูงในการส่งเป็นสินค้าออก เช่น สัตว์มีชีวิต และผลิตภัณฑ์จากสัตว์จำพวกหนัง เขา ซึ่งมีมูลค่าสูงขึ้น ๆ ทุกปี ส่วนประโยชน์ทางอ้อมนั้น เราถือว่าสัตว์ป่ามีบทบาทอย่างสำคัญต่อระบบนิเวศ เช่น ช่วยแพร่พันธุ์พืช ช่วยกำจัดศัตรูพืช และเป็นสิ่งสวยงามประดับธรรมชาติ

ในอดีตประเทศไทยได้ชื่อว่า เป็นประเทศหนึ่งที่มีสัตว์ป่ามากมายหลายชนิด แต่ปัจจุบันได้ถูกล่าเกือบหมดสิ้น นอกจากนั้นผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า ก็มีส่วนทำให้

สัตว์ป่าลดจำนวนลง เพราะอาหารของสัตว์ลดน้อยลง ที่อยู่อาศัยและที่กำบังของสัตว์ก็ลดลงด้วยเป็นโอกาสที่จะถูกศัตรูทำลายได้ง่าย หรือการสร้างเขื่อนก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สัตว์ป่าลดจำนวนลง เพราะจมน้ำตาย เนื่องจากหนีไม่ทัน และสัตว์ป่าบางชนิดก็ได้รับผลกระทบจากการใช้สารเคมีของเกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย

แร่ธาตุ เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป ไม่สามารถสร้างทดแทนได้หากใช้โดยปราศจากขอบเขต ถ้าขาดแคลนขึ้นมาโดยไม่มีวัตถุดิบอื่นทดแทน จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจมากในอดีตประเทศไทยเคยมีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ประเทศหนึ่ง แต่ปัจจุบันมีการขุดขึ้นมาใช้มากเกินไป ทำให้แร่บางชนิดลดน้อยลง จนต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น แร่เหล็ก เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ล้วนเกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่นำทรัพยากรมาใช้อย่างไม่ถูกวิธีและไม่ได้รับประโยชน์คุ้มค่า และเมื่อเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งขึ้น ย่อมก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ติดตามมา ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะ การขาดความสมดุลของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั่นเอง

เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ช่วยกันทำแบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์จากเอกสารหมายเลข 7 ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 3

เอกสารหมายเลข 7

เวลา 15 นาที

แบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์ ชุดที่ 2

เรื่อง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ

1. มูลเหตุสำคัญของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ.....
.....
2. ปัญหาความแห้งแล้งและปัญหาน้ำท่วมเกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง.....
.....
3. ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์และเสื่อมคุณภาพนั้นมาจากสาเหตุใด.....
.....
4. เหตุใดสัตว์ป่าในประเทศไทยจึงลดจำนวนเหลือน้อยลง.....
.....
5. เราใช้น้ำทำอะไรบ้างในชีวิตของเรา.....
.....
6. ทรัพยากรแร่ธาตุของไทยมีความสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด.....
.....
7. ผลของการตัดไม้ทำลายป่า จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรบ้าง.....
.....

- ทำเป็นกลุ่ม ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้
- เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ดูแนวคำตอบจากหน้า 167-169

ตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 10

แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในตารางด้านซ้ายมือ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตาราง
ด้านขวามือ ตามความเป็นจริง

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่มที่.....

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
1. ความคิดเห็นของผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ต้องเชื่อฟัง ไม่ควรโต้แย้ง ใด ๆ ทั้งสิ้น			
2. แม้ว่าจะเป็นเรื่องผิดกฎหมาย แต่คนอื่นยังทำได้ ข้าพเจ้า น่าจะทำได้ด้วย			
3. ผู้ที่ทำตัวเป็นกาฝากของสังคม เป็นตัวถ่วงความเจริญของ ประเทศ			
4. ผู้ที่ประกอบสัมมาชีพ จะได้รับทั้งความสำเร็จและความ สุขกายสบายใจ			
5. ข้าพเจ้าคิดว่าผู้ที่ประกอบอาชีพโดยใช้แรงงานและสติปัญญา มีศักดิ์ศรีไม่ด้อยกว่ากัน			
6. ข้าพเจ้าไม่คิดว่าคนจนเป็นเพราะทำกรรมมาแต่ชาติปางก่อน			
7. ข้าพเจ้าคิดว่าเพื่อผลประโยชน์ของตน ไม่ต้องไปสนใจกับ ปัญหาของคนอื่น			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
8. "ไม่มีความยากจนในหมู่ชนที่ยั่งยืน" เป็นสิ่งที่ทุกคนควรยึดถือปฏิบัติ 9. การทำสิ่งที่ถูกต้อง ไม่เป็นสิ่งที่น่าอาย 10. การรักษาสาธารณสมบัติ เป็นหน้าที่ของทุก ๆ คน 11. ไม่ว่าจะพบกับเหตุการณ์แบบใด นักเรียนควรจะพิจารณาเหตุการณ์นั้นอย่างรอบคอบ 12. ข้าพเจ้าสนใจในปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้ที่อยู่ในแวดวงของชีวิตของข้าพเจ้า (หมายถึงญาติพี่น้อง ผู้ร่วมงาน เพื่อน ๆ ผู้ที่ไม่รู้จักแต่อยู่ใกล้ชิด หรืออยู่ในวิถีทางของชีวิตของท่าน) เสมอ 13. ข้าพเจ้ากำหนดชีวิต อนาคตและโชคชะตาของตัวด้วยตัวเอง 14. ความคิดทุกความคิดที่ข้าพเจ้าแสดงออกมา เป็นความคิดที่ข้าพเจ้าได้กรุ่นกรองขึ้นด้วยตัวเอง มิใช่เป็นความคิดที่แสดงออกมามาภายใต้อิทธิพลของผู้ใดทั้งสิ้น 15. ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทำอย่างถูกต้องและครบถ้วน (หน้าที่ดังกล่าว เช่น หน้าที่ที่จะต้องศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น) รวม			

อย่าลืม กลับไปทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนจากเอกสารหมายเลข 2

กระดาษคำตอบ ทำเป็นรายบุคคล

เอกสารหมายเลข 3

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่จำนวน.....ข้อ
เรื่อง.....
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ประเมินผลก่อนเรียน		ประเมินผลหลังเรียน	
1	11	1	11
2	12	2	12
3	13	3	13
4	14	4	14
5	15	5	15
6	16	6	16
7	17	7	17
8	18	8	18
9	19	9	19
10	20	10	20

- เมื่อให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนเสร็จแล้วให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

- หลังจากนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูกข้อละ 1 คะแนน
- เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อวัดความก้าวหน้าของตนเอง

คะแนนหลังเรียน - คะแนนก่อนเรียน = คะแนนความก้าวหน้า

กระดาษคำตอบแบบสอบถามทัศนคติกรมประชาสัมพันธ์

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....เวลา..... นาที

ข้อ	เคยปฏิบัติสม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

เอกสารหมายเลข 5

ผลการอภิปรายตอนที่ 1 ชุดที่กลุ่มที่.....

เรื่อง.....

รายชื่อสมาชิก

1.

4.

2.

5.

3.

6.

เมื่อบันทึกผลการอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระ
จากเอกสารหมายเลข 6

เอกสารหมายเลข 8

กระดาษคำตอบแบบเสริมสร้างประสบการณ์

ชุดที่.... เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่มที่.... 1.

4.

2.

5.

3.

6.

เสร็จแล้วให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม ในเอกสารหมายเลข 9

เอกสารหมายเลข 9

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
3. สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการทำงานครั้งนี้
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
4. สมาชิกในกลุ่มมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
5. สมาชิกในกลุ่มสามารถทำงานกลุ่มเสร็จทันเวลาหรือไม่
☐ ทันเวลา ☐ ก่อนเวลา ☐ ไม่ทันเวลา
6. การทำงานกลุ่มครั้งนี้มีปัญหาหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี
ถ้ามี ปัญหาคือ.....
.....
นักเรียนคิดว่ามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร.....
.....
7. ท่านพอใจในการทำงานกลุ่มครั้งนี้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
8. ในการทำงานครั้งต่อไปควรทำงานเป็นกลุ่มอีก
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

9. การทำงานกลุ่มในครั้งนี้ พฤติกรรมการทำงานโดยสรุปเป็นอย่างไร

☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ ปานกลาง ☐ ต้องปรับปรุง

.....ผู้ประเมิน

เมื่อนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนประเมินพฤติกรรม
ประชาธิปไตยของตนเอง จากเอกสารหมายเลข 10 ในตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 11

เฉลยคำตอบชุดฝึกจากสถานการณ์

ชุดที่ 1 เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ

- | | |
|-------|-------|
| 1) ง | 11) จ |
| 2) ง | 12) จ |
| 3) ค | 13) ก |
| 4) ค | 14) ข |
| 5) ข | 15) ค |
| 6) ก | 16) จ |
| 7) ก | 17) ง |
| 8) ง | 18) ค |
| 9) ก | 19) ง |
| 10) ข | 20) จ |

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่มสำหรับครู กลุ่มที่....

ดี 3	พอใช้ 2	ปรับปรุง 1

1. ประชานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....

ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

2. เลขานุการกลุ่มคือ.....

ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

3. มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม

4. สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

5. สมาชิกในกลุ่มรับฟังเพื่อนอธิบาย

6. สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น

รวม

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1.

2.

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน.....

9. สรุป.....

.....

.....

.....

.....

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่ 3

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ)

นางอเนก สัมฤทธิ์ยากร

คำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

- o ชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชา ส 101 เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ)
- o ในการศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ ขอให้นักเรียนพิจารณาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้จากเอกสารหมายเลข 1 ก่อน แล้วจึงลงมือปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ
 1. ประเมินผลตนเองก่อนเรียน จากเอกสารหมายเลข 2 ด้วยการอ่านคำถามให้เข้าใจ แล้วเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 3 ที่จัดเตรียมไว้ให้ (โดยเขียนเพียง อักษร ก ข ค ง หรือ จ เท่านั้น)
 2. เริ่มศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 เนื้อหาสาระจากเอกสารหมายเลข 6 และทำกิจกรรมให้ครบถ้วน ขณะทำกิจกรรมให้นักเรียนปรึกษาหารือกับเพื่อนได้ แต่ระวังอย่าให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น
 3. ประเมินผลการทำงานของกลุ่มในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 9 และประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 10
 4. ประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งจากเอกสารหมายเลข 2 แล้วไปรับคำเฉลยเอกสารหมายเลข 11 จากครูเพื่อตรวจคำตอบ
 5. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง
 6. ส่งชุดฝึกคืนครู หลังจากร่วมอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว
- o เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นนี้แล้ว คาดว่านักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ) เป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารหมายเลข 1

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ)

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดผลเสียหาย ทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาระดับประเทศที่จำเป็นต้องรีบเร่งแก้ไข เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนศึกษาชุดนี้จากสถานการณ์ชุดนี้จบแล้ว นักเรียนควรมีความสามารถ ดังนี้

1. อธิบายความหมายและจำแนกประเภทของมลภาวะได้
2. ระบุลักษณะของสภาพปัญหามลภาวะที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของนักเรียนได้
3. วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหามลภาวะได้
4. เสนอแนวทางแก้ไขปัญหามลภาวะได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. ความหมายและประเภทของมลภาวะ
2. สาเหตุของปัญหามลภาวะ
3. แนวทางในการแก้ไขปัญหามลภาวะ

แบบประเมินผลตนเอง

เอกสารหมายเลข 2

เวลา 8 นาที

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน โดยเลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบ เอกสารหมายเลข 3
2. อย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในตัวชุดฝึกโดยเด็ดขาด
3. ให้นักเรียนกลับมาทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งหลังจากทำกิจกรรมในตอนที่ 3 เสร็จเรียบร้อยแล้ว

เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ)

- | | |
|--|--|
| <p>1. สิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่สำคัญที่สุด คือ</p> <p>ก. มนุษย์</p> <p>ข. กาลเวลา</p> <p>ค. เครื่องจักรกล</p> <p>ง. โรงงานอุตสาหกรรม</p> <p>จ. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ</p> <p>2. สุขภาพของประชากรตามเมืองใหญ่ เช่น เมืองหลวงมักจะเกิดปัญหาสืบเนื่องมาจากสาเหตุใด</p> <p>ก. ไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อน</p> <p>ข. ไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย</p> <p>ค. จำนวนแพทย์ไม่เพียงพอ</p> <p>ง. เกิดสภาพมลภาวะเป็นพิษ</p> <p>จ. บริโภคอาหารไม่ถูกโภชนาการ</p> | <p>3. สาเหตุใดไม่ถือว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ</p> <p>ก. มีรถยนต์มากขึ้น</p> <p>ข. มีโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น</p> <p>ค. มีประชากรของท้องถิ่นเพิ่มขึ้น</p> <p>ง. มีการสร้างสวนสาธารณะมากขึ้น</p> <p>จ. มีการปลูกสร้างบ้านเรือนมากขึ้น</p> <p>4. เพราะเหตุใดการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเขตเมือง จึงทำให้เกิดมลพิษในเขตเมืองมาก</p> <p>ก. ขาดแคลนน้ำ</p> <p>ข. ที่ของเสียเพิ่มขึ้น</p> <p>ค. มีแหล่งเสื่อมโทรมมากขึ้น</p> <p>ง. การจราจรติดขัดมากขึ้น</p> <p>จ. มีตลาดและโรงพยาบาลมากขึ้น</p> |
|--|--|

- | | |
|---|--|
| <p>5. ข้อใดไม่ใช่ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง</p> <p>ก. ขยะตกค้าง</p> <p>ข. การจราจรติดขัด</p> <p>ค. อากาศและน้ำเสีย</p> <p>ง. ภูมิอากาศแห้งแล้ง ขาดแคลนแหล่งน้ำ</p> <p>จ. การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ไม่เหมาะสม</p> <p>6. ถ้านักเรียนต้องการทิ้งขยะ แต่ในบริเวณนั้นไม่มีถังขยะ นักเรียนควรทำอย่างไร</p> <p>ก. เก็บเอาไปทิ้งที่บ้าน</p> <p>ข. ใส่ไว้ในโต๊ะเรียน</p> <p>ค. ซุกไว้ตามโคนต้นไม้</p> <p>ง. เอาไปทิ้งหลังโรงเรียน</p> <p>จ. เอาไปทิ้งในที่ไม่มีใครเห็น</p> <p>7. จะเกิดอะไรขึ้นเมื่อมีออกซิเจนละลายอยู่ในน้ำน้อย</p> <p>ก. น้ำจะใสสะอาด</p> <p>ข. น้ำจะมีสีแดง</p> <p>ค. น้ำจะขุ่น</p> <p>ง. น้ำจะเริ่มเสีย</p> <p>จ. น้ำจะเริ่มมีกลิ่น</p> | <p>9. เราจะแก้ไขน้ำเสียที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมได้อย่างไร</p> <p>ก. ห้ามจัดตั้งโรงงานริมแม่น้ำ</p> <p>ข. ใช้น้ำยาเคมีราดที่ผิวน้ำ</p> <p>ค. ปล่อยน้ำเสียลงในห้วยหรือบึง</p> <p>ง. ให้โรงงานติดตั้งเครื่องบำบัดน้ำเสีย</p> <p>จ. ส่งเสริมให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำใช้น้ำบาดาลแทน</p> <p>10. รัฐบาลส่งเสริมการปลูกต้นไม้ใหญ่ตามถนนในเมืองใหญ่ ๆ เพื่ออะไร</p> <p>ก. ต้องการไม้มาใช้ประโยชน์</p> <p>ข. เพื่อความสวยงาม</p> <p>ค. ผ่อนคลายความตึงเครียด</p> <p>ง. ป้องกันอากาศเป็นพิษ</p> <p>จ. เพื่อใช้เป็นร่มเงา</p> <p>11. มลภาวะของอากาศในเมืองใหญ่เกิดจากข้อใดมากที่สุด</p> <p>ก. แก๊สหุงต้ม</p> <p>ข. คาร์บอนมอนอกไซด์เสียรถยนต์</p> <p>ค. ฝุ่นและควันจากโรงงานอุตสาหกรรม</p> <p>ง. ฝุ่นละอองตามท้องถนน</p> <p>จ. กลิ่นเหม็นจากขยะและน้ำเน่าในลำคลอง</p> |
|---|--|

- | | |
|---|--|
| <p>8. การเกิดมลพิษในน้ำอันเนื่องมาจากการเกษตร เกิดจากสิ่งใดมากที่สุด</p> <p>ก. สิ่งเหลือจากผลผลิต</p> <p>ข. การชะล้างดินปะปนลงในน้ำ</p> <p>ค. การใช้ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช</p> <p>ง. การเน่าเสียของซากพืชและสัตว์ในน้ำ</p> <p>จ. ของเสียจากยาและอาหารสัตว์ปนลงน้ำ</p> | <p>12. กรณีใดเป็นการป้องกันอากาศเสียที่เกิดจากยานพาหนะได้ผลดีที่สุด</p> <p>ก. สร้างทางด่วนมากขึ้น</p> <p>ข. ห้ามรถที่มีควันดำวิ่ง</p> <p>ค. เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่มากขึ้น</p> <p>ง. แก้ไขระบบจราจรให้ดีขึ้น</p> <p>จ. กำหนดเวลาให้รถบรรทุกวิ่งในเมือง</p> |
| <p>13. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมเป็นพิษ</p> <p>ก. กิ่งขยะไม่เลือกที่</p> <p>ข. ท่อระบายน้ำอุดตัน</p> <p>ค. บ้านเมืองเจริญและมีรถยนต์เพิ่มขึ้น</p> <p>ง. แมลงกัดกินผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย</p> <p>จ. ในอากาศมีอนุภาคของฝุ่นและควันผสมอยู่มาก</p> | <p>15. ปัญหาการว่างงาน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการจราจร และปัญหาสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัญหาที่ตามมาจากปัญหาด้านใด</p> <p>ก. การศึกษา</p> <p>ข. ด้านการเมือง</p> <p>ค. ด้านการปกครอง</p> <p>ง. ด้านเศรษฐกิจและสังคม</p> <p>จ. ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี</p> |
| <p>14. ปัจจุบันมีการใช้น้ำมันชนิดใดเพื่อลดปริมาณสารพิษในอากาศ</p> <p>ก. น้ำมันเบนซิน</p> <p>ข. น้ำมันซูเปอร์ทุท</p> <p>ค. น้ำมันไร้สารตะกั่ว</p> <p>ง. น้ำมันดีเซลซูเปอร์</p> <p>จ. น้ำมันเบนซินซูเปอร์</p> | <p>16. มลพิษทางเสียงในเขตเมืองเกิดจากสิ่งใดมากที่สุด</p> <p>ก. เครื่องจักร</p> <p>ข. ยานพาหนะ</p> <p>ค. แหล่งการค้า</p> <p>ง. เครื่องขยายเสียง</p> <p>จ. สถานเริงรมย์ต่าง ๆ</p> |

กิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารหมายเลข 4

ตอนที่ 1

เวลา 15 นาที

หมู่บ้านไม่เป็นไร

ที่ว่างชนเมืองแห่งนี้ หลายปีก่อนเป็นทุ่งนามีข้าวกล้าเขียวขจี มีบึงบัวบาน มีลำธารน้ำใส แต่ต่อมามหานครเติบโตใหญ่ เมืองขยายตัวออกไป จึงเกิดการก่อสร้างที่อยู่อาศัยเป็นหมู่บ้านเกิดใหม่ชื่อหมู่บ้าน "ไม่เป็นไร" ขึ้นมาแทน

หมู่บ้าน "ไม่เป็นไร" มีสวนสาธารณะ มีสนามเด็กเล่น ทุก ๆ วันเวลายามเย็นจะมีผู้ใหญ่และเด็ก ๆพากันออกมาพักผ่อนวิ่งเล่นกันมากมาย

แต่เป็นที่น่าเสียดาย ที่ทุกคนในหมู่บ้าน ไร้ระเบียบวินัย มีนิสัยมักง่าย เศษขยะทั้งหลาย จึงถูกทิ้งไว้อย่างระเกะระกะและนับวันจะหมักหมมกับลมทวีขึ้นทุกที ๆ

ไม่เพียงแต่เท่านั้น แต่ละบ้านที่มีรั้วติดกับสวนสาธารณะและสนามเด็กเล่น ก็ขาดความรับผิดชอบ เห็นสถานที่สาธารณะมิใช่เป็นสมบัติส่วนตัว จึงโยนขยะ สิ่งปฏิกูลข้าวของที่ไม่ใช้แล้วตลอดจนของมีคม ข้ามกำแพงบ้านของตน โดยไม่สนใจว่ากาลเวลาข้างหน้าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นตามมา

ถนนหนทาง ท่อระบายน้ำ ลำคลองที่น้ำไหลผ่าน ผู้คนในหมู่บ้านก็ทิ้งขยะไม่เว้นแต่ละวัน เพราะต่างคนต่างคิดว่าเป็นเรื่องไม่เป็นไร ขอเพียงให้ภายในบ้านของตนสะอาดก็เพียงพอแล้ว

เวลาผ่านไป สวนสาธารณะและสนามเด็กเล่นก็เต็มไปด้วยขยะกองสุม จึงเป็นแหล่งชุมนุมของฝูงหนูสกปรก แมลงวัน สุนัขจรจัด พร้อมทั้งส่งกลิ่นเหม็นคุ้งกระจายไปทั่วทั้งหมู่บ้าน

ถนนหนทางก็รกรุงรัง ฝาท่อระบายน้ำก็ชำรุด น้ำในคลองที่เคยใสสะอาดก็ขุ่นคล้ำ ตื้นเขิน แม้จะมีเจ้าหน้าที่คอยทำความสะอาดก็ไม่สามารถเอาชนะกองก้นขยะ และความไม่รับผิดชอบของคนในหมู่บ้านได้

ในขณะเดียวกัน คนในหมู่บ้านต่างก็แก้ปัญหาทันทีปลายเหตุหรือไม่ก็แก้ปัญหาแบบเอาตัวรอดไปวัน ๆ หนึ่ง

“โอ๊ย...เหม็นกองขยะจนทนไม่ไหวแล้ว”

“ไม่เป็นไร เรื่องเล็ก พรุ่งนี้พ่อจะซื้อเครื่องปรับอากาศมาติด”

“แล้วพวกหนู แหมลงสาบ แหมลงวัน ที่เข้ามาเพ่นพ่านในครัวล่ะพ่อ”

“ไม่เป็นไร เรื่องเล็ก พรุ่งนี้จะซื้อยาเบื่อหนูกับยาฆ่าแมลงมาปราบ”

เป็นเรื่องโชคร้ายจริง ๆ ที่ทุกคนในหมู่บ้านต่างก็คิดคล้าย ๆ กัน ไม่นานก็เริ่มมี เด็กและผู้ใหญ่ได้รับบาดเจ็บ เพราะเหยียบของมีคม ป่วยไข้เพราะมีพาหะนำโรค ต้องเสียเงินเสียทองรักษา เสียเวลาทำมาหากิน ถึงกระนั้นก็ยังไม่มีใครสำนึกในความผิดที่ร่วมกันทำ

ฤดูฝนมาถึง เพียงฝนแรกที่ตกลงมา น้ำก็ท่วมถนนหนทางในหมู่บ้าน “ไม่เป็นไร” เนื่องจากท่อระบายน้ำ มีขยะอุดตัน แต่ฝนก็ยังคงตกต่อไป ๆ ทำให้ระดับน้ำสูงขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ช้าก็เอ่อล้น พัดพาเอาขยะที่แต่ละบ้านเคยทิ้งไว้ ไหลกลับเข้ามาในบ้านของผู้คนในหมู่บ้านเป็นแฉ

“ไม่เป็นไร เดี่ยวพ่อจะไปซื้ออิฐมาก่อกันทำนบ ซื้อเครื่องสูบน้ำมาสูบน้ำออก เพียงแค่นี้ บ้านเราก็เอาตัวรอด” เป็นความคิดของคนในหมู่บ้านที่คิดคล้ายกันอีก แต่เป็นที่น่าเสียดาย ที่สายฝนกระหน่ำลงมาไม่ยอมหยุด การแก้ปัญหของแต่ละบ้านจึงไม่ทันกาล ทุกบ้านจึงถูกน้ำท่วมเดือดร้อนระส่ำระสายไปถ้วนทั่ว

ฝนตกเพียงครึ่งวัน แต่น้ำขังไปครึ่งเดือนเสมือนเป็นการตักเตือนผู้คนในหมู่บ้านที่ไร้ระเบียบ มีนิสัยมักง่าย ไม่รับผิดชอบต่อส่วนรวมอย่างรุนแรง ซึ่งก็ได้ผล เมื่อทุกคนพบกับความหายนะอย่างหนัก

สิ่งที่ควรอภิปราย

1. อะไรคือปัญหาของคนในหมู่บ้านไม่เป็นไร
2. สาเหตุของปัญหาคืออะไร
3. นักเรียนคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะสามารถแก้ไขได้หรือไม่ และใครคือผู้ที่จะต้องรับผิดชอบในการแก้ปัญหานั้น
4. ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนในหมู่บ้านไม่เป็นไรนักเรียนมีแนวคิดใดบ้างในการที่จะทำให้สภาพแวดล้อมโดยรวมของหมู่บ้านน่าอยู่น่าอาศัย เช่นในอดีต

เมื่ออภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้บันทึกผลการอภิปรายของกลุ่มลงในเอกสารหมายเลข 5 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 2

เอกสารหมายเลข 6

เวลา 15 นาที

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ)

สภาพแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ แร่ธาตุ สัตว์ป่า ล้วนแต่ให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้งสิ้น แต่ถ้ามีการนำเอาทรัพยากรมาใช้มากเกินไป หรือใช้ไม่ถูกวิธี ก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและเป็นพิษภัยต่อมนุษย์ได้เช่นกัน ที่เรียกว่า สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (Pollution) ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทยในปัจจุบัน

ภาวะมลพิษหรือมลภาวะ (Pollution) ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน คือ สภาพที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ได้รับผลเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจทางร่างกายอาจจะเป็นอันตรายจนถึงแก่ชีวิต เช่น การได้รับก๊าซพิษที่ปนอยู่ในอากาศในปริมาณที่มากจนเกินความต้านทานของร่างกายทางจิตใจ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญใจ และส่งผลให้เกิดปัญหาการเสื่อมโทรมทางสุขภาพจิตของประชากรซึ่งจัดเป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นแรงงานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในประเทศไทย ปัญหาภาวะมลพิษเป็นปัญหาที่รุนแรงในบางท้องที่โดยเฉพาะเมืองใหญ่ ๆ และเมืองที่เป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นปัญหาล้างปฏิกูล มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ เสียงรบกวน รวมถึงสภาพการจราจรติดขัด ซึ่งเป็นตัวการสำคัญประการหนึ่งในการบ่อนทำลายสุขภาพจิตของคนในสังคมเมือง

ปัญหาล้างปฏิกูลและขยะมูลฝอย ปัจจุบันกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะจากบ้านที่อยู่อาศัยและขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม ในแต่ละวันซึ่งมีจำนวนมากนับเป็นพัน ๆ ตัน ยังขาดการจัดเก็บและกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าหน้าที่และโรงงานกำจัดขยะมีไม่เพียงพอทำให้

เกิดขยะมูลฝอยทับถมจนกลายเป็นที่อยู่อาศัยของหนู แมลงวัน แมลงสาบและเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ขยะส่วนที่เก็บไม่หมดจำนวนมากจะไหลลงสู่แม่น้ำลำคลองทำให้แม่น้ำเน่าเสีย และส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์น้ำนอกเหนือจากขยะมูลฝอยจากบ้านที่อยู่อาศัย ซึ่งไม่สามารถจะกำจัดได้หมดแล้วการจัดการกับกากของเสียที่เป็นพิษหรือมีอันตราย เช่น กากแบตเตอรี่รถยนต์ ถ่านไฟฉายและหลอดเรืองแสงหรือวัสดุที่มีส่วนประกอบของตะกั่ว แมงกานีสหรือปรอท ก็เป็นเรื่องสำคัญเพราะกากของเสียดังกล่าวมีส่วนทำให้มีการแพร่กระจายของสารที่เป็นพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชากรโดยทั่วไป

ปัญหามลพิษทางน้ำ ประเทศไทยเคยเป็นประเทศที่มีน้ำกินน้ำใช้อุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำลำธารหลายสายในทุก ๆ ภาคของประเทศสำหรับการเกษตรแต่ปัจจุบัน แม่น้ำหลายสายเกิดการเน่าเสียจนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภค รวมทั้งอุตสาหกรรมและการประมงได้ ทั้งนี้ เกิดจากสาเหตุหลายประการ อาทิ การทิ้งขยะมูลฝอยและน้ำทิ้งจากบ้านเรือน น้ำทิ้งจากโรงงาน อุตสาหกรรม ธุรกิจบริการและโรงพยาบาล ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโดยไม่ได้ผ่านกระบวนการกำจัดสิ่งเจือปนออกก่อนลงสู่แม่น้ำนอกจากนี้ก็ยังมีการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงที่ใช้ในการเกษตรการเลี้ยงสัตว์และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบนฝั่งที่เชื่อมต่อกับ แม่น้ำก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แม่น้ำเน่าเสีย

นอกจากปัญหาน้ำเน่าเสียในเมืองหลวง ที่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น และน้ำเป็นสีดำพิษและสัตว์ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ และคนไม่สามารถนำน้ำนั้นมาใช้ได้แล้ว คนในกรุงเทพมหานคร ยังต้องประสบกับปัญหาน้ำเป็นพิษอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาน้ำท่วมเมื่อฝนตกหนัก เนื่องจากขยะไปอุดตันตามท่อระบายน้ำ ปัญหาคราบน้ำมันบริเวณปากอ่าวไทย ซึ่งรั่วจากยานพาหนะที่ใช้ในการสัญจรทางน้ำโดยเฉพาะจากเรือเดินสมุทร เรือประมงขนาดใหญ่ก็เป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนเนื่องจากคราบน้ำมันเป็นอันตรายต่อชีวิตของสัตว์ทะเลซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของคนไทย อีกทั้งยังเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้ประเทศปีละมาก ๆ อีกด้วย

ปัญหามลพิษทางอากาศ เกิดขึ้นเนื่องจากในอากาศมีส่วนผสมของสิ่งที่เป็นพิษต่อมนุษย์ เจือปนอยู่ในปริมาณสูง เช่น ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ที่เกิดจากการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ของเครื่องยนต์ หรือก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นก๊าซที่รวมตัวกับความชื้นในอากาศแล้วกลายเป็นฝนกรดซึ่งอากาศเป็นพิษจะพวยพุ่งตามเมืองใหญ่ ๆ ที่มีการจราจรคับคั่งและบริเวณที่มีแหล่งอุตสาหกรรม ซึ่งมีการปล่อยเขม่า ค้อนและก๊าซพิษออกจากโรงงานอุตสาหกรรม จากท่อไอเสียของรถยนต์ และรถจักรยานยนต์

ปัญหามลพิษทางเสียง สามารถเกิดขึ้นได้กับคนทุกอาชีพ เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ยวดยานบนท้องถนนมากขึ้น โรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นเสียงรบกวนต่าง ๆ จึงเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งหากเสียงดังเกินกว่า 80 เดซิเบล จะก่อให้เกิดอันตรายต่อประสาทการรับฟังของประชาชนถึงขั้นหูพิการได้ นอกจากนี้เสียงรบกวนยังทำลายสมาธิในการทำงาน ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของสุขภาพจิตอีกด้วย

ปัญหาการจราจรติดขัด ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นตามเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งมีประชากรอาศัยกันอยู่อย่างหนาแน่นในพื้นที่ที่จำกัด พื้นผิวการจราจรไม่เพียงพอต่อการรองรับยานพาหนะที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คนมีความต้องการใช้รถใช้ถนนเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดภาวะการจราจรติดขัด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความเสื่อมโทรมทางสุขภาพจิตของคนในสังคมเมืองนอกจากนี้ปัญหาการจราจรติดขัดยังเป็นบ่อเกิดของปัญหามลพิษทางอากาศและมลพิษทางเสียงอีกด้วย ซึ่งทำให้ประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนจำนวนมาก เกิดความตึงเครียดทางจิตใจ หงุดหงิด จุนเจียว โมโหง่าย

นอกจากนี้แล้วปัญหาการจราจรติดขัดยังเป็นการสูญเสียที่ใหญ่หลวงทั้งในด้านของเชื้อเพลิงและในด้านของเวลา ซึ่งมีความจำเป็นมากสำหรับการดำรงชีวิตของคนในสังคมเมืองยุคปัจจุบัน

แนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย

1. เริ่มจากการทิ้งขยะ โดยการแยกประเภทขยะ เพื่อหมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก
2. นำขยะที่ย่อยสลายง่ายไปผลิตปุ๋ย
3. สร้างโรงงานกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพในการกำจัดขยะได้มากขึ้น
4. เพิ่มพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บและกำจัดขยะให้มากขึ้น
5. มีการประชาสัมพันธ์ชักชวน ให้ประชาชนทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง เพื่อความสะอาดของบ้านเมือง

แนวทางในการแก้ปัญหาสารเคมีตกค้าง กระทำได้โดย

1. ลดการใช้สารเคมีในการผลิตลง
2. ควบคุมการผลิตของโรงงานให้มีคุณภาพ
3. ให้การศึกษาแก่ประชาชน

แนวทางในการแก้ปัญหาน้ำเสีย ทำได้โดย

1. ปรับปรุงคุณภาพของน้ำให้ดีขึ้น วิธีการจะแตกต่างกันไปตามขนาดของความต้องการ ปริมาณ และคุณภาพของน้ำ เช่น โดยการต้ม การกลั่น และการใช้สารเคมี เป็นต้น
2. การกำจัดสิ่งสกปรกจากโรงงานอุตสาหกรรม ต้องมีกรรมวิธีทำให้น้ำมีคุณภาพดีก่อนที่จะปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ
3. ให้ความรู้แก่ประชาชน ให้ทราบถึงภัยของน้ำเสีย รู้จักเก็บและกำจัดสิ่งสกปรกและของมีพิษต่าง ๆ ก่อนทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ

แนวทางในการแก้ปัญหอากาศเป็นพิษ ทำได้โดย

1. ควบคุมโรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนการใช้เครื่องจักรกลทุกอย่าง มิให้เป็นสาเหตุ ของการทำให้อากาศเป็นพิษขึ้น

2. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไว้ เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ปลูกป่า ฯลฯ
3. ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้ทราบและระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดได้จากการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อสถานะของอากาศได้

แนวทางในการแก้ไขปัญหาเสียงเป็นพิษ อาจกระทำได้หลายวิธีเช่น

ควบคุมแหล่งต้นเสียงที่ดังเกินกว่าที่ร่างกายจะรับได้ เช่น ออกกฎหมายควบคุมกำหนดอัตราความดังของเสียงตามสถานที่ต่าง ๆ

แนวทางในการแก้ปัญหาการจราจรติดขัด

1. ปรับปรุงเวลาในการเข้าทำงานและเลิกงานของหน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้เหลื่อมกัน
2. สร้างสะพานเชื่อมทางแยกหรือสี่แยกเพื่อแก้ปัญหาารถติดไฟแดง
3. ตั้งกำแพงภาษีการนำเข้ารถจากต่างประเทศให้สูงขึ้น
4. ห้ามรถที่มีสภาพไม่พร้อมวิ่งในถนนหลวง
5. มีบทลงโทษแก่ผู้ที่ทำผิดกฎจราจรอย่างรุนแรง เช่น ยึดใบขับขี่และกักรถไม่ให้วิ่งในท้องถนนเป็นเวลานาน ๆ (15 วัน หรือ 30 วัน)
6. ออกกฎหมายกำหนดวันให้รถหยุดวิ่งตามหมายเลขทะเบียน เช่น เลขทะเบียนตัวท้ายลงด้วย เลข 1 ก็ห้ามวิ่งในวันที่ 1, 11, 21 และ 31 เป็นต้น
7. จัดสร้างทางรถไฟใต้ดิน

เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ช่วยกันทำแบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์จากเอกสารหมายเลข 7 ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 3

เอกสารหมายเลข 7

เวลา 15 นาที

แบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์ ชุดที่ 3

เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ)

1. ภาวะมลพิษ หมายถึง.....
.....
2. ปัญหาภาวะมลพิษ ที่สำคัญ ๆ มีดังนี้.....
.....
3. ผลจากการจัดเก็บและกำจัดขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลเสียต่อส่วนรวม
อย่างไรบ้าง.....
4. สาเหตุที่ทำให้น้ำเสียมีดังนี้ คือ.....
.....
5. อากาศเป็นพิษ เกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง.....
.....
6. มลพิษทางเสียง ก่อให้เกิดผลเสียอย่างไรบ้าง.....
.....
7. แนวทางในการแก้ปัญหาจราจรติดขัด มีดังนี้.....
.....

- ทำเป็นกลุ่ม ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้
- เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ดูแนวคำตอบจากหน้า 191-195

ตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 10

แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในตารางด้านซ้ายมือ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตาราง
ด้านขวามือ ตามความเป็นจริง

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่มที่.....

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
1. ข้าพเจ้ามักจะทิ้งขยะลงบนถนนหรือทางเท้า เพราะมี เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดอยู่แล้ว			
2. ผู้ฝ่าฝืนระเบียบวินัย เป็นผู้นำความเดือดร้อนเสียหายมาสู่ หมู่คณะ			
3. สิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติ ไม่ใช่ทรัพย์สินของใครคนใดคนหนึ่ง ใครจะทำอะไรก็ได้ไม่เดือดร้อนกับเรา			
4. ข้าพเจ้ารู้สึกรำคาญ เมื่อห้องเรียนมีสภาพไม่เรียบร้อย			
5. การกำหนดระเบียบวินัยในสังคมมากเกินไป นับว่าเป็น อุปสรรคในการพัฒนาสังคมระบอบประชาธิปไตย			
6. ข้าพเจ้าไม่เคยละเมิดต่อกฎเกณฑ์ของกิจกรรมต่าง ๆ ทุกชนิดที่กลุ่มชน ซึ่งข้าพเจ้าอยู่ร่วมด้วยยอมรับหรือตั้งขึ้น			
7. การแก้ปัญหาที่ดีนั้นต้องอาศัยเหตุผล และความคิดเห็นจาก สมาชิกหลายคน			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
8. การกระทำต่าง ๆ หรือแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของข้าพเจ้าจะต้องมีเหตุผลหรือข้อเท็จจริงมาสนับสนุน โดยจะไม่ปล่อยให้เป็นไปตามอารมณ์หรือเป็นไปตาม "ดวง" 9. ข้าพเจ้าคิดว่ามาโรงเรียนสาย ดีกว่าไม่มาโรงเรียนเลย 10. ข้าพเจ้าขออนุญาตครูก่อนเข้าห้องเสมอเมื่อมาสาย 11. ข้าพเจ้าหยุดยืนตรงทุกครั้งที่ผ่านมาสถานที่ราชการ ที่กำลังเชิญธงชาติ 12. ข้าพเจ้ามักทำความเคารพครูที่เดินสวนผ่านข้าพเจ้า ทั้งที่สอนและไม่ได้สอนข้าพเจ้า 13. เมื่อเดินหรือขี่จักรยาน ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎระเบียบเสมอ 14. การขึ้นลงรถประจำทางควรรอให้ผู้โดยสารลงจากรถเสียก่อนแล้วจึงขึ้น 15. ความผิดพลาดหรือล้มเหลวในการทำงานของข้าพเจ้า มักเกิดจากผู้อื่น			
รวม			

อย่าลืม กลับไปทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนจากเอกสารหมายเลข 2

กระดาษคำตอบ ทำเป็นรายบุคคล

เอกสารหมายเลข 3

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่จำนวน.....ข้อ
เรื่อง.....
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ประเมินผลก่อนเรียน		ประเมินผลหลังเรียน	
1	11	1	11
2	12	2	12
3	13	3	13
4	14	4	14
5	15	5	15
6	16	6	16
7	17	7	17
8	18	8	18
9	19	9	19
10	20	10	20

- เมื่อให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนเสร็จแล้วให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

- หลังจากให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูกข้อละ 1 คะแนน
- เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

$$\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน} = \text{คะแนนความก้าวหน้า}$$

กระดาษคำตอบแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....เวลา..... นาที

ข้อ	เคยปฏิบัติสม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

เอกสารหมายเลข 5

ผลการอภิปรายตอนที่ 1 ชุดที่กลุ่มที่.....

เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิก

1.

4.

2.

5.

3.

6.

เมื่อบันทึกผลการอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระ
จากเอกสารหมายเลข 6

เอกสารหมายเลข 8

กระดาษคำตอบแบบเสริมสร้างประสบการณ์

ชุดที่.... เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่มที่.... 1. 4.

2. 5.

3. 6.

เสร็จแล้วให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม ในเอกสารหมายเลข 9

เอกสารหมายเลข 9

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
3. สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการทำงานครั้งนี้
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
4. สมาชิกในกลุ่มมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
5. สมาชิกในกลุ่มสามารถทำงานกลุ่มเสร็จทันเวลาหรือไม่
☐ ทันเวลา ☐ ก่อนเวลา ☐ ไม่ทันเวลา
6. การทำงานกลุ่มครั้งนี้มีปัญหาหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี
ถ้ามี ปัญหาคือ.....
.....
นักเรียนคิดว่ามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร.....
.....
7. ท่านพอใจในการทำงานกลุ่มครั้งนี้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
8. ในการทำงานครั้งต่อไปควรทำงานเป็นกลุ่มอีก
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

9. การทำงานกลุ่มในครั้งนี้ พฤติกรรมการทำงานโดยสรุปเป็นอย่างไร

☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ ปานกลาง ☐ ต้องปรับปรุง

.....ผู้ประเมิน

เมื่อนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนประเมินพฤติกรรม
ประชาธิปไตยของตนเอง จากเอกสารหมายเลข 10 ในตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 11

เฉลยคำตอบชุดฝึกจากสถานการณ์

ชุดที่ 1 เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (มลภาวะ)

- 1) ก
- 2) ง
- 3) ง
- 4) ค
- 5) ง
- 6) ก
- 7) ง
- 8) ค
- 9) ง
- 10) ง
- 11) ข
- 12) ข
- 13) ง
- 14) ค
- 15) ง
- 16) ค

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่มสำหรับครู กลุ่มที่....

1. ประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม
4. สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
5. สมาชิกในกลุ่มรับฟังเพื่อนอธิบาย
6. สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น

รวม

ดี 3	พอใช้ 2	ปรับปรุง 1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1.

2.

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน.....

9. สรุป.....

.....

.....

.....

.....

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่ 4

ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต

นางอเนงค์ สัมฤทธิ์ยากรณ์

คำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

- ชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชา ส 101 เรื่อง ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต
- ในการศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ ขอให้นักเรียนพิจารณาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้จากเอกสารหมายเลข 1 ก่อน แล้วจึงลงมือปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ
 1. ประเมินผลตนเองก่อนเรียน จากเอกสารหมายเลข 2 ด้วยการอ่านคำถามให้เข้าใจ แล้วเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 3 ที่จัดเตรียมไว้ให้ (โดยเขียนเพียง อักษร ก ข ค ง หรือ จ เท่านั้น)
 2. เริ่มศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 เนื้อหาสาระจากเอกสารหมายเลข 6 และทำกิจกรรมให้ครบถ้วน ขณะทำกิจกรรมให้นักเรียนปรึกษาหารือกับเพื่อนได้ แต่ระวังอย่าให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น
 3. ประเมินผลการทำงานของกลุ่มในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 9 และประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 10
 4. ประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งจากเอกสารหมายเลข 2 แล้วไปรับคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครูเพื่อตรวจคำตอบ
 5. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง
 6. ส่งชุดฝึกคืนครู หลังจากร่วมอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว
- เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นนี้แล้ว คาดว่านักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต เป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารหมายเลข 1

ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองมั่นคงหรือเสื่อมโทรมนั้นขึ้นอยู่กับสภาพของประชากรในชาติเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากมีจำนวนประชากรเหมาะสมและคุณภาพดี ย่อมนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศในทุกด้าน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้จบแล้ว นักเรียนควรจะสามารถ
ดังนี้

1. สรุปสาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงประชากรของไทยได้
2. บอกถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงประชากร และปัญหาของประชากรไทยได้
3. เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาประชากรไทยได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. การเปลี่ยนแปลงประชากร
2. สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประชากร
3. ปัญหาประชากรของประเทศไทยและแนวทางแก้ไข

แบบประเมินผลตนเอง

เอกสารหมายเลข 2

เวลา 8 นาที

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน โดยเลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 3
2. อย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในตัวชุดฝึกโดยเด็ดขาด
3. ให้นักเรียนกลับมาทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งหลังจากทำกิจกรรมในตอนที่ 3 เสร็จเรียบร้อยแล้ว

เรื่อง ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต

- | | |
|---|---|
| <p>1. การเปลี่ยนแปลงประชากรหมายถึงอย่างไร</p> <p>ก. การเปลี่ยนแปลงขนาดของประชากร</p> <p>ข. การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากร</p> <p>ค. การเพิ่มของประชากรที่เกิดขึ้น</p> <p>ง. การลดจำนวนประชากรที่เกิดขึ้น</p> <p>จ. การวางแผนเกี่ยวกับประชากร</p> <p>2. ปัญหาประชากรเกิดขึ้นได้อย่างไร</p> <p>ก. อัตราการเพิ่มของประชากรมากเกินไป</p> <p>ข. การเพิ่มของประชากรไม่สมดุลย์กับทรัพยากร</p> <p>ค. ประชากรที่เพิ่มขึ้นมาขาดการศึกษา</p> <p>ง. ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพของประชากรได้</p> <p>จ. ประชากรมีปัญหาที่ต้องคิดมากขึ้น</p> | <p>3. ประชากรของประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. ประชากรมีการศึกษาสูง</p> <p>ข. ความเป็นอยู่หรูหรา</p> <p>ค. ประชากรมีจำนวนมาก</p> <p>ง. มีประชากรวัยเด็กมาก</p> <p>จ. เพศหญิงมากกว่าเพศชาย</p> <p>4. ลักษณะใดไม่ใช่คุณสมบัติของประชากรที่มีคุณภาพ</p> <p>ก. มีคุณธรรมสูง</p> <p>ข. มีอาชีพ</p> <p>ค. มีการศึกษาสูง</p> <p>ง. มีชาติกำเนิดสูง</p> <p>จ. มีสุขภาพอนามัยดี</p> |
|---|---|

5. ปัญหาประชากรจัดเป็นปัญหาระดับใด

- ก. ปัญหาของแต่ละบุคคล เพราะไม่มีผลต่อสังคมแต่อย่างใด
- ข. ปัญหาแต่ละครอบครัว เพราะเป็นผู้ผลิตและเลี้ยงดูสมาชิกที่เพิ่มขึ้น
- ค. ปัญหาระดับโลก เพราะโลกเป็นสังคมด้วย เมื่อเกิดปัญหาย่อมส่งผลถึงกัน
- ง. ปัญหาธรรมชาติของโลก เพราะมนุษย์ย่อมมีการสืบพันธุ์เพื่อคงไว้ในโลกต่อไป
- จ. ปัญหาธรรมชาติของธรรมชาติที่สร้างมนุษย์ขึ้นมา

6. เหตุการณ์ใดที่ไม่แสดงภาวะ

การเปลี่ยนแปลงประชากร

- ก. ดำบล ก. มีการกเกิดใหม่
- ข. ดำบลเสนามีคนตายอีกแล้ว
- ค. แต่งพารรยาไปเยี่ยมญาติที่จังหวัดขอนแก่น
- ง. ชาวกระเหรี่ยงอพยพไปหางานทำที่จังหวัดตาก
- จ. คนของหมู่บ้านกระทิงอพยพไปอยู่ที่จังหวัดสระบุรี

7. ถ้ายิ่งมีพลเมืองเพิ่มมากขึ้นเท่าใด ข้อความใดมีโอกาสเป็นจริงมากที่สุด

- ก. ชาตียิ่งเจริญ
- ข. ชาติไม่พัฒนา
- ค. เป็นชาติมหาอำนาจ
- ง. คนในชาติอ่อนแอ
- จ. ประชากรมีคุณภาพต่ำ

8. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยในปัจจุบัน ประชากรในวัยเด็กลดลงจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างไร

- ก. จะดีขึ้น เพราะอัตราการพึ่งพิงลดลง
- ข. จะดีขึ้น เพราะมีคนวัยสูงอายุมากขึ้น
- ค. จะดีขึ้น เพราะคนไทยมีอายุยืนยาวมากขึ้น
- ง. จะเลวลง เพราะสัดส่วนคนวัยเด็กลดลง
- จ. จะเลวลง เพราะคนมีการศึกษามีบุตรน้อยลง

9. เรื่องใดเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้การเพิ่มประชากรกลายเป็นปัญหาลังคม

- ก. ความเสื่อมศีลธรรมของมนุษย์
- ข. การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 3
- ค. จำนวนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด
- ง. ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- จ. การกระจายประชากรทำให้เกิดปัญหา

10. ในปัจจุบันถ้าคิดโดยเฉลี่ยแล้วจะเห็นได้ว่าประชากรจะมีอายุยืนยาวมากกว่าในสมัยก่อน เพราะเหตุใด
- ความสมดุลทางธรรมชาติมากขึ้น
 - จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
 - ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น
 - ความเจริญของบ้านเมืองทำให้คนมีสุขภาพดีขึ้น
 - การสาธารณสุขและการแพทย์มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น
11. จังหวัดใดต่อไปนี้มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรในทางเพิ่มขึ้นมากที่สุด
- กรุงเทพมหานคร
 - นครสวรรค์
 - เชียงใหม่
 - นครราชสีมา
 - สงขลา
12. การแก้ปัญหาการเพิ่มของประชากรที่เหมาะสมสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาควรใช้วิธีใด
- ให้รางวัลแก่ผู้มีบุตรน้อย
 - ออกกฎหมายห้ามการมีบุตร
 - ใช้การโฆษณาประชาสัมพันธ์
 - อนุญาตให้มีการทำแท้งอย่างเสรี
 - จัดทำโครงการการวางแผนครอบครัว
13. สิ่งสำคัญที่สุดในการลดอัตราการตายของคนไทยในปัจจุบัน คืออะไร
- การพัฒนาสุขภาพ
 - การพัฒนาด้านเกษตรกรรม
 - การปฏิรูปสังคมและการศึกษา
 - การพัฒนาการแพทย์และสาธารณสุข
 - การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม
14. การย้ายถิ่นฐานของคนไทยในชนบทเข้าสู่เมืองหลวงมาจากสาเหตุใดเป็นสำคัญ
- การขาดแคลนที่อยู่อาศัย
 - ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ
 - ปัญหาประสพภัยทางธรรมชาติ
 - การขาดแคลนสถานศึกษาในระดับสูง
 - ปัญหาความไม่สงบทางการเมืองในท้องถิ่น
15. การย้ายถิ่นของตนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่กรุงเทพมหานครมีมากกว่าทุกภาคของประเทศไทย ดังนั้นแนวทางแก้ไขปัญหาคือสำคัญได้แก่
- การหางานให้ทำโดยถัวหน้า
 - กระจายงานออกสู่ชนบทให้มากขึ้น
 - ให้เงินกู้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียง
 - กระจายการศึกษาออกสู่ชนบทให้ทั่วถึง
 - เผยแพร่ข่าวสารถึงผลเสียของการย้ายถิ่นให้รู้

16. วิธีการใดที่ไม่ถูกต้องในการใช้แก้ปัญหา
แหล่งเสื่อมโทรม

- ก. จัดตั้งโรงเรียน
- ข. จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ
- ค. วางแผนครอบครัว
- ง. แจกเสื้อผ้าและอาหาร
- จ. ให้บริการสาธารณสุข

17. ปัญหาลังคมที่เกิดจากภาวะการว่างงาน
ประชากรที่สำคัญที่สุดคือข้อใด

- ก. อาชญากรรมต่าง ๆ
- ข. ราคาสินค้าแพงขึ้น
- ค. มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น
- ง. การเอาเปรียบกันในสังคมมีมากขึ้น
- จ. การทำให้เกิดการขาดดุลการค้า
เพิ่มมากขึ้น

18. ปัญหาอาชญากรรมส่วนใหญ่ในสังคมไทย
มีสาเหตุสำคัญที่สุดจากอะไร

- ก. สภาพทางเศรษฐกิจ
- ข. การขาดการศึกษาอบรม
- ค. การขาดแคลนที่อยู่อาศัย
- ง. ความไม่เป็นธรรมทางสังคม
- จ. ความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว

19. นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่า
เป็นผู้มีคุณภาพ

- ก. ติดตามข่าวสารเพื่อให้รู้ทันผู้อื่น
- ข. ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระ
- ค. แนะนำคนอื่นให้ไปทำงานต่างประเทศ
- ง. สร้างงานใหม่ เพื่อเพิ่มรายได้แก่
ครอบครัว
- จ. ศึกษาเล่าเรียนเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

- ๐ ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสาร
หมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจาก
สถานการณ์ที่กำหนดให้
- ๐ เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเอง
หลังเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ประธานกลุ่ม
ไปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11
จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อ
ที่ถูก ข้อละ 1 คะแนน
- ๐ เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดู
ความก้าวหน้าของตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารหมายเลข 4

ตอนที่ 1

เวลา 15 นาที

คำมั่นสัญญา

เกิดได้รับเลือกเป็นตัวแทนของห้อง ให้เข้าไปทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสรรหาประธานนักเรียนของโรงเรียนในปีนี้ เกิดตั้งใจว่าจะทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดให้สมกับที่เพื่อน ๆ ไว้วางใจ ก่อนการเข้าประชุมสภานักเรียนครั้งแรก เกิดพบกับนิธิ ซึ่งเป็นตัวแทนของชั้นสูงกว่า ใคร ๆ ก็รู้จักนิธิดี เพราะนิธิเป็นคนรูปหล่อและเป็นนักตะกร้อที่มีความสามารถของโรงเรียน นิธิลงสมัครเข้ารับเลือกเป็นประธานนักเรียนในปีนี และขอร้องให้เกิดเลือกเขาด้วย เกิดให้สัญญาว่าจะเลือกนิธิแน่ เพราะเกิดมีความชื่นชมให้ตัวนิธิเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ตลอดเวลาการประชุมวันนั้น เกิดรู้สึกผิดหวังในตัวนิธิมาก เกิดสังเกตเห็นว่านิธิไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น มีหน้าซำยังมึนทำที่ไม่สนใจการประชุมเท่าที่ควร เวลาพูดแสดงความคิดเห็นออกมาแต่ละครั้งก็สั้นจะเขย ผิดกับอรุณซึ่งก็เป็นตัวแทนของนักเรียนในระดับชั้นเดียวกับนิธิ ดูเขาช่างเป็นคนเอาจริงเอาจังดีมาก สนใจการประชุมและกิจกรรมนักเรียนมากจริง ๆ เขาเป็นคนมีความคิดดี ๆ มากด้วย และรู้สึกว่าจะดีกว่าทุกคนในที่ประชุม

ในการประชุมครั้งที่ 2 เกิดพยายามเปรียบเทียบนิธิกับอรุณ ด้วยเหตุผลประการทั้งปวง เกิดคิดว่าอรุณน่าจะทำหน้าที่ประธานนักเรียนได้ดีกว่านิธิ แล้วนี่เกิดจะทำอย่างไรดี ก็ดันไปสัญญากับนิธิไว้ว่าจะเลือกนิธิเป็นประธานเสียแล้ว

สิ่งที่ควรอภิปราย

1. ระหว่างความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในฐานะที่เป็นตัวแทนของห้อง กับความรับผิดชอบต่อคำมั่นสัญญาของตนเองที่ให้ไว้กับนิสิตถ้านักเรียนเป็นเกด นักเรียนควรจะตัดสินใจเลือกใครเป็นประธานนักเรียน
2. เพราะเหตุใด นักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น
3. ผลการตัดสินใจ ตามข้อ 2 จะก่อให้เกิดผลดี ผลเสียต่อส่วนรวมคือโรงเรียน และตัวเกดเองอย่างไร

เมื่ออภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้บันทึกผลการอภิปรายของกลุ่มลงในเอกสารหมายเลข 5 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 2

เอกสารหมายเลข 6

เวลา 15 นาที

การเปลี่ยนแปลงประชากรของไทย

การเปลี่ยนแปลงประชากร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประชากรในด้านต่าง ๆ เช่น การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร องค์ประกอบด้านโครงสร้าง อายุ เพศ เปลี่ยนแปลงไป การกระจายตัวและความหนาแน่นเพิ่มขึ้น เป็นต้น

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงประชากร ได้แก่ อัตราการเกิด อัตราการตาย และอัตราการย้ายถิ่น

1. อัตราการเกิด ถ้ามีอัตราการเกิดมาก ทำให้ประชากรเพิ่มมากขึ้น ถ้าอัตราการเกิดน้อย อัตราการเพิ่มประชากรก็จะลดน้อยลงไปด้วย หากประเทศใดมีประชากรวัยเด็ก และวัยสูงอายุนานกว่าวัยแรงงาน ประเทศนั้นก็จะมีการเลี้ยงดูประชากรมาก รัฐบาลต้องรับภาระจัดสถานศึกษาสวัสดิการสังคม หน่วยงานมีให้

2. อัตราการตายของประชากร สะท้อนให้เห็นความเจริญของชาตินั้น กล่าวคือ ถ้าประเทศใดมีอัตราการตายของประชากรสูง แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีทางการแพทย์ของประเทศนั้นค่อนข้างต่ำ รวมถึงภาวะในการดำรงชีพค่อนข้างต่ำ เช่น ภาวะโภชนาการ การศึกษา การสาธารณสุข ความยากจน

3. อัตราการย้ายถิ่น ปัจจุบันพบว่าการย้ายถิ่นของประชากรจำนวนมากเนื่องจากเป็นไปตามภาวะทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชากรต้องแสวงหาที่ทำกินที่อุดมสมบูรณ์กว่า ในท้องถิ่นใดหากมีจำนวนประชากรย้ายเข้ามามากก็จะมีประชากรหนาแน่นในขณะเดียวกัน หากท้องถิ่นใดมีประชากรย้ายถิ่นออก ทำให้ประชากรในเขตนั้นเบาบางลง ประเทศไทยมีอัตราการย้ายถิ่นมากโดยเฉพาะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีการย้ายถิ่นเพื่อเข้ามาหางานทำ

ในกรุงเทพมหานคร ทาเหประชากรในกรุงเทพฯ หันแน่น ในขณะที่เดียวกันประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็เบาบางลงโดยปกติประชากรที่ย้ายถิ่นฐานมักเป็นผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานมากกว่าวัยเด็กและผู้สูงอายุ

ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรไทยในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร ถ้าหากเป็นไปอย่างไม่สมดุลกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแล้วก็จะก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลาย แต่ถ้าหากการเปลี่ยนแปลงของประชากรเป็นไปอย่างสมดุลก็จะก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมและประเทศชาติได้

แต่ในอดีตที่ผ่านมาอัตราการเพิ่มของประชากรของไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่สมดุลกับสภาพแวดล้อมและฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การสาธารณสุข ด้านการบริการสาธารณูปโภคเป็นอย่างมาก รวมทั้งก่อให้เกิดมลภาวะขึ้นอีกมากมาย ส่วนปัญหาที่เราควรศึกษา เช่น

1. **ปัญหาการย้ายถิ่น** การย้ายถิ่นของประชากรในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต เช่น เกิดภาวะฝนแล้ง ขาดแคลนอาหาร ไม่มีงานทำ เมื่อเขาประสบปัญหาเหล่านี้จึงอพยพย้ายถิ่นไปอยู่ในที่ที่เขาคิดว่าสามารถทำให้เขาดำรงชีวิตอยู่ได้ดีกว่าเดิม ซึ่งการย้ายถิ่นนั้นมีทั้งอพยพไปอยู่ในเขตที่มีทรัพยากรสมบูรณ์หรือในเขตเมืองที่มีงานทำ และบางครั้งก็ย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศก็มีไม่น้อย

จากการสำรวจพบว่าภูมิภาคที่ประชากรอพยพย้ายถิ่นมากที่สุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือบางจังหวัด การอพยพย้ายถิ่นของประชากรเหล่านี้มีหลายรูปแบบ เช่น อพยพไปอย่างถาวรและบางกลุ่มอพยพย้ายถิ่นตามฤดูกาล ในช่วงที่ไม่ได้ทำไร่ ทำนา และแหล่งปลายทางที่สำคัญที่สุดคือ กรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ ๆ ที่เป็นแหล่งแรงงานหรือมีโรงงานอุตสาหกรรม สำหรับการอพยพย้ายถิ่นของประชากรนั้นจะก่อให้เกิดผลเสียทั้งแหล่งถิ่นเดิมและถิ่นที่อยู่ใหม่ คือ

1.1 **ถิ่นที่อยู่เดิม** เมื่อมีผู้อพยพออกจากถิ่นเดิมของตนเองมากขึ้น สิ่งที่จะเกิดขึ้นคือการขาดแคลนแรงงานในวัยหนุ่มสาว ซึ่งมีผลทำให้การพัฒนาชนบทไม่สามารถทำได้เต็มที่ ซึ่งบางครั้งคนกลุ่มนี้ได้้นำค่านิยมที่ผิด ๆ ไปสู่ชนบทก็มีมาก เช่น ความฟุ้งเฟ้อ การแต่งกาย และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างต้องเลิกร้างไป เพราะขาดผู้สืบทอด เป็นต้น

1.2 **ถิ่นที่อยู่ใหม่** การที่ผู้อพยพย้ายถิ่นไปในที่อยู่ใหม่ แม้ว่าจะทำให้ครอบครัวมีงานทำ มีรายได้ในการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้นก็จริง แต่คนกลุ่มนี้มีส่วนก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย เช่น ชุมชนแออัดในเขตเมือง ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาการศึกษาของบุตรหลาน เป็นต้น

2. **ปัญหาของผู้สูงอายุในสังคมไทย** การที่ประชากรไทยมีสุขภาพอนามัยดีทำให้ความยืนยาวในชีวิตของประชากรเพิ่มขึ้น จึงมีผลให้ประชากรผู้สูงอายุมากขึ้น

จากสภาพของสังคมที่เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้บุคคลที่อยู่ในวัยทำงานต้องทิ้งถิ่นฐานย้ายจากชนบทสู่เมืองมากขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ข้างหลังประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ

ในบางครั้งคนรุ่นใหม่ยังมองว่าผู้สูงอายุเป็นคนไม่ทันสมัย ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ยิ่งทำให้เกิดช่องว่างระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กยุคใหม่ทวีความรุนแรงขึ้น

3. **การเพิ่มขึ้นของประชากรก่อให้เกิดปัญหาด้านทรัพยากรและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม** เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นย่อมมีผลโดยตรงต่อการใช้ทรัพยากรทุกด้าน เช่น ด้านอาหาร ป่าไม้ น้ำและแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ดังจะเห็นได้ว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเป็นการทำลายต้นไม้อาหารและการพังทลายของดิน ผลกระทบที่ได้รับจากการตัดไม้ทำลายป่าที่เห็นได้ชัดเจน คือ เกิดความแห้งแล้งโดยทั่ว ๆ ไปทั่วประเทศ ดังเช่นในปี พ.ศ. 2536 ประชากรได้รับผลกระทบจากภัยแล้งเป็นจำนวนมาก

แนวทางในการแก้ปัญหาประชากรของไทย มีเป้าหมายเพื่อชะลออัตราการเพิ่มประชากรและยกระดับคุณภาพประชากร ชะลอการเพิ่มของประชากรในเมืองใหญ่ จึงมีแนวทางการแก้ปัญหาดังนี้

1. ลดอัตราการเพิ่มประชากร โดยลดอัตราการเกิด วางแผนครอบครัว ทำให้สามารถพัฒนาประเทศได้ทันรองรับการเพิ่มจำนวนประชากรได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตให้มีระดับสูงขึ้นได้

2. การให้การศึกษา เพื่อเพิ่มคุณภาพประชากร ทำให้มีอาชีพดีขึ้น รักษาสุขภาพอนามัยดีขึ้น มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น เช่น การศึกษาภาคบังคับเพิ่มเป็น 9 ปี เป็นต้น

3. ให้บริการทางสาธารณสุขเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยให้มีสุขภาพดีขึ้น เสียเงินรักษาพยาบาลน้อยลง เป็นการเพิ่มระดับคุณภาพประชากร

4. พัฒนาชนบทยากจน เพื่อให้บริการพื้นฐานได้มากขึ้น อาชีพดีขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้น ไม่อพยพย้ายถิ่นฐานมาก

5. พัฒนาอาชีพ ทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการบริการ เพื่อให้มีอาชีพ หารายได้เลี้ยงครอบครัวได้ดีขึ้น

6. กระจายเขตเศรษฐกิจใหม่ไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศที่เหมาะสมเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศ เช่น ขยายเขตอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ

7. สร้างเมืองรอง รองรับการอพยพย้ายถิ่นของประชาชน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาแก่เมืองหลักมากเกินไป

8. แก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทและในเมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชากร และลดปัญหาสังคม การเมืองการปกครอง

บทบาทของนักเรียนในการพัฒนาคุณภาพประชากร

นักเรียนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของประชากรของประเทศได้ด้วยการ

1. พัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความรู้ มีสติปัญญา มีทักษะต่าง ๆ
2. การรู้จักดูแลสภาพร่างกายของตนเองให้แข็งแรง มีการออกกำลังกาย
รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่
3. การรู้จักประหยัด เก็บออม ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
4. การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม
5. เป็นเด็กดีของบิดามารดา และบุคคลในครอบครัว และเป็นเยาวชนที่ดีของชาติ
เหล่านี้ล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ
ของประชากรแล้ว

เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ช่วยกันทำแบบฝึกหัดเสริมสร้าง
ประสบการณ์จากเอกสารหมายเลข 7 ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8
ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 3

เอกสารหมายเลข 7

เวลา 15 นาที

แบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์ ชุดที่ 4

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงประชากรของไทย

1. การเปลี่ยนแปลงประชากร หมายถึง.....
.....
2. สาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงประชากร ได้แก่.....
.....
3. เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ ๆ ดังนี้ คือ.....
.....
4. แนวทางในการแก้ปัญหาประชากรของไทยที่สำคัญ ๆ พอสรุปได้ดังนี้ คือ.....
.....
5. นักเรียนมีวิธีการที่จะพัฒนาคุณภาพประชากรได้อย่างไรบ้าง.....
.....
.....

- ทำเป็นกลุ่ม ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้
- เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ดูแนวคำตอบจากหน้า 217-221

ตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 10

แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในตารางด้านซ้ายมือ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตาราง
ด้านขวามือ ตามความเป็นจริง

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่มที่.....

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
1. ข้าพเจ้าไม่สบายใจ ถ้าไม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับคนอื่น			
2. เมื่อเพื่อนมาขอร้องให้นักเรียนช่วยเหลืออะไร ถ้านักเรียน ไม่สามารถทำได้ นักเรียนควรปฏิเสธ			
3. เมื่อมีการโต้แย้งในที่ประชุม ข้าพเจ้าสามารถพูดแสดง เหตุผลได้เป็นอย่างดี			
4. เพื่อรักษาสัมพันธไมตรีและมารยาทอันดีงามเราไม่ควร วิพากษ์วิจารณ์ หรือโต้แย้งผู้อื่นในที่ประชุม ไม่ว่าจะ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม			
5. ในความคิดเห็นของข้าพเจ้า ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพ เท่าเทียมกันทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดก็ตาม			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
6. เมื่อมีผู้แสดงความคิดเห็นที่ขัดกับความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ค่านิยม หรืออุดมคติ ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้า จะอดทนรับฟังความคิดเห็นนั้น ๆ ได้จนจบ ก่อนที่จะขัดขวาง หรือโต้แย้งหรือลงมือไปเสียดื้อ ๆ 7. คนที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้อื่นเป็นคนไม่น่าคบ 8. ถึงแม้ข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับมติของที่ประชุม ข้าพเจ้า ก็พร้อมที่จะปฏิบัติตาม 9. เมื่อข้าพเจ้ารับผิดชอบในการแก้ปัญหาของกลุ่ม ข้าพเจ้า มักจะให้มีการเปิดการอภิปรายผลดีผลเสียของวิธีแก้ปัญหา ต่าง ๆ มีการโต้แย้งเพื่อหาเหตุผลที่ดีกว่า โดยยึดหลักของการประนีประนอม เมื่อตกลงกันไม่ได้ ก็ให้มีการลงมติ เพื่อตัดสินใจรับข้อยุติตามเสียงข้างมาก และเมื่อปฏิบัติตาม ข้อยุติของเสียงข้างมาก ก็ไม่ละเลยเหตุผลเสียงข้างน้อย เลยทีเดียว 10. เมื่อเสียงส่วนน้อยแพ้มติในที่ประชุมแล้วก็ไม่ควรมีสิทธิ ในการวิพากษ์วิจารณ์เสียงส่วนใหญ่ 11. เมื่อความคิดเห็นของข้าพเจ้ามีประโยชน์ต่อส่วนรวม ข้าพเจ้าจะลุกขึ้นแสดงความคิดเห็นอันนั้นทุกครั้งโดยไม่ เคยหันต่อสิ่งใดทั้งสิ้น			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
12. ข้าพเจ้าเกรงว่าจะต้องรับภาระเพิ่มขึ้นจึงหลีกเลี่ยงการ เสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ยุ่งยากแก่ส่วนรวม ถึงแม้ว่าจะเป็น วิธีที่ให้ผลดีก็ตาม			
13. ข้าพเจ้าจะไม่เสนอความคิดเห็นต่อไป ถ้าคนอื่น ๆ ในกลุ่มไม่เห็นด้วย			
14. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่มีความหมาย หากรู้ว่าผู้ที่ เราต้องการเลือกแพ้คะแนน			
15. การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยนั้น พลเมืองต้อง ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่			
รวม			

อย่าลืม กลับไปทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนจากเอกสารหมายเลข 2

กระดาษคำตอบ ทำเป็นรายบุคคล

เอกสารหมายเลข 3

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่จำนวน.....ข้อ
เรื่อง.....
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

<u>ประเมินผลก่อนเรียน</u>		<u>ประเมินผลหลังเรียน</u>	
1	11	1	11
2	12	2	12
3	13	3	13
4	14	4	14
5	15	5	15
6	16	6	16
7	17	7	17
8	18	8	18
9	19	9	19
10	20	10	20

- เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนเสร็จแล้วให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

- หลังจากนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูกข้อละ 1 คะแนน
- เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

กระดาษคำตอบแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....เวลา..... นาที

ข้อ	เคยปฏิบัติสม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

เอกสารหมายเลข 5

ผลการอภิปรายตอนที่ 1 ชุดที่กลุ่มที่.....

เรื่อง.....

รายชื่อสมาชิก

1.

4.

2.

5.

3.

6.

เมื่อบันทึกผลการอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระ
จากเอกสารหมายเลข 6

เอกสารหมายเลข 8

กระดาษคำตอบแบบเสริมสร้างประสบการณ์

ชุดที่.... เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่มที่.... 1.

4.

2.

5.

3.

6.

เสร็จแล้วให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม ในเอกสารหมายเลข 9

เอกสารหมายเลข 9

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
3. สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการทำงานครั้งนี้
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
4. สมาชิกในกลุ่มมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
5. สมาชิกในกลุ่มสามารถทำงานกลุ่มเสร็จทันเวลาหรือไม่
☐ ทันเวลา ☐ ก่อนเวลา ☐ ไม่ทันเวลา
6. การทำงานกลุ่มครั้งนี้มีปัญหาหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี
ถ้ามี ปัญหาคือ.....
.....
นักเรียนคิดว่ามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร.....
.....
7. ท่านพอใจในการทำงานกลุ่มครั้งนี้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
8. ในการทำงานครั้งต่อไปควรทำงานเป็นกลุ่มอีก
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

9. การทำงานกลุ่มในครั้งนี้ พฤติกรรมการทำงานโดยสรุปเป็นอย่างไร

☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ ปานกลาง ☐ ต้องปรับปรุง

.....ผู้ประเมิน

เมื่อนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนประเมินพฤติกรรม
ประชาธิปไตยของตนเอง จากเอกสารหมายเลข 10 ในตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 11

เฉลยคำตอบข้อฝึกจากสถานการณ์

ชุดที่ 1 เรื่อง ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต

- | | |
|-------|-------|
| 1) ก | 11) ก |
| 2) ข | 12) จ |
| 3) ก | 13) ง |
| 4) ง | 14) ข |
| 5) ค | 15) ง |
| 6) จ | 16) ง |
| 7) จ | 17) ก |
| 8) ก | 18) ก |
| 9) ค | 19) จ |
| 10) จ | |

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่มสำหรับครู กลุ่มที่....

1. ประชานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม
4. สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
5. สมาชิกในกลุ่มรับฟังเพื่อนอธิบาย
6. สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น

รวม

ดี 3	พอใช้ 2	ปรับปรุง 1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1.

2.

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน.....

9. สรุป.....

.....

.....

.....

.....

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่ 5

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

นางอนงค์ สัมฤทธิยากรณ์

คำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

- ๐ ชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเป็นสื่อการเรียนรู้ การสอนวิชา ส 101 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย
- ๐ ในการศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ ขอให้นักเรียนพิจารณาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้จากเอกสารหมายเลข 1 ก่อน แล้วจึงลงมือปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ คือ
 1. ประเมินผลตนเองก่อนเรียน จากเอกสารหมายเลข 2 ด้วยการอ่านคำถามให้เข้าใจ แล้วเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 3 ที่จัดเตรียมไว้ให้ (โดยเขียนเพียง อักษร ก ข ค ง หรือ จ เท่านั้น)
 2. เริ่มศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 เนื้อหาสาระจากเอกสารหมายเลข 6 และทำกิจกรรมให้ครบถ้วน ขณะทำกิจกรรมให้นักเรียนปรึกษาหารือกับเพื่อนได้ แต่ระวังอย่าให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น
 3. ประเมินผลการทำงานของกลุ่มในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 9 และประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 10
 4. ประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งจากเอกสารหมายเลข 2 แล้วไปรับค่าเฉลี่ยเอกสารหมายเลข 11 จากครูเพื่อตรวจคำตอบ
 5. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง
 6. ส่งชุดฝึกคืนครู หลังจากร่วมอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว
- ๐ เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นนี้แล้ว คาดว่านักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย เป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารหมายเลข 1

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศไทยจากอดีตถึงปัจจุบันมักจะสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ในสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรไทยทั้งในทางบวกและทางลบ การปรับชีวิตและการทำมาหากินให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมักจะนำไปสู่ผลสำเร็จของการดำรงชีพในสังคมสมัยใหม่

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้จบแล้ว นักเรียนควรจะสามารถ
ดังนี้

1. วิเคราะห์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงลักษณะเศรษฐกิจของประเทศไทยได้
2. อธิบายถึงผลกระทบของระบบเศรษฐกิจแนวใหม่ต่ออาชีพและวิถีชีวิตของคนไทยได้
3. บอกแนวทางในการปรับตัวเข้ากับสภาพเศรษฐกิจแนวใหม่ได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีต
2. สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน
3. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย
4. แนวโน้มสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต
5. แนวทางการปรับตัวเพื่อพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่

แบบประเมินผลตนเอง

เอกสารหมายเลข 2

เวลา 8 นาที

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน โดยเลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบ เอกสารหมายเลข 3
2. อย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในตัวชุดฝึกโดยเด็ดขาด
3. ให้นักเรียนกลับมาทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งหลังจากทำกิจกรรมในตอนที่ 3 เสร็จเรียบร้อยแล้ว

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

- | | |
|--|--|
| 1. การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยมีการพัฒนาอย่างจริงจัง เมื่อเริ่มดำเนินการเรื่องใดเป็นสำคัญ | 3. การก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมของไทยขึ้นอยู่กับโครงการใดเป็นหลัก |
| ก. หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ใหม่ ๆ | ก. โครงการอีสานเขียว |
| ข. เมื่อมีการสร้างและการพัฒนาคมนาคม | ข. โครงการรถไฟฟ้ามหานคร |
| ค. เมื่อมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ | ค. โครงการอีสเทอร์น ซีบอร์ด |
| ง. เมื่อมีการส่งเสริมการส่งออกอย่างจริงจัง | ง. โครงการสื่อสารระบบดาวเทียม |
| จ. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย | จ. โครงการสำรวจน้ำมันปิโตรเลียม |
| | 4. ประเทศไทยควรพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไปในด้านใด เพราะอะไร |
| | ก. อุตสาหกรรม เพราะมีแร่ธาตุมาก |

2. ทำไมอาชีพเกษตรกรรมจึงมีความสำคัญ
ที่สุดในประเทศ

- ก. เพราะเป็นอาชีพที่ทำกันมานาน
- ข. เพราะเป็นอาชีพที่ได้ผลตอบแทนสูง
- ค. เพราะเป็นอาชีพของคนไทยส่วนใหญ่
- ง. เพราะเป็นอาชีพที่คนไทยมีความถนัด
- จ. เพราะเป็นอาชีพสุจริตและเหมาะสมกับ
นิสัยของคนไทย

5. อุตสาหกรรมการเกษตร หมายถึง
อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าลักษณะใด

- ก. เพื่อผลิตสินค้าอาหาร
- ข. เพื่อผลิตสินค้าเกษตร
- ค. เพื่อผลิตเครื่องใช้การเกษตร
- ง. เพื่อผลิตสินค้าจากทรัพยากรธรรมชาติ
- จ. เพื่อผลิตสินค้าโดยวัตถุดิบจากสินค้า
เกษตร

6. อุตสาหกรรมที่ไทยผลิตเพื่อการส่งออกเป็น
เป้าหมายสำคัญ ได้แก่อุตสาหกรรมชนิดใด

- ก. เครื่องหนัง แฉงวงจรไฟฟ้า อัญมณี
- ข. กระดาษ ปุยเคมี เสื้อผ้าสำเร็จรูป
- ค. น้ำตาลทราย ยางรถ เสื้อผ้าสำเร็จรูป
- ง. กระดาษ สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์พลาสติก
- จ. ประกอบรถยนต์ เครื่องหนัง
และแฉงวงจรไฟฟ้า

ข. อุตสาหกรรม เพราะมีแรงงานมาก

ค. เกษตรกรรม เพราะมีภูมิประเทศ
และภูมิอากาศเหมาะสม

ง. เกษตรกรรม เพราะคนไทยมีความ
ชำนาญในการทำการเกษตรในทุกด้าน

จ. อุตสาหกรรมการเกษตร เพราะเป็น
การเพิ่มมูลค่าของวัตถุดิบทางการเกษตร
ที่มีอยู่

8. สาเหตุสำคัญที่สุดที่ไทยพัฒนาอุตสาหกรรม
โดยเชิญชวนชาวต่างประเทศมาลงทุนในไทย
คือเรื่องใด

- ก. ขาดวัตถุดิบ
- ข. ขาดตลาดส่งออก
- ค. ขาดการจัดการที่ดี
- ง. ขาดกำลังแรงงานที่ชำนาญ
- จ. ขาดแคลนเงินทุนและเทคโนโลยี

9. ข้อใดไม่ใช่ผลจากการเปลี่ยนแปลงทาง
เศรษฐกิจของประเทศไทย

- ก. ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้มากขึ้น
- ข. ขาดแคลนแรงงานและสาธารณูปโภค
- ค. ประชาชนในชนบทอพยพเข้ามาหางานทำ
ในกรุงเทพมหานคร
- ง. ประชาชนบุกรุกป่าสงวนเพื่อทำการ
เพาะปลูก
- จ. ราคาที่ดินในชนบทถูกลง

- | | |
|--|--|
| <p>7. ปัญหาใดที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ</p> <p>ก. การว่างงาน</p> <p>ข. อาชญากรรม</p> <p>ค. สุขภาพอนามัย</p> <p>ง. ยาเสพติดให้โทษ</p> <p>จ. การอพยพเข้าสู่เมืองใหญ่</p> | <p>10. สถานการศึกษาไทยไม่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจในเรื่องใด</p> <p>ก. ระดับการศึกษาภาคบังคับต่ำ</p> <p>ข. ศึกษาทางการค้าน้อย</p> <p>ค. ศึกษาสาขาสังคมศาสตร์น้อย</p> <p>ง. ศึกษาสาขาการเงินการธนาคารน้อย</p> <p>จ. ศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีน้อย</p> |
| <p>11. ผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยที่ผ่านมา แหล่งที่มีการพัฒนามากกว่าเป็นบริเวณใด</p> <p>ก. ใกล้แหล่งน้ำ</p> <p>ข. ใกล้แหล่งพลังงาน</p> <p>ค. ใกล้ศูนย์กลางคมนาคม</p> <p>ง. ใกล้กับตลาดสินค้าวัตถุดิบ</p> <p>จ. ในตัวเมืองหรือใกล้เขตเมือง</p> | <p>12. ผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยที่ผ่านมา มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะใด</p> <p>ก. มีการสำรวจตรวจหามากขึ้น</p> <p>ข. นำมาใช้ใหม่ได้มากขึ้น</p> <p>ค. มีการผลิตให้เพิ่มพูนมากขึ้น</p> <p>ง. ปริมาณร่อยหรอลงจากเดิมมาก</p> <p>จ. นำมาใช้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยขึ้น</p> |

- ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้
- เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูก ข้อละ 1 คะแนน
- เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารหมายเลข 4

ตอนที่ 1

เวลา 15 นาที

น้อยมีสิทธิหรือไม่

น้อยเป็นนักเรียนชั้น ม.1 วันหนึ่งน้อยเดินเล่นอยู่ในบริเวณสนามหน้าโรงเรียนคนเดียว น้อยเห็นปากกาถือติดด้ามหนึ่งตกอยู่ เจ้าของคงทำหล่นไว้น้อย รีบหยิบปากกาเก็บไว้ในกระเป๋ากางเกง น้อยอยากได้ปากกาถือติดแบบนี้มานานแล้ว เพราะเห็นพี่นักเรียนในชั้น ม.ปลายเขาใช้กัน พวกพี่ ๆ เขาคุยกันว่า "เขียนหนังสือได้สวย และใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง" แต่คุณแม่เคยบอกว่ น้อยยังเด็กเกินไปที่จะใช้ปากกาดี ๆ อย่างนี้ น้อยตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเก็บปากกาไว้ใช้เอง เพราะเจ้าของคงจำไม่ได้ ใคร ๆ ก็มีเงินซื้อ หรือนำไปให้ฝ่ายปกครองประกาศหาเจ้าของดี ซึ่งถ้าทำเช่นนั้นน้อยก็อดได้ใช้ปากกาดี ๆ เช่นนี้แน่ ๆ

สิ่งที่ควรอภิปราย

1. เพราะเหตุใดทุกคนจึงรู้สึกหวงแหนสิ่งของของตน หรือสิ่งที่ตนมี
2. ถ้านักเรียนเป็นน้อย นักเรียนคิดว่าตนเองมีสิทธิที่จะเก็บปากกาด้ามนั้นไว้ใช้เองหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. ผลจากข้อ 2 นักเรียนจะปฏิบัติเช่นไร (นำปากกาไปให้ฝ่ายปกครองประกาศหาเจ้าของ หรือเก็บปากกานั้นไว้ใช้เอง)
4. ผลกระทบจากการปฏิบัติตามข้อ 3 จะเป็นเช่นไร

เมื่ออภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้บันทึกผลการอภิปรายของกลุ่มลงในเอกสารหมายเลข 5 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 2

เอกสารหมายเลข 6

เวลา 15 นาที

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีต

สภาพเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อยังชีพภายในครอบครัวและท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาสภาพเศรษฐกิจได้เปลี่ยนไป คือมีการผลิตเพื่อการค้าส่งไปขายทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะประเทศทางตะวันตก ต่อมาหลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงมีการวางแผนทางหรือเป้าหมายทางเศรษฐกิจขึ้น โดยนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาใช้ เพราะแต่เดิมนั้นสภาพทางเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างเสรี ไม่มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางไว้ล่วงหน้า จึงทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเกิดความไม่แน่นอนขึ้น เป็นผลให้ประเทศพัฒนาไปอย่างเชื่องช้า

สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน

ในปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งเป็นยุคหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยทั้งภาครัฐบาลและเอกชนมุ่งเน้นพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมและการบริการแทนการพัฒนาในภาคเกษตรกรรม มีการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกมากขึ้น จะเห็นได้จากสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารกระป๋อง ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องหนัง แผงวงจรไฟฟ้าและอัญมณี เป็นต้น ซึ่งทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก แต่เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ประกอบกับอุดมไปด้วยทรัพยากรการเกษตรจึงมีการนำเอาวัตถุดิบและผลผลิตที่ได้

จากการเกษตรมาแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรม ตลอดจนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อแข่งขันกับนานาประเทศ นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้ประเทศสูงมากอีกประเภทหนึ่ง คือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ จึงทำให้อุตสาหกรรมในปัจจุบันพัฒนาเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย ลักษณะทางเศรษฐกิจไทยปัจจุบันมีการผลิตทางอุตสาหกรรมมากขึ้น การส่งออกมูลค่าสูงขึ้น และการนำเข้ามีมาก แต่การขาดดุลเริ่มลดลง ผลักดันให้พัฒนาไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมในอนาคตอันใกล้ เกิดผลกระทบที่สำคัญได้แก่

(1) ทรัพยากรมนุษย์ไม่สอดคล้องกับความต้องการของระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ขาดแคลนบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการบริหารการบริการ

(2) การกระจายรายได้ยังไม่ทั่วถึงเป็นธรรมเพียงพอ เพราะมีการพัฒนามากในเขตเมืองและรอบเขตเมือง แต่ชนบทยังยากจน ซึ่งในปี 2531 มีประชากรกลุ่มยากจนถึงร้อยละ 25

(3) เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นสังคมเมืองมากขึ้น เกิดค่านิยมและวิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป เช่น ค่านิยมบูชาวัตถุ ทรัพย์สินเงินทอง การดำเนินชีวิตที่ฉับไว นิยมความสำเร็จและความสามารถ ก่อปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น รถติด สิ่งเสพติด ชุมชนแออัด อาชญากรรม เป็นต้น

(4) มีการย้ายถิ่นเข้าสู่เขตเมืองมาก เพราะแสวงหาอาชีพและบริการที่ดีกว่า

(5) เกิดภาวะทรัพยากรร่อยหรอ สิ่งแวดล้อมทรุดโทรม เกิดภาวะมลพิษทั้งทางอากาศ-ดิน น้ำ ป่าไม้ถูกทำลาย

(6) การขาดแคลนด้านพลังงานและสาธารณูปโภค เพราะการขยายตัวของเขตเมือง การผลิต การคมนาคมขนส่ง

(7) ที่ดินราคาสูงขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เพราะการขยายตัวของอุตสาหกรรม มีการผลิตทางการเกษตรแบบใหม่ ๆ เช่น การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การเกิดนิคมอุตสาหกรรมที่เคยเป็นทำเลการเกษตร เป็นต้น

แนวโน้มสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต

แนวโน้มสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรม ตามนโยบายก้าวสู่ความเป็นนิคมส์ในปัจจุบันนี้ ประเทศไทย กำลังพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม จากทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล ซึ่งในอนาคตจะมีสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกมากขึ้น ส่วนในด้านเกษตรกรรมจะเป็นพื้นฐานของอุตสาหกรรม โดยอุตสาหกรรมที่แปรรูปจากวัตถุดิบทางการเกษตร ยังคงเป็นสินค้าที่ทำการรายได้หลักให้กับประเทศ และจะมีสินค้าส่งออกจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

โครงการสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจไทยเพื่อนำไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมได้แก่

1. โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก มีศูนย์กลางอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี และระยอง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็นหลัก ซึ่งในโครงการนี้ นอกจากการสร้างท่าเรือน้ำลึกหลายแห่ง แล้วยังมีการตั้งนิคมอุตสาหกรรมอีกด้วย เช่น นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ เป็นต้น
2. โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ จุดเริ่มของโครงการนี้ คือ การสร้าง "สะพานเศรษฐกิจ" เชื่อมระหว่างพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกกับด้านตะวันตก โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดกระบี่ จุดมุ่งหมายของโครงการนี้ ก็เพื่อช่วยให้การขนส่งสินค้าเชื่อมระหว่างชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย และชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของทะเลอันดามัน เป็นไปได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

แนวทางการปรับตัวเพื่อพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ จำเป็นต้องดำเนินการในเรื่องสำคัญ ได้แก่

- (1) ปรับระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเสรีมากขึ้น เพื่อการแข่งขัน พัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพแข่งขันกับต่างประเทศได้

(2) พัฒนาการผลิตทางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การบริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อบริโภคภายในประเทศ และการแข่งขันในตลาดโลก

(3) การพัฒนาระบบการศึกษาให้ผลิตบุคลากรสอดคล้องกับแนวโน้มในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

(4) การปรับปรุงและขยายบริการพื้นฐาน อันได้แก่ การสื่อสาร ไฟฟ้า ประปา ถนน การขนส่งทั้งทางบก น้ำ อากาศ ทั้งภายในและต่างประเทศ

(5) กระจายรายได้และแก้ปัญหาความยากจนในชนบทและในเมือง

เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ช่วยกันทำแบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์จากเอกสารหมายเลข 7 ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 3

เอกสารหมายเลข 7

เวลา 15 นาที

แบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์ ชุดที่ 5

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

1. สภาพเศรษฐกิจของไทยในอดีตมีลักษณะเป็นอย่างไร.....
.....
2. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรไทยเริ่มต้นและชัดเจนขึ้นเมื่อใด.....
.....
3. สภาพเศรษฐกิจของไทยปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ารัฐบาลมุ่งเน้นพัฒนาด้านใดเป็นสำคัญ.....
.....
4. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทยพอสรุปได้ ดังนี้ คือ.....
.....
5. แนวทางในการปรับตัวเพื่อพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่มีดังนี้ คือ.....
.....
.....

- ทำเป็นกลุ่ม ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้
- เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ดูแนวคำตอบจากหน้า 241-244

ตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 10

แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในตารางด้านซ้ายมือ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ตารางด้านขวามือ ตามความเป็นจริง

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่มที่.....

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
1. ข้าพเจ้ามีสิทธิเป็นเจ้าของในสิ่งที่ข้าพเจ้าเก็บได้			
2. ข้าพเจ้าไม่เคยทำสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด เพื่อรับ ผลประโยชน์จากการเข้าใจที่ผิดพลาดนั้น ๆ			
3. เมื่อเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ข้าพเจ้ายอมให้ผู้อื่น มีโอกาสที่จะได้ประโยชน์นั้น ๆ เท่าเทียมกับข้าพเจ้า			
4. เมื่อข้าพเจ้าตั้งใจจะทำสิ่งใด มีความคิดอย่างไร หรือ เชื่อในสิ่งใด ข้าพเจ้าก็ทำในสิ่งนั้น มีความคิดอย่างนั้น หรือเชื่อมั่นในสิ่งนั้น โดยไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ ถ้าไม่มี เหตุผลที่ดีกว่าจริง			
5. ในการทำงานกับเพื่อน ๆ เมื่อมีงานอื่นที่น่าสนใจกว่า ข้าพเจ้าอาจไปทำงานนั้นโดยคิดว่า "ขาดเราไปสักคน คงไม่เป็นไร"			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
6. ข้าพเจ้าได้ใช้สิทธิต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้ามีอยู่อย่างเต็มที่ (สิทธิดังกล่าว เช่น สิทธิของนักเรียนที่จะใช้บริการต่าง ๆ ของสถานศึกษาของตน สิทธิที่จะซักถาม แสดงความคิดเห็น วิจารณ์วิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์ สิทธิที่เป็นสมาชิกหรือตัวแทนในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น) 7. ข้าพเจ้าขออนุญาตทุกครั้งก่อนที่จะขยืมยืมของผู้อื่นไปใช้ 8. เมื่อข้าพเจ้าขยืมสิ่งของหรือหนังสือเพื่อนมา ข้าพเจ้าส่งคืนตามกำหนดเวลาที่นัดไว้ 9. เมื่อจะทำอะไร ข้าพเจ้าจะคิดอย่างดีที่สุด ก่อนที่จะทำ 10. เมื่อมีผู้วิจารณ์วิจารณ์เกี่ยวกับความประพฤติปฏิบัติ หรือผลงานของข้าพเจ้าหรือวิจารณ์ตัวข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าไม่เคยโกรธ ข้าพเจ้ารับฟังคำวิจารณ์นั้น ๆ เสมอ และนำคำวิจารณ์นั้น ๆ มาพิจารณา ถ้าเห็นจริงก็พยายามปรับปรุงตัวเองหรือผลงานของตัวเองเสียใหม่ 11. เพื่อผลประโยชน์ของตน ไม่ต้องไปสนใจกับปัญหาของคนอื่น 12. เมื่อสิ่งของหาย เราจะแจ้งต่อฝ่ายปกครองของโรงเรียน เพื่อจัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง 13. เมื่อผู้อื่นกระทำให้ข้าพเจ้าเสียหาย เช่น ส่งรายงานให้ข้าพเจ้าไม่ทัน แต่ถ้ารู้ว่าเขาไม่ได้ตั้งใจ ข้าพเจ้าก็ยินดีให้อภัยแก่เขา			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
14. ข้าพเจ้าชอบขีดเขียนข้อความลงบนโต๊ะเรียน ผนังชั้นเรียน หรือในห้องน้ำ			
15. ข้าพเจ้าชอบฝากเพื่อนซื้อขนมในขณะที่คนอื่นเข้าแถวกัน			
รวม			

อย่าลืม กลับไปทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนจากเอกสารหมายเลข 2

กระดาษคำตอบ ทำเป็นรายบุคคล

เอกสารหมายเลข 3

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่จำนวน.....ข้อ
เรื่อง.....
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ประเมินผลก่อนเรียน		ประเมินผลหลังเรียน	
1	11	1	11
2	12	2	12
3	13	3	13
4	14	4	14
5	15	5	15
6	16	6	16
7	17	7	17
8	18	8	18
9	19	9	19
10	20	10	20

o เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนเสร็จแล้วให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

o หลังจากนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูกข้อละ 1 คะแนน

o เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

คะแนนหลังเรียน - คะแนนก่อนเรียน = คะแนนความก้าวหน้า

กระดาษคำตอบแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....เวลา..... นาที

ข้อ	เคยปฏิบัติสม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

เอกสารหมายเลข 5

ผลการอภิปรายตอนที่ 1 ชุดที่กลุ่มที่.....

1504.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิก

1.

4.

2.

5.

3.

6.

เมื่อบันทึกผลการอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระ
จากเอกสารหมายเลข 6

เอกสารหมายเลข 8

กระดาษคำตอบแบบเสริมสร้างประสบการณ์

ชุดที่.... เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่มที่.... 1. 4.

2. 5.

3. 6.

เสร็จแล้วให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม ในเอกสารหมายเลข 9

เอกสารหมายเลข 9

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
3. สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการทำงานครั้งนี้
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
4. สมาชิกในกลุ่มมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
5. สมาชิกในกลุ่มสามารถทำงานกลุ่มเสร็จทันเวลาหรือไม่
☐ ทันเวลา ☐ ก่อนเวลา ☐ ไม่ทันเวลา
6. การทำงานกลุ่มครั้งนี้มีปัญหาหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี
ถ้ามี ปัญหาคือ.....
.....
.....
นักเรียนคิดว่ามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร.....
.....
7. ท่านพอใจในการทำงานกลุ่มครั้งนี้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
8. ในการทำงานครั้งต่อไปควรทำงานเป็นกลุ่มอีก
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

9. การทำงานกลุ่มในครั้งนี พหุติกรรมการทำงานโดยสรุปเป็นอย่างไร

☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ ปานกลาง ☐ ต้องปรับปรุง

.....ผู้ประเมิน

เมื่อนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนประเมินพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยของตนเอง จากเอกสารหมายเลข 10 ในตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 11

เฉลยคำตอบชุดฝึกจากสถานการณ์

ชุดที่ 1 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

- 1) ค
- 2) ค
- 3) ค
- 4) จ
- 5) จ
- 6) ก
- 7) จ
- 8) จ
- 9) จ
- 10) จ
- 11) จ
- 12) จ

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่มสำหรับครู กลุ่มที่....

1. ประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม
4. สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
5. สมาชิกในกลุ่มรับฟังเพื่อนอธิบาย
6. สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น

รวม

ดี 3	พอใช้ 2	ปรับปรุง 1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1.

2.

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน.....

9. สรุป.....

.....

.....

.....

.....

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่ 6

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

นางอเนศ สัมฤทธิ์ยากรณ์

คำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

- ๐ ชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชา ส 101 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
- ๐ ในการศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ ขอให้นักเรียนพิจารณาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้จากเอกสารหมายเลข 1 ก่อน แล้วจึงลงมือปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ
 1. ประเมินผลตนเองก่อนเรียน จากเอกสารหมายเลข 2 ด้วยการอ่านคำถามให้เข้าใจ แล้วเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 3 ที่จัดเตรียมไว้ให้ (โดยเขียนเพียง อักษร ก ข ค ง หรือ จ เท่านั้น)
 2. เริ่มศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 เนื้อหาสาระจากเอกสารหมายเลข 6 และทำกิจกรรมให้ครบถ้วน ขณะทำกิจกรรมให้นักเรียนปรึกษาหารือกับเพื่อนได้ แต่ระวังอย่าให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น
 3. ประเมินผลการทำงานของกลุ่มในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 9 และประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 10
 4. ประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งจากเอกสารหมายเลข 2 แล้วไปรับคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครูเพื่อตรวจคำตอบ
 5. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง
 6. ส่งชุดฝึกคืนครู หลังจากร่วมอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว
- ๐ เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นนี้แล้ว คาดว่านักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย เป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารหมายเลข 1

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

สังคมไทยกำลังเข้าสู่ยุคหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม จากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม จากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมือง จากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยว เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางที่ดีและไม่ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้จบแล้ว นักเรียนควรจะสามารถ
ดังนี้

1. อธิบายสภาพและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ของสังคมไทยได้
2. สรุปสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
3. วิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
4. เสนอแนวทางการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
3. ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
4. แนวทางการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

แบบประเมินผลตนเอง

เอกสารหมายเลข 2

เวลา 8 นาที

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน โดยเลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด เพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบ เอกสารหมายเลข 3
2. อย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในตัวชุดฝึกโดยเด็ดขาด
3. ให้นักเรียนกลับมาทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งหลังจากทำกิจกรรม ในตอนที่ 3 เสร็จเรียบร้อยแล้ว

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

- | | |
|---|---|
| <p>1. มีผู้กล่าวว่าไม่อยากให้ประเทศไทยพัฒนาเป็นนิคส์ (NICS) เพราะกลัวความเจริญทางด้านวัตถุ ซึ่งจะทำให้สภาพสังคมเสื่อม เหตุการณ์ดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นหากได้พัฒนาสิ่งใดไปพร้อม ๆ กัน</p> <p>ก. สังคม</p> <p>ข. สุขภาพ</p> <p>ค. เศรษฐกิจ</p> <p>ง. การศึกษา</p> <p>จ. จิตใจของประชาชน</p> | <p>3. เพราะเหตุใดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเมืองจึงง่ายกว่าและเปลี่ยนแปลงมากกว่าสังคมชนบท</p> <p>ก. อาชีพมากขึ้นกว่า</p> <p>ข. ได้ข้อมูลข่าวสารมากกว่า</p> <p>ค. มีฐานะและเงินทุนมากกว่า</p> <p>ง. มีการแข่งขันกันและกันมากกว่า</p> <p>จ. มีการเร่ร่อนในการประกอบอาชีพมากกว่า</p> |
| <p>2. ชาวนชนบทมักมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มากกว่าชาวเมืองเพราะคนส่วนใหญ่มีลักษณะเช่นไร</p> <p>ก. มีอาชีพเหมือน ๆ กัน</p> <p>ข. ต้องพึ่งพาอาศัยกันมากกว่า</p> <p>ค. ต้องช่วยเหลือตัวเองมากกว่า</p> <p>ง. ไม่ต้องเร่ร่อนหาเงินทองสะสมมาก</p> <p>จ. มีการใช้กฎระเบียบเคร่งครัดน้อยกว่า</p> | <p>4. ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรมไทย มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างไร</p> <p>ก. รวบรวมมากขึ้น</p> <p>ข. ประณีตมากขึ้น</p> <p>ค. เป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น</p> <p>ง. เพื่อผลทางร่างกายมากขึ้น</p> <p>จ. เพื่อประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น</p> |

5. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านใดของไทย ที่เห็นชัดว่าวัฒนธรรมตะวันตกมีอิทธิพลต่อ วัฒนธรรมไทยมากขึ้น
- ภาษา
 - ศาสนา
 - วรรณคดี
 - การแต่งกาย
 - สถาปัตยกรรม
6. ในสังคมเมืองของไทยปัจจุบันมีปัญหาทาง วัฒนธรรมมากเพราะสาเหตุใดเป็นสำคัญ
- มีชุมชนแออัดมาก
 - มีสถานเริงรมย์มาก
 - เลี้ยงดูบุตรให้เสรีมากขึ้น
 - ความใกล้ชิดในครอบครัวน้อยลง
 - อิทธิพลการโฆษณาและวัฒนธรรม ตะวันตก
7. ถ้าคนไทยไม่สนใจวัฒนธรรมไทย สิ่งใด น่าจะเกิดขึ้น
- เกิดความแตกแยกภายในชาติ
 - ไทยจะขาดเอกลักษณ์ของตนเอง
 - การดำเนินชีวิตจะเป็นแบบตะวันตก
 - ชาติไทยจะสูญเสียความเป็นเอกราช
 - คนไทยจะขาดความรู้ลึกผูกพันต่อประเทศ
8. พฤติกรรมใดของคนในสังคมเมืองกำลัง จะหมดไป
- ความสามัคคี
 - การมีบุตรมาก
 - ความเอื้อเฟื้อ
 - ความสุภาพอ่อนโยน
 - การเคารพผู้อาวุโส
9. สาเหตุสำคัญของการเกิดปัญหาความวุ่นวาย ในสังคมปัจจุบันสืบเนื่องมาจากสาเหตุใด
- ค่าครองชีพสูง
 - ประชาชนเพิ่มมากขึ้น
 - บ้านเมืองเจริญอย่างรวดเร็ว
 - ชาวตะวันตกอพยพเข้ามาอยู่มาก
 - ประชาชนขาดคุณธรรมจริยธรรม
10. ลักษณะใดแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิต ของคนในสมัยปัจจุบันได้เด่นชัดที่สุด
- การประหยัดไม่ฟุ้งเฟ้อ
 - มีความสนใจในศาสนามากขึ้น
 - มีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
 - มีชีวิตที่เร่งรีบเนื่องจากการบีบคั้น ทางเศรษฐกิจ
 - มีความซื่อสัตย์สุจริตรักษาวินัยประโยชน์ ของส่วนรวม

- | | |
|---|--|
| <p>11. การที่ประชาชนคลายความเชื่อไสยศาสตร์ และสิ่งเหนือธรรมชาติลงมีผลดีในเรื่องใดมาก</p> <ul style="list-style-type: none"> ก. ไม่ทำบุญเกินกำลัง ข. ขยันหมั่นเพียรมากขึ้น ค. การพนันและเลื่องไสยคนน้อยลง ง. เชื่อและปฏิบัติตามหลักเหตุผลมากขึ้น จ. การศึกษาทางวิทยาศาสตร์พัฒนา | <p>12. การรับวัฒนธรรมในลักษณะการปรับดนตรีไทยให้เข้ากับดนตรีสากลนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด</p> <ul style="list-style-type: none"> ก. เห็นด้วย เพราะจะได้มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ข. เห็นด้วย เพราะจะได้มีวัฒนธรรมที่ทันสมัย ค. เห็นด้วย เพราะจะได้เลือกวัฒนธรรมที่เหมาะสมมาใช้ ง. ไม่เห็นด้วย เพราะทำให้วัฒนธรรมไทยถูกกลืนจากวัฒนธรรมอื่น จ. ไม่เห็นด้วย เพราะวัฒนธรรมมีเอกลักษณ์และแสดงถึงความเป็นไทย |
|---|--|

- ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้
- เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูก ข้อละ 1 คะแนน
- เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารหมายเลข 4

ตอนที่ 1

เวลา 15 นาที

คำสาบาน

สัญญาเข้าเรียนตอนบ่ายดั่งขึ้น นักเรียนทุกคนขึ้นชั้นเรียน ก่อนแยกไปนั่งโต๊ะ เบิ้ลเรียกจูงไปหาพร้อมกับบอกว่า มีความลับสุดยอดจะเล่าให้ฟัง แต่จะต้องสาบานก่อนว่า จะไม่บอกใคร ถ้าสาบานไม่ได้ก็จะไม่เล่า ด้วยความอยากรู้ จูงเลยขอมสาบานว่า "ถ้าบอกใครขอให้ฟ้าผ่าตาย (เป็น) เล่าให้จูงฟังว่า "แอนเก็บกระเป๋าสตางค์ของครูสมชายได้ในกระเป๋ามีบัตรประจำตัว และกุญแจรถอยู่ด้วย จนเดี๋ยวนี้ แอนก็ยังเก็บไว้ ยังไม่ได้เอาไปคืนให้ครูสมชายเลย" จูงถามว่า "แล้วนี่แอนจะเอาไปคืนครูสมชายก่อนกลับบ้านหรือเปล่า" เป็นบอกว่า "ไม่หรอก แอนเขาอยากดูตอนครูสมชายเที่ยวเดินหาและเขาอยากรู้ว่าครูสมชายจะจัดการอย่างไร เพราะฉะนั้น เลิกเรียนวันนี้ เราจะมาคอยแอบดูกันตรงมุมตึกนี้แหละ ยังไม่ต้องรีบกลับบ้าน คงขำคินะ ครูสมชายคงโมโหหนักเลย ฉันอยากให้โรงเรียนเลิกเร็ว ๆ จัง" ก่อนแยกไปนั่งโต๊ะเบิ้ลยังไม่วายหันมาคาดคั้นจูงว่า "อย่าลืมนะว่าเธอให้สัญญาและสาบานไว้แล้ว"

โรงเรียนเลิกแล้ว จูงเดินไปที่มุมตึกตามนัดด้วยความไม่สบายใจ เธอพยายามคิดไปในทางที่ดีว่า แอนอาจกลับใจ เลิกคิดลนุกที่จะทำให้ผู้ใหญ่เดือดร้อน แล้วเธอกระเป๋าสตางค์พร้อมกุญแจรถไปคืนให้ครูสมชายก่อนโรงเรียนเลิก แต่เมื่อเธอเห็นเบิ้ลกับแอนแล้ว จูงบอกตนเองได้ว่า แอนยังไม่ได้เอาของไปคืนให้ครูสมชายแน่ ๆ จูงไม่สบายใจเลย

อีกสองสามนาทีต่อมา ครูสมชายก็เดินออกมาจากตัวตึก จูงเห็นท่านเดินก้ม ๆ เงย ๆ มองหาของตามกอหญ้าแถว ๆ นั้น ครูสมชายเกาะคิระะแล้วก้มลงมองใต้ท้องรถ เป็ลกับแอนหัวเราะกันท้องคตท้องแข็ง แต่จูงยืนเงยบกริบ จูงขำไม่ออกจนนิดเดียว จูงคิดว่า เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องตลก ไม่ใช่เรื่องที่เพื่อน ๆ ควรประพจน์ต่อคุณครูหรือต่อผู้ใด ครูสมชายมีภารกิจที่จะต้องไปรับลูกที่โรงเรียนอนุบาล และจะต้องกลับบ้านซึ่งอยู่ไกลออกไป ครูสมชาย จะทำอะไร และอะไรจะเกิดขึ้นบ้างถ้าแอนไม่คืนของให้ท่าน แต่จูงได้ให้สัญญาและสาบาน แก่เป็ลไว้แล้วว่าจะไม่บอกใคร

สิ่งที่ควรอภิปราย

1. นักเรียนเคยเห็นเพื่อนบางคนล้อเล่นผู้ใหญ่หรือเพื่อน ๆ ด้วยกันทำนองนี้บ้างหรือไม่
2. สมควรหรือไม่ที่เราจะล้อเล่นผู้อื่นเพื่อให้เกิดความสนุกสนานแก่ตัวเราเอง แต่ทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน
3. คำสาบานดักดีลลึทึ่เพียงใด ถ้าจูงเปิดเผยความจริง พี่จะผ่าจูงหรือไม่
4. ถ้าแอนไม่คืนลูกกุญแจและบัตรประจำตัวให้ครูสมชาย อะไรอาจจะเกิดขึ้นบ้าง

เมื่ออภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้บันทึกผลการอภิปรายของกลุ่มลงในเอกสารหมายเลข 5 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 2

เอกสารหมายเลข 6

เวลา 15 นาที

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การที่ระบบสังคม กระบวนการแบบอย่าง หรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครอง ได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้ อาจจะเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยการวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือโทษก็ได้ทั้งสิ้น

ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย เปลี่ยนแปลงไปมากเนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นก่อให้เกิดความแออัด การแข่งขัน ประกอบกับการรับวัฒนธรรมของชาติตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีหรือด้านวัฒนธรรม ทำให้ลักษณะของสังคมไทย เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

1. การเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพ

ลักษณะอาชีพของคนไทย ในอดีตประกอบอาชีพการเกษตร แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมกันมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มของจำนวนประชากร ทำให้ต้องผลิตสินค้ามากขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคของประชาชน จึงเป็นการผลิตในรูปแบบอุตสาหกรรมเพราะได้จำนวนที่มาก เดิมคนไทยนิยมปลูกข้าว แต่ปัจจุบันหันมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยอพยพเข้ามาในเมือง จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น ปัญหาการติดในเมืองหลวง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาชุมชนแออัด ฯลฯ

2. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี

มีการนำเทคนิคทันสมัยเข้ามาช่วยในการผลิต ทั้งในด้านอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพและมีปริมาณมากพอที่จะเป็นสินค้าส่งออกขายยังต่างประเทศ ขณะเดียวกันเทคโนโลยีบางอย่างก็เริ่มสูญหาย เช่น เทคโนโลยีการทอผ้า การทำหัตถกรรมในครัวเรือนต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดาย เพราะเทคโนโลยีเหล่านี้ ได้มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน แต่ปัจจุบันกำลังเสื่อมสูญ ฉะนั้นจึงควรเร่งรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์เทคโนโลยีชาวบ้านไทยเอาไว้เพราะได้สะท้อนให้เห็น ภูมิปัญญาของคนไทยในการดำรงชีวิตด้วย

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม

3.1 วัฒนธรรมความเป็นอยู่ในสังคมไทยเดิมจะมีการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน แต่เมื่อรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาลักษณะอุปนิสัยของคนไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เพราะมีการแข่งขันกันเพื่อให้มีชีวิตดำรงอยู่ได้ ความโอบอ้อมอารีที่มีในนิสัยของคนไทยก็หมดไป

3.2 วัฒนธรรมทางด้านศาสนาประเพณี

ความเคร่งครัดเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากไม่มีเวลาเข้าวัดฟังธรรม คนที่เข้าวัดมักจะเป็นคนชรา หนุ่มสาวซึ่งจะต้องอยู่เป็นกำลังสำคัญของชาติไม่ได้รับการขัดเกลาทางจิตใจ อันจะเป็นบ่อเกิดของความเลื่อมใสในสังคมไทย

ความเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีเปลี่ยนแปลงไป การประกอบพิธีทำกันแบบง่าย ๆ ไม่เคร่งครัดอย่างเก่า หรือบางครั้งก็ละเลยไป เช่น ผู้ชายไทยบางคนก็ไม่บวชเรียนก่อนแต่งงาน หรือพิธีบางอย่าง ก็ลดขั้นตอนลงไปเพื่อประหยัดเวลา

มารยาทสังคม คนไทยสมัยก่อนมักมีกริยามารยาทนอบน้อม เช่น เด็ก ๆ เวลาเดินผ่านผู้ใหญ่ต้องก้มหลัง หรือหญิงสาวทุกคนต้องรักษาวนลงตัว เป็นต้น แต่สังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปมากจนทำให้จรรยาบรรณของคนในสังคมเปลี่ยนไป

สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ที่สำคัญได้แก่

- (1) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่ดำเนินตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาถึง 30 ปี
- (2) ความเจริญทางวิชาการและเทคโนโลยี ทำให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่สะดวกขึ้น ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพขึ้น
- (3) การรับวัฒนธรรมจากตะวันตกและส่วนอื่น เกิดจากการติดต่อสื่อสาร การส่งคนไปศึกษาต่างประเทศ การค้าขาย ท่องเที่ยว และสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ
- (4) การขยายตัวมากของสังคมเมือง ทำให้มีคนหนาแน่นขึ้น สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป เช่น การดำเนินชีวิต อาชีพ เป็นต้น
- (5) การพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย ทำให้สภาพการทำงาน การดำเนินชีวิต สิ่งอำนวยความสะดวก บริการพื้นฐานเปลี่ยนแปลงไป
- (6) การเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องเพิ่มปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น การศึกษา การผลิตอาหาร อาชีพ ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

- (1) ที่อยู่อาศัยขาดแคลน โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่มีการย้ายถิ่นเข้ามา มาก มีการสร้างอาคารสูง ๆ มากขึ้น
- (2) การประกอบอาชีพต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น เพราะการผลิตทั้งการเกษตร อุตสาหกรรมและการบริการต้องใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น
- (3) การดำเนินชีวิตประจำวัน มีการแข่งขันสูง ข้อมูลข่าวสาร ความฉับไวเป็นสิ่งจำเป็น ต้องใช้เวลาอย่างมีคุณค่า
- (4) ความสัมพันธ์ในครอบครัว มีความใกล้ชิดน้อยลงเพราะภารกิจที่รัดตัว แต่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น
- (5) ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยมเปลี่ยนแปลงไปทางสังคมเมืองมากขึ้น เช่น การยึดถือในวัตถุมากขึ้น ยึดหลักเหตุผล ประสิทธิภาพ ช่วยตัวเองมากขึ้น

การปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมย่อมมีผลกระทบต่อกลุ่มสังคมเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามเมื่อทุกสังคมเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญเพื่อจะได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงนั้น จึงจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยจะแยกอธิบายถึงแนวทางการปรับตัวดังนี้

1. เลือกรับวัฒนธรรมที่ดี โดยเฉพาะวัฒนธรรมตะวันตกที่เหมาะสมกับสังคมไทยเท่านั้น
2. สร้างค่านิยมในการเลือกอาชีพที่สุจริต ส่งเสริมและยกย่องผู้ที่ประกอบอาชีพสุจริต ปลูกฝังคุณค่าของคนแต่ละอาชีพให้เห็นคุณค่าเท่าเทียมกัน เห็นความขยันขันแข็ง มานะอดทน ก่อให้เกิดความสำเริงในหน้าที่การงาน ส่งเสริมให้ประชาชนประกอบสัมมาชีพ ไม่สนับสนุนผู้ประกอบอาชีพทุจริต สร้างค่านิยมในการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่ตรีต่อผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ขณะเดียวกันต้องส่งเสริมการสร้างนิสัยที่ดีมีวินัยในการปฏิบัติหน้าที่การงาน
3. การรู้จักใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในปัจจุบันเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นเราต้องรู้จักแสวงหาทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยการเรียนรู้ถึงระบบการทำงานของเทคโนโลยีนั้นทั้งผลดีและผลเสีย ตลอดจนการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เมื่อศึกษาดีแล้วควรนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพราะเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะทำให้การดำรงชีวิตสะดวกสบายเพิ่มขึ้น ที่สำคัญเราเองเรียนรู้ถึงวิธีการผลิตเทคโนโลยีนั้น ๆ ด้วยเพื่อที่จะนำเอาวิธีการผลิตมาประยุกต์ใช้ หรือผลิตในประเทศของตน แทนการนำเข้าจากต่างประเทศ เป็นการลดรายจ่ายของประเทศได้อีกวิธีหนึ่ง
4. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แม้ว่าสังคมอุตสาหกรรมจะขยายมากยิ่งขึ้น สังคมเกษตรกรรมก็ได้เปลี่ยนแปลงไป แต่การช่วยเหลือซึ่งกันและกันควรดำรงไว้ในสังคม ซึ่งการช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั้นรวมถึงการเห็นความสำคัญของคนทุกอาชีพ ไม่ดูถูกอาชีพอื่นที่แตกต่างจากกลุ่มของตนเอง เพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นทำให้การดำรงชีวิตมี

ลักษณะเฉพาะตนเองเฉพาะกลุ่มมากขึ้น มีระบบแข่งขันการทำงานและการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม แม้สังคมไทยจะเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม ลักษณะเด่นของคนไทย ก็ยังมีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และลักษณะของคนไทยได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยังสืบทอดและยังไม่สูญหายไปจากสังคมไทย

เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ช่วยกันทำแบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์จากเอกสารหมายเลข 7 ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้

โปรดพลิก

ตอนที่ 3

เอกสารหมายเลข 7

เวลา 15 นาที

แบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์ ชุดที่ 6

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง.....
.....
2. สาเหตุที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยได้แก่.....
.....
3. สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ หลายด้านดังนี้ คือ.....
.....
4. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยมีดังนี้ คือ.....
.....
5. แนวทางในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีดังนี้ คือ.....
.....
.....

- ทำเป็นกลุ่ม ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้
- เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นำแนวคำตอบจากหน้า 265-269

ตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 10

แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในตารางด้านซ้ายมือ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตาราง
ด้านขวามือ ตามความเป็นจริง

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่มที่.....

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
	ลมาเสมอ	ไม่ลมาเสมอ	ปฏิบัติเลย
1. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม			
2. นักเรียนควรประพฤติตนสุภาพทั้งต่อหน้าและลับหลังอาจารย์			
3. ข้าพเจ้าจะเก็บขยะในบริเวณโรงเรียน เมื่อครูเห็นเท่านั้น			
4. ถ้าข้าพเจ้าเกลียดหน้าใคร ข้าพเจ้าจะหาทางกลั่นแกล้ง เขาโดยไม่ให้เขารู้ตัว			
5. ข้าพเจ้ายอมพูดเท็จ เพื่อให้เพื่อนพ้นโทษ			
6. ถ้าเก็บของตกได้ ข้าพเจ้ารีบมอบให้ครูเพื่อประกาศหา เจ้าของ			
7. เมื่อข้าพเจ้าทำสิ่งใดผิด ข้าพเจ้ามักจะตั้งใจว่า "ต่อไปจะ ไม่ทำผิดอีก"			
8. ข้าพเจ้ากับเพื่อน ๆ รู้สึกสนุกสนานที่ได้แอบเก็บผลไม้ ในสวนข้าง ๆ โรงเรียน			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
9. ข้าพเจ้าไม่ขัดใจเพื่อน เพื่อที่จะได้มีเพื่อนมาก ๆ 10. ข้าพเจ้าคิดว่า การกล้ายอมรับผิดเมื่อทำผิดเป็นคนสมบัติ ที่ดี 11. นักเรียนต้องกล้าตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล 12. การทำสิ่งที่ถูกต้อง ไม่เป็นสิ่งที่น่าอาย 13. นักเรียนมีสิทธิทำอะไรตามใจตนเองได้เสมอ ถ้าการ กระทำนั้นทำให้นักเรียนสบายใจ และไม่ก่อความเดือดร้อน แก่ผู้อื่น 14. ข้าพเจ้าจะเลือกทำในสิ่งที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน 15. ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับผลการกระทำ ที่ผิดพลาดนั้น			
รวม			

อย่าลืม กลับไปทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนจากเอกสารหมายเลข 2

กระดาษคำตอบ ทำเป็นรายบุคคล

เอกสารหมายเลข 3

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่จำนวน.....ข้อ
เรื่อง.....
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ประเมินผลก่อนเรียน		ประเมินผลหลังเรียน	
1	11	1	11
2	12	2	12
3	13	3	13
4	14	4	14
5	15	5	15
6	16	6	16
7	17	7	17
8	18	8	18
9	19	9	19
10	20	10	20

๐ เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนเสร็จแล้วให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

๐ หลังจากนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูกข้อละ 1 คะแนน

๐ เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

$$\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน} = \text{คะแนนความก้าวหน้า}$$

กระดาษคำตอบแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....เวลา..... นาที

ข้อ	เคยปฏิบัติสม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

เอกสารหมายเลข 5

ผลการอภิปรายตอนที่ 1 ชุดที่กลุ่มที่.....

เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิก

1.

4.

2.

5.

3.

6.

เมื่อบันทึกผลการอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระ
จากเอกสารหมายเลข 6

เอกสารหมายเลข 8

กระดาษคำตอบแบบเสริมสร้างประสบการณ์

ชุดที่.... เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่มที่.... 1. 4.

2. 5.

3. 6.

เสร็จแล้วให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม ในเอกสารหมายเลข 9

เอกสารหมายเลข 9

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
3. สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการทำงานครั้งนี้
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
4. สมาชิกในกลุ่มมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
5. สมาชิกในกลุ่มสามารถทำงานกลุ่มเสร็จทันเวลาหรือไม่
☐ ทันเวลา ☐ ก่อนเวลา ☐ ไม่ทันเวลา
6. การทำงานกลุ่มครั้งนี้มีปัญหาหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี
ถ้ามี ปัญหาคือ.....
.....
นักเรียนคิดว่ามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร.....
.....
7. ท่านพอใจในการทำงานกลุ่มครั้งนี้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
8. ในการทำงานครั้งต่อไปควรทำงานเป็นกลุ่มอีก
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

9. การทำงานกลุ่มในครั้งนี พหุติกรรมการทำงานโดยสรุปเป็นอย่างไร

☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ ปานกลาง ☐ ต้องปรับปรุง

.....ผู้ประเมิน

เมื่อนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนประเมินพฤติกรรม
ประชาธิปไตยของตนเอง จากเอกสารหมายเลข 10 ในตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 11

เฉลยคำตอบชุดฝึกจากสถานการณ์

ชุดที่ 1 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

- 1) ง
- 2) ข
- 3) ข
- 4) ก
- 5) ง
- 6) ง
- 7) ข
- 8) ค
- 9) ข
- 10) ง
- 11) ง
- 12) ค

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่มสำหรับครู กลุ่มที่....

ดี 3	พอใช้ 2	ปรับปรุง 1

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

3. มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม

4. สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

5. สมาชิกในกลุ่มรับฟังเพื่อนอธิบาย

6. สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น

รวม

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1.

2.

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน.....

9. สรุป.....

.....

.....

.....

.....

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่ 7

การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

นางอเนงค์ สัมฤทธิ์ชัยากรณ์

คำแนะนำในการใช้ชุดฝึกจากสถานการณ์

- o ชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชา ส 101 เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม
- o ในการศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ ขอให้นักเรียนพิจารณาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้จากเอกสารหมายเลข 1 ก่อน แล้วจึงลงมือปฏิบัติกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ คือ
 1. ประเมินผลตนเองก่อนเรียน จากเอกสารหมายเลข 2 ด้วยการอ่านคำถามให้เข้าใจ แล้วเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 3 ที่จัดเตรียมไว้ให้ (โดยเขียนเพียง อักษร ก ข ค ง หรือ จ เท่านั้น)
 2. เริ่มศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 เนื้อหาสาระจากเอกสารหมายเลข 6 และทำกิจกรรมให้ครบถ้วน ขณะทำกิจกรรมให้นักเรียนปรึกษาหารือกับเพื่อนได้ แต่ระวังอย่าให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น
 3. ประเมินผลการทำงานของกลุ่มในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 9 และประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองในแบบประเมินเอกสารหมายเลข 10
 4. ประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งจากเอกสารหมายเลข 2 แล้วไปรับคำเฉลยเอกสารหมายเลข 11 จากครูเพื่อตรวจคำตอบ
 5. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง
 6. ส่งชุดฝึกคืนครู หลังจากร่วมอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว
- o เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นนี้แล้ว คาดว่านักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม เป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารหมายเลข 1

การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ปัจจุบันสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของไทยกำลังถูกทำลายอย่างน่าเป็นห่วง และเริ่มส่งผลกระทบต่อสภาพดินฟ้าอากาศและชีวิตของประชากรบ้างแล้ว การช่วยกันอนุรักษ์และพัฒนาเป็นหนทางเดียวเท่านั้นที่จะสามารถหยุดยั้งการทำลายสภาพแวดล้อมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนศึกษาชุดฝึกจากสถานการณ์ชุดนี้จบแล้ว นักเรียนควรจะสามารถ
ดังนี้

1. อธิบายความหมายและบอกถึงความจำเป็นที่ต้องมีการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมได้
2. เสนอแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมได้

หัวข้อที่จะศึกษา

1. ความหมายและความจำเป็นของการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม
2. แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

แบบประเมินผลตนเอง

เอกสารหมายเลข 2

เวลา 8 นาที

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน โดยเลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบ เอกสารหมายเลข 3
2. อย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในตัวชุดฝึกโดยเด็ดขาด
3. ให้นักเรียนกลับมาทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งหลังจากทำกิจกรรมในตอนที่ 3 เสร็จเรียบร้อยแล้ว

เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

- | | |
|---|---|
| <p>1. ประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติมาก ๆ จะเกิดผลอย่างไร</p> <p>ก. เศรษฐกิจดี</p> <p>ข. มีการใช้เงินมากขึ้น</p> <p>ค. มีสถานที่ท่องเที่ยวมาก</p> <p>ง. พบเมืองขยับเข้ามาหาถิ่น</p> <p>จ. ฐานะทางการเมืองมั่นคง</p> <p>2. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่หมดคือข้อใด?</p> <p>ก. พลังงานจากดวงอาทิตย์</p> <p>ข. พลังงานจากแก๊สธรรมชาติ</p> <p>ค. พลังงานจากถ่านหิน</p> <p>ง. พลังงานจากปรมาณู</p> <p>จ. พลังงานจากน้ำ</p> | <p>3. การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมหมายความว่าอย่างไร</p> <p>ก. การเก็บรักษาไว้โดยไม่มีการนำไปใช้</p> <p>ข. การใช้สิ่งอื่นทดแทนทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>ค. การใช้ทรัพยากรที่ละน้อยและไม่มีการหาสิ่งอื่นมาทดแทน</p> <p>ง. การนำของเก่ามาผลิตขึ้นใหม่เพื่อช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>จ. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดผลคุ้มค่า ต้องป้องกันรักษา และปรับปรุงให้ดีขึ้น</p> <p>4. เหตุใดจึงต้องอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม</p> <p>ก. ทุกคนมีสิทธิใช้ทรัพยากรร่วมกัน</p> <p>ข. ทุกคนต่างมีสิทธิที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี</p> <p>ค. ทุกคนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ</p> <p>ง. ทุกคนต้องเหลือทรัพยากรแก่คนรุ่นหลัง</p> <p>จ. ทุกคนต่างทำให้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ร่อยหรอทรุดโทรม</p> |
|---|---|

5. กรณีใดเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด
 - ก. ออกกฎหมายที่ดีที่สุด
 - ข. จัดตั้งหน่วยงานอนุรักษ์
 - ค. จัดทำและวางแผนโครงการอนุรักษ์
 - ง. อบรมจริยธรรมและคุณธรรมแก่ประชาชน
 - จ. ร่วมมือระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในการอนุรักษ์
6. ถ้าช่วยกันอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม จะเกิดผลอย่างไรมากที่สุด
 - ก. ทุกคนจะมีสุขภาพดี
 - ข. สภาพเป็นอยู่โดยทั่วไปจะดีขึ้น
 - ค. ภัยวิบัติทางธรรมชาติจะไม่เกิดขึ้น
 - ง. ประชาชนจะปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ
 - จ. คงความสมดุลทางธรรมชาติได้นาน
7. ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมมากที่สุดคือ
 - ก. รัฐบาล
 - ข. ประชาชน
 - ค. กรมป่าไม้
 - ง. โรงเลื่อยไม้
 - จ. กรมชลประทาน
8. วิธีการใดเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติคุ้มค่าที่สุด
 - ก. ใช้พลาสติกแทนใบตอง
 - ข. ใช้เหล็กก่อสร้างแทนไม้
 - ค. ทำนาสลับกับทำไร่แดงโม
 - ง. นำเศษไม้และขี้เลื่อยมาทำเป็นไม้อัด
 - จ. ปลูกพืชเป็นขั้นบันไดตามพื้นที่เชิงเขา
9. การแก้ไขปัญหาทางสภาพแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชน โดยทั่วไปนั้นวิธีใดที่ไม่ควรกระทำ
 - ก. จัดตั้งชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้น
 - ข. ให้ความรู้แก่ประชาชนในการนำทรัพยากรมาใช้ให้มากที่สุด
 - ค. ช่วยกันรักษาความสะอาดทั้งในบ้านเรือนที่ทำงานและนอกบ้าน
 - ง. ไม่ใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นภัยต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัย
 - จ. ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เพื่อให้มีความรู้และทันต่อเหตุการณ์
10. ผลจากการพัฒนาตลอดคล้องกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมมากที่สุด
 - ก. ตัดถนนเข้าไปในป่าที่สมบูรณ์
 - ข. ถมที่นาเพื่อทำเป็นสนามกอล์ฟ
 - ค. ถางป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก
 - ง. สร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่แห้งแล้ง
 - จ. สร้างรีสอร์ทในเขตอุทยานแห่งชาติ
11. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ นอกจากไม่ทำลายป่าแล้วนักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. รักษาดี
 - ข. มีความสามัคคี
 - ค. ช่วยกันปลูกต้นไม้
 - ง. ไม่ทำผิดกฎหมาย
 - จ. ชักชวนเพื่อนให้ปลูกต้นไม้

12. กรณีใดเป็นการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติกลับมาใช้ใหม่

- ก. ใช้แกลบทำเชื้อเพลิง
- ข. นำผิวไผ่มาทำกระดาษ
- ค. นำเอาแก้วแตกมาหลอมใหม่
- ง. นำเอาแก๊สมูลสัตว์มาทำเชื้อเพลิง
- จ. นำยางรถยนต์ที่เสียแล้วมาทำรองเท้า

13. ลักษณะใดเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- ก. ปลูกพืชผักสวนครัวที่ว่างหลังบ้าน
- ข. นำขยะทิ้งลงน้ำเพื่อให้เป็นอาหารปลา
- ค. เข้าป่าสนุกสนานกับการยิงนกตกปลา
- ง. ขับรถยนต์ไปท่องเที่ยวในเขตป่าสงวน
- จ. นำกล้วยไม้ป่าที่หายากมาปลูกเป็นไม้ประดับที่บ้าน

14. "การรักษาป่าไม้ทำให้มีน้ำอุดมสมบูรณ์ ดินดีและอากาศบริสุทธิ์" จากคำกล่าวนี้หมายความว่าอย่างไร

- ก. ป่าไม้ป้องกันความแห้งแล้ง
- ข. ป่าไม้ช่วยให้เกิดความชุ่มชื้น
- ค. ป่าไม้มีประโยชน์ต่อมนุษย์มาก
- ง. ป่าไม้มีประโยชน์ต่อการเพาะปลูก
- จ. ป่าไม้รักษาสีสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

15. ลักษณะใดเป็นผลเนื่องมาจากการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

- ก. น้ำไม่ท่วม
- ข. ไม่เกิดการพังทลายของดิน
- ค. มีทิวทัศน์สวยงาม
- ง. ฝนตกต้องตามฤดูกาล
- จ. มีสัตว์ป่าเหลืออยู่มากมาย

16. ท่านเห็นด้วยกับโครงการปลูกป่าของรัฐบาลหรือไม่

- ก. เห็นด้วย เพราะทำให้เกิดความสามัคคี
- ข. ไม่เห็นด้วย เพราะเกิดทุจริตในวงราชการ
- ค. ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการตักน้ำพริกละลายแม่น้ำ
- ง. เห็นด้วย เพราะทำให้คนเห็นประโยชน์ของป่ามากขึ้น
- จ. เห็นด้วย เพราะเป็นการสร้างป่าทดแทนป่าที่ถูกทำลาย

17. การปิดป่าเพื่อยกเลิกสัมปทานการทำไม้
เมื่อปี พ.ศ. 2532 มีผลกระทบต่อ
เรื่องใดมากที่สุด
ก. พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น
ข. สัตว์ป่าสูญพันธุ์
ค. การฟื้นตัวของป่า
ง. จัดสรรที่ทำกินให้แก่ราษฎร
จ. เพื่อเศรษฐกิจในอนาคต
18. สัตว์ป่าชนิดใดที่ควรอนุรักษ์มากที่สุด
ก. ลิง
ข. หมูป่า
ค. ช้าง
ง. ควายป่า
จ. เสือโคร่ง
19. เพราะเหตุใดการสร้างเขื่อนจึงเป็นการ
อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
ก. เพราะป้องกันน้ำท่วม
ข. เพราะมีคลองระบายน้ำ
ค. เพราะเป็นอ่างกักเก็บน้ำ
ง. เพราะป้องกันน้ำไหลแรง
จ. เพราะสามารถควบคุมน้ำได้
20. ดินจะอุดมสมบูรณ์เมื่อเกิดจากข้อใด
ก. ปลูกพืชชนิดเดียวกันตลอดทั้งปี
ข. ทำลายสัตว์ที่อาศัยอยู่ในดิน
ค. เผาซังข้าวเมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว
ง. นำซากพืชและสัตว์ที่เน่าเปื่อยฝัง
มาใส่ดิน
จ. ไม่ต้องปลูกพืชอะไรเลย ดินจะได้
ไม่สูญเสียธาตุอาหาร

- ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสาร
หมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจาก
สถานการณ์ที่กำหนดให้
- เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเอง
หลังเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ประธานกลุ่ม
ไปปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11
จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อ
ที่ถูก ข้อละ 1 คะแนน
- เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดู
ความก้าวหน้าของตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารหมายเลข 4

ตอนที่ 1

เวลา 15 นาที

ความลับ

อินเดินผ่านหลังห้องพักรุเพื่อจะไปห้องน้ำ เผลอได้ยินครูประจำชั้นพูดถึงเอ้ให้ทำผู้อำนวยการฟังว่า ที่เอ้ขาดเรียนไปเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ก็เพราะเอ้กับแม่ไปเยี่ยมพ่อที่ติดคุกอยู่ที่เรือนจำลาดยาว ทำผู้อำนวยการบอกให้ครูประจำชั้นหาทางช่วยเหลือเอ้บ้าง และให้ปิดเรื่องนี้เป็นความลับ อย่าให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งรู้เป็นอันขาด อินตื่นเต้นมากที่รู้ว่าตนเองเป็นคนแรกที่รู้ความลับนี้ จึงรีบวิ่งกลับไปยังห้องเรียนโดยลืมเรื่องที่จะไปห้องน้ำเสียสนิท แล้วอินก็เล่าเรื่องที่บังเอิญได้ยินมาให้ก้อยซึ่งเป็นเพื่อนสนิทฟัง แต่ขณะที่อินกำลังเล่าเรื่องลับสุดยออยู่นั้น เพื่อนนักเรียนอีกหลายคนก็มารุมฟังด้วย เป็นอันว่าก่อนจะถึงเวลาเข้าเรียนในบ่ายวันนั้น นักเรียนทุกคนในชั้นก็รู้ความลับของเอ้จนหมดสิ้น

ในชั้นเรียนตอนบ่าย ก่อนครูจะเข้าห้องอินตกใจเมื่อเห็นก้อยเดินยิ้มเข้าไปหาเอ้พร้อมกับถามขึ้นลอย ๆ ว่า "เพื่อน ๆ รู้มัยพ่อของเพื่อนเราบางคนย้ายไปอยู่กรุงเทพฯ แล้วนะ ได้ไปอยู่ในบ้านหลังใหญ่โตแข็งแรง รื้อรอบขอบชิด มีมั่งสาวยบัวให้นอน แถมมีข้าวแดงให้กินฟรีอีกด้วย ได้ข่าวว่าเขาเพิ่งไปเยี่ยมพ่อมาเมื่ออาทิตย์ที่แล้วนี่เอง" แล้วก้อยก็แก่งัดหันมาถามอินว่า "อิน บอกหน่อยได้ไหมว่า ใครเป็นลูกคนซี้ด" นักเรียนเกือบทั้งชั้นหัวเราะขึ้นพร้อมกัน แต่อินตกใจจนพูดอะไรไม่ออก นึกไม่ถึงว่าก้อยจะแสดงกริยาแบบนี้ ส่วนเอ้นั่งตัวตรง นิ่งเฉย หน้าแดงแล้วกลับขีดขาว เอ้ไม่สบตาใครเลยแต่จ้องมองออกไปนอกห้องเรียน ในที่สุดก็พ่นหน้าลงกับโต๊ะร้องไห้ละอิกละอื้น เสียงหัวเราะของเพื่อน ๆ เฝิบลงราวกับปลิดทิ้ง

คุณครูประจำชั้นเดินมาถึงพอดี จึงถามแล้วว่าเกิดอะไรขึ้น เอี้ยยังร้องไห้เสียงดัง พร้อมกับพูดทั้ง ๆ ที่ยังสะอื้นอยู่ว่า "พวกเขารู้เรื่องของหนูทั้งหมดแล้ว พวกเขากำลังหัวเราะเยาะหนูค่ะ" คุณครูตกใจและมีที่ทำงานงมาก เพราะนึกไม่ถึงว่าจะเกิดเรื่องเช่นนี้ขึ้นได้ อินทกใจจริง ๆ และรู้สึกสงสารเอามาก นึกเสียใจในการกระทำของตนเองที่ไม่คิดไตร่ตรองให้ดีเสียก่อน จนก่อให้เกิดผลเสียเกิดขึ้นอย่างที่เกิดขึ้น อินคิดว่าเธอน่าจะต้องทำอะไรสักอย่างหนึ่งเพื่อทดแทนความผิดที่ได้กระทำลงไป แต่อันจะทำอย่างไรดี

สิ่งที่ควรอภิปราย

1. ทำไมเด็กบางคน (อย่างเช่นก้อย) จึงชอบพูดจาเยาะเย้ยถากถางเพื่อนที่มีปมด้อยให้ได้รับความอับอาย การแสดงกริยาวาจาเช่นก้อยนี้ ควรทำหรือไม่
2. เมื่อคนหนึ่งรู้ความลับใด ๆ ควรจะพิจารณาอย่างไรว่าสมควรจะเล่าให้คนอื่นฟังต่อไปหรือไม่
3. เราควรแสดงความเห็นอกเห็นใจคนอย่างเอ้หรือไม่
4. ถ้านักเรียนเป็นเอ้ จะร้องไห้หรือไม่ หรือทำอย่างไร นักเรียนคิดว่าจะสามารถบังคับจิตใจให้สงบ เก็บอารมณ์ เข้มแข็งไม่อ่อนไหว กล้าเผชิญเหตุการณ์ทุกอย่างได้หรือไม่
5. ถ้านักเรียนเป็นอิน นักเรียนจะทำอะไรเพื่อเป็นการทดแทนความผิดของตนเองที่ได้กระทำลงไป
6. ผลจากการกระทำของอินในข้อ 5 จะก่อให้เกิดผลดีผลเสียต่ออินเองและเพื่อนในห้องเรียนอย่างไร

เมื่ออภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้บันทึกผลการอภิปรายของกลุ่มลงในเอกสารหมายเลข 5 ที่จัดเตรียมไว้ให้

ตอนที่ 2

เอกสารหมายเลข 6

เวลา 15 นาที

การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

ประเทศไทยเคยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์มากประเทศหนึ่งในภูมิภาคแถบนี้ เพราะมีพืชพรรณธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์ มีน้ำอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่านานาชนิด

แต่ในปัจจุบันทรัพยากรที่เคยอุดมสมบูรณ์ดังกล่าวร่อยหรอลงทุกวัน ป่าไม้ก็ถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรในช่วงเวลา 30 ปีที่ผ่านมา การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรนั้นทำให้เพิ่มความต้องการปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ตลอดจนทรัพยากรปิโตรเคมีต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา โรงพยาบาล ต้องเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น

การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรเช่นนี้ย่อมมีผลกระทบต่อทรัพยากรอย่างแน่นอน ดังนั้นเราทุกคนจะต้องช่วยกันสร้างสรรค์แผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ให้คงอยู่ตลอดไป นั่นคือ เราจะต้องรู้จักวิธีการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1. ความหมายของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ) คือสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น เช่น บ้านเรือน เครื่องมือ เครื่องใช้ทุกชนิด ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม กฎหมายการปกครอง เป็นต้น

2. ความสำคัญของสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมที่พบอยู่ทั่วไปในโลกนี้เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์และสัตว์ เช่น อากาศ น้ำ ดิน ฯลฯ ถ้าสิ่งเหล่านี้เกิดเป็นพิษขึ้น เช่น อากาศเป็นพิษ น้ำเน่าเสีย หรือดินเสื่อมคุณภาพก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพจิตของสิ่งมีชีวิตเป็นอย่างมาก แต่ถ้าสิ่งเหล่านี้อยู่ในสภาพดีและเราช่วยกันรักษาก็จะทำให้อยู่กันอย่างมีความสุข

3. ความจำเป็นของการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมในชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพดังนั้นเราควรช่วยกันอนุรักษ์และรู้จักพัฒนาให้ดีขึ้น เพราะสิ่งเหล่านั้นล้วนแต่ให้คุณประโยชน์ทั้งสิ้น เช่น ป่าไม้ ดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น ถ้าเราไม่รู้จักนำมาใช้ให้ถูกวิธี หรือใช้กันอย่างไม่มีขอบเขตตลอดจนไม่รู้จักประหยัดแล้ว ก็เกิดโทษหรือปัญหาต่าง ๆ ในภายหลังได้

4. ความหมายของการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

การอนุรักษ์ หมายถึง การลงวนไว้หรือเก็บไว้ให้คงอยู่ หรือรู้จักใช้อย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น การอนุรักษ์ดิน อนุรักษ์น้ำ การอนุรักษ์แร่ธาตุ การอนุรักษ์ป่าไม้และการอนุรักษ์สัตว์ป่า เป็นต้น

การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีสภาพดีขึ้น เช่น การพัฒนาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น

การอนุรักษ์และการพัฒนาสภาพแวดล้อม จึงหมายถึง ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมให้ดำรงอยู่ รู้จักใช้อย่างประหยัด และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

5. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สำคัญที่เราต้องช่วยกันอนุรักษ์และพัฒนาได้แก่

1. การอนุรักษ์ดิน

2. การอนุรักษ์ป่าไม้
3. การอนุรักษ์น้ำ
4. การอนุรักษ์แร่ธาตุ
5. การอนุรักษ์สัตว์ป่า

6. การอนุรักษ์ดิน

วิธีการแก้ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ อาจทำได้ดังนี้คือ

1. ไล่ปุ๋ย
2. ปลุกพืชคลุมดิน พืชหมุนเวียน ปลุกแบบขึ้นบันได หรือปลุกพืชสลับแนว
3. ใช้ที่ดินให้เหมาะสม เช่น ไม่ทำไร่เลื่อนลอย ไม่ปลุกพืชที่ทำให้ดินจืดเร็ว

เกินไป เช่น มันสำปะหลังหรือข้าวโพดซ้ำ ๆ หลายครั้ง

7. การอนุรักษ์ป่าไม้

ประชาชนสามารถช่วยกันสงวนรักษาป่าไม้ได้ดังนี้

1. ไม่ตัดต้นไม้ที่ไม่ได้ขนาด
2. ช่วยกันป้องกันมิให้เกิดไฟไหม้ป่า
3. ช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองกำจัดผู้บุกรุกทำลายป่า
4. ช่วยกันปลูกต้นไม้ให้มากขึ้น
5. ช่วยชี้แจงให้คนทั่วไปได้เห็นความสำคัญของป่าไม้ โทษของการทำลาย

ป่าไม้ และความจำเป็นที่ทุกคนต้องช่วยกันรักษาป่าไม้

8. การอนุรักษ์น้ำ

ประชาชนสามารถช่วยกันอนุรักษ์น้ำได้ดังนี้

1. ไม่ทิ้งขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ
2. ช่วยกันใช้น้ำอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ช่วยกันรักษาป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธารไม่ให้ถูกทำลาย
4. ช่วยกันขุดลอกคูคลองที่ตื้นเขิน หรือสร้างอ่างเก็บน้ำให้ทั่วถึง
5. ช่วยกันเป็นหูเป็นตา ร่วมกับเจ้าหน้าที่ เพื่อกำจัดพวกหมักง่าย ปล่อยน้ำเสีย ที่มีสารพิษลงในแหล่งน้ำสาธารณะ

9. การอนุรักษ์สัตว์ป่า

ตาม พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 แก้ไขเพิ่มเติม โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 228 (พ.ศ. 2515) แบ่งสัตว์ป่าเป็น 2 พวกใหญ่ ๆ คือ

1. สัตว์ป่าคุ้มครอง มี 2 ประเภท ได้แก่

- (1) ไม้ประดับความงามตามธรรมชาติ มี 166 ชนิด เช่น กระจอก ชนิน บ้าง นาก ลิง ช้าง ฯลฯ
- (2) ไม้เป็นอาหารหรือล่าเพื่อการกีฬา มี 29 ชนิด เช่น กระจก กระจง กวาง วัวแดง เลือดโคร่ง หมึกวายุ ฯลฯ

2. สัตว์ป่าสงวน (ห้ามล่าเด็ดขาด) กำลังจะสูญพันธุ์มี 9 ชนิด เช่น แรด กูปรี (โคไพร) กระซู่ ควายป่า ละอง (ละมั่ง) สมัน เนื้อทราย เลียงผา กวางผา

ประชาชนสามารถช่วยอนุรักษ์ป่าได้ดังนี้

1. ไม่จับสัตว์ป่ามาเลี้ยง หรือทำอาหาร
2. ช่วยกันรักษาป่าไม้ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า
3. เลิกรับประทานหรือเลิกส่งเสริมการรับประทานเนื้อสัตว์ป่า
4. ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าอย่างเคร่งครัด
5. สอดส่องดูแลผู้ทำลาย ค้าขาย หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งสัตว์ป่า

แล้วรายงานให้เจ้าหน้าที่ทราบ

6. แนะนำประโยชน์ และชี้ให้เห็นโทษของการทำลายชีวิตสัตว์ป่าแก่คนทั่วไป เมื่อมีโอกาส

10. การอนุรักษ์แร่ธาตุ.

ควรรู้จักใช้ทรัพยากรแร่ธาตุให้ถูกวิธีดังนี้

1. ใช้อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. นำแร่ใช้แล้วมาใช้อีก
3. นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับปรุงคุณภาพ

11. การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม

1. ประเภทของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีทั้งชนิดที่เป็นวัตถุ อันเป็นผลจากการคิด ประดิษฐ์ คิดค้น เช่น สิ่งก่อสร้าง เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ชนิดที่ไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ ความรู้ วิทยาการต่าง ๆ ความเชื่อ ค่านิยม คาสนา

2. ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีประโยชน์ต่อมนุษย์มากมาย เช่น ช่วยให้การดำเนินชีวิตดีขึ้น สะดวกขึ้น มีความปลอดภัยมากขึ้น เช่น ยา เชื้อกันน้ำ ทำให้มีระเบียบเรียบร้อย เช่น กฎระเบียบต่าง ๆ สื่อความหมายกันได้ดีขึ้น เช่น ภาษาระบบการสื่อสารต่าง ๆ มีความสุขใจมากขึ้น เช่น เครื่องพักผ่อนหย่อนใจเช่น กีฬาคนตรี วรรณคดี สิ่งนันทนาการต่าง ๆ

3. การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม อาศัยวิธีการดังนี้

(1) ศึกษาให้เข้าใจถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม ว่ามีสิ่งใดที่ดงามพึงหวงแหนรักษาและพัฒนาขึ้น

(2) อนุรักษ์สิ่งที่ดงามไว้ เช่น การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ขนบประเพณี ศิลปไทย เป็นศาสนิกชนที่ดี

(3) พัฒนาลำสร้างสรรคให้เจริญงอกงามขึ้น เช่น ศิลปะ ดนตรี ประติมากรรม โบราณสถานและแหล่งประวัติศาสตร์

(4) สร้างมาตรการในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ออกกฎหมายคุ้มครอง ปกป้องค่านิยมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม จัดตั้งชมรมรักษา อนุรักษ์ พัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม แก้ไขปัญหาต้นเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม ไม่มั่นคงกันอย่าง ชาติหลักวิชา แก้ไขปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ช่วยกันทำแบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์ จากเอกสารหมายเลข 7 ลงในกระดานคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้

โปรดพลิก

ตอนที่ 3

เอกสารหมายเลข 7

เวลา 15 นาที

แบบฝึกหัดเสริมสร้างประสบการณ์ ชุดที่ 7

เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

1. การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม หมายถึง.....
.....
2. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม.....
.....
3. แนวทางในการอนุรักษ์ดิน มีดังนี้ คือ.....
.....
4. วิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้ คือ.....
.....
5. การอนุรักษ์น้ำสามารถทำได้ดังนี้ คือ.....
.....
6. วิธีการอนุรักษ์สัตว์ป่าที่สำคัญ ได้แก่.....
.....
7. วิธีการอนุรักษ์แร่ธาตุ มีดังนี้ คือ.....
.....
8. แนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางสังคม มีดังนี้ คือ.....
.....

- o ทำเป็นกลุ่ม ลงในกระดาษคำตอบเอกสารหมายเลข 8 ที่จัดเตรียมไว้ให้
- o เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ดูแนวคำตอบจากหน้า 290-295

ตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 10

แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในตารางด้านซ้ายมือ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตาราง
ด้านขวามือ ตามความเป็นจริง

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่มที่.....

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
1. ข้าพเจ้าไม่กล้าคุยกับคนอื่นถึงความเป็นอยู่ทางบ้าน			
2. ข้าพเจ้าชอบย้าความผิดพลาดของผู้อื่น			
3. การแสดงความไม่พอใจของข้าพเจ้า ช่วยยุติการล้อเลียน ของเพื่อนได้ดี			
4. นักเรียนไม่ควรแสดงอาการเสียใจ จนเกินเหตุเมื่อมีเรื่อง ทุกข์ร้อน			
5. คนเราทุกคนย่อมเคยผิดพลาดล้มเหลว แต่ก็จะสามารถ ลุกขึ้นมาเริ่มต้นใหม่ได้			
6. การกลั่นแกล้งคนอื่น ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสนุก			
7. โดยทั่วไปเราไม่ควรสนใจปัญหาของผู้อื่น ถ้าหากเรายัง แก้ปัญหาของตนเองยังไม่เรียบร้อย			
8. วิถีชีวิตของคนเราเป็นไปตามพรหมลิขิต			

พฤติกรรม	เคยปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
9. เมื่อทำอะไรผิดต้องยอมรับผิดขอโทษต่อผลที่เกิดจากการกระทำของตน 10. เมื่อมีเรื่องที่เป็นความลับ ข้าพเจ้ารักษาความลับของเพื่อนได้ 11. ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ประสบความทุกข์ยาก ทุกครั้งเท่าที่มีโอกาส และความสามารถที่จะช่วยได้ 12. ข้าพเจ้าไม่เคยถูกคนอื่น ไม่ว่าเขาจะมีฐานะอยู่ในระดับใด มีการศึกษาระดับไหน มีเชื้อชาติ มีชาติกำเนิดอย่างไร อยู่สภาพแวดล้อมเช่นใด มีอาชีพอะไร มาจากท้องถิ่นไหน นับถือศาสนาอะไร 13. ข้าพเจ้าเพิ่มพูนความสามารถที่จะพัฒนาทักษะในการแสดงความคิดเห็นที่แจ่มชัดอยู่เสมอ 14. ข้าพเจ้าสนใจติดตามความคิดหรือผลงานที่ใหม่หรือแปลกของผู้อื่นอย่างใจจดใจจ่อ 15. ข้าพเจ้าช่วยเพื่อนหาวิธีที่จะทำให้กิจการของกลุ่มเจริญก้าวหน้าขึ้น			
รวม			

อย่าลืม กลับไปทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนจากเอกสารหมายเลข 2

กระดาษคำตอบ ทำเป็นรายบุคคล

เอกสารหมายเลข 3

ชุดฝึกจากสถานการณ์ ชุดที่จำนวน.....ข้อ
เรื่อง.....
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

<u>ประเมินผลก่อนเรียน</u>		<u>ประเมินผลหลังเรียน</u>	
1	11	1	11
2	12	2	12
3	13	3	13
4	14	4	14
5	15	5	15
6	16	6	16
7	17	7	17
8	18	8	18
9	19	9	19
10	20	10	20

๐ เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนเสร็จแล้วให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากเอกสารหมายเลข 4 และร่วมกันอภิปรายจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

๐ หลังจากนักเรียนทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนเสร็จแล้ว ให้ประธานกลุ่มไปรับแบบเฉลยคำตอบเอกสารหมายเลข 11 จากครู แล้วตรวจคำตอบโดยให้คะแนนข้อที่ถูกข้อละ 1 คะแนน

๐ เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

คะแนนหลังเรียน - คะแนนก่อนเรียน = คะแนนความก้าวหน้า

กระดาษคำตอบแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....เวลา..... นาที

ข้อ	เคยปฏิบัติสม่ำเสมอ	ปฏิบัติบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ	ไม่เคยปฏิบัติเลย
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

เอกสารหมายเลข 5

ผลการอภิปรายตอนที่ 1 ชุดที่กลุ่มที่.....

เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิก

1.

4.

2.

5.

3.

6.

เมื่อบันทึกผลการอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระ

จากเอกสารหมายเลข 6

เอกสารหมายเลข 8

กระดาษคำตอบแบบเสริมสร้างประสบการณ์

ชุดที่.... เรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่มที่....	1.	4.
	2.	5.
	3.	6.

เสร็จแล้วให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม ในเอกสารหมายเลข 9

เอกสารหมายเลข 9

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ปรับปรุง
3. สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการทำงานครั้งนี้
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
4. สมาชิกในกลุ่มมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง
☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
5. สมาชิกในกลุ่มสามารถทำงานกลุ่มเสร็จทันเวลาหรือไม่
☐ ทันเวลา ☐ ก่อนเวลา ☐ ไม่ทันเวลา
6. การทำงานกลุ่มครั้งนี้มีปัญหาหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี
ถ้ามี ปัญหาคือ.....
.....
นักเรียนคิดว่ามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร.....
.....
7. ท่านพอใจในการทำงานกลุ่มครั้งนี้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย
8. ในการทำงานครั้งต่อไปควรทำงานเป็นกลุ่มอีก
☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

9. การทำงานกลุ่มในครั้งนี้ พฤติกรรมการทำงานโดยสรุปเป็นอย่างไร

☐ ดีมาก

☐ ดี

☐ ปานกลาง

☐ ต้องปรับปรุง

.....ผู้ประเมิน

เมื่อนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่มเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนประเมินพฤติกรรม
ประชาธิปไตยของตนเอง จากเอกสารหมายเลข 10 ในตอนที่ 4

เอกสารหมายเลข 11

เฉลยคำตอบชุดฝึกจากสถานการณ์

ชุดที่ 1 เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม

- | | |
|-------|-------|
| 1) ก | 11) จ |
| 2) ก | 12) ก |
| 3) จ | 13) จ |
| 4) จ | 14) ค |
| 5) จ | 15) ง |
| 6) จ | 16) จ |
| 7) ข | 17) ค |
| 8) ข | 18) ง |
| 9) ง | 19) จ |
| 10) ง | 20) ง |

แบบประเมินผลการทำงานกลุ่มสำหรับครู กลุ่มที่....

1. ประชานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้คือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. เลขานุการกลุ่มคือ.....
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม
4. สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
5. สมาชิกในกลุ่มรับฟังเพื่อนอธิบาย
6. สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น

รวม

ดี 3	พอใช้ 2	ปรับปรุง 1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1.
2.
8. วิเคราะห์ผลการประเมิน.....
9. สรุป.....
.....
.....
.....

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางนาถอนงค์ ชื่อสกุล	ลัมฤทธิยาภรณ์
เกิดวันที่ 15 เดือนมีนาคม	พุทธศักราช 2497
สถานที่เกิด	เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	200/85 หมู่ 1 ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30310
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2517	ปวช. พณิชยการ จากโรงเรียนพาณิชยการสากล กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2522	ป.กศ. สูง (วิชาเอกภาษาไทย) จากวิทยาลัยครู นครราชสีมา
พ.ศ. 2526	คบ. (วิชาเอกสังคมศึกษา) จากวิทยาลัยครูนครราชสีมา
พ.ศ. 2538	กศ.ม. (การมัธยมศึกษา การสอนสังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร